

Pop. 19. 1. 1949.

0.21

17. 10

1901

1901

1429

Ilustrovani

NARODNI

KOLEDAR

Največje naše imetje, najdragocenejše nam dodeljeno posvetno blago, je naše zdravje. Zdravje je pogoj vsemu veselju in vsakega okrepljenja pri delu in uživanju. Kako zelo hrepenimo po njem, ako se nam je oškodovalo ali spodkopalo kako radostni pozdravljamo dan, ki nam obeta zopet popolno ozdravljenje! V primeri z zdravjem se nam zde potem najbolj slavljene zakladi tega sveta kot prazen nič.

Kar očara nas cvetoče krepko zdravje na rožnatih otročjih licih, katerih še niso skalile otožne poteze prestanih telesnih bolečin. Zdravje je, ki se nam tako veselo smehlja iz presrečnih očij, in ki nas spominja na našo lastno blaženo mladost. Kdo ne želi ohraniti ta neprecenljivi zaklad svojim otrokom, kdo ne želi prav iskreno, da obvaruje za vedno tem nežnim stvaricam blaženi čut popolnega zdravja? In ta želja nas vodi k najplemenitejši, najlepši in najdostojnejši nalogi človeški, namreč k vestni pazljivosti na svoje telesno zdravje objednem pa tudi k dolžnosti, da iščemo vse pogoje in vse pomočke da ohranimo trdno zdravje in da si je zagotovimo do pozne starosti.

Vsakdo lahko izprevidi, da je najglavnejši in najvažnejši izmed teh pogojev: kolikor mogoče priprosto življenje in hrana. S tem naj bi vsakdo pričel že v zgodnji mladosti; pred vsem naj utrdi otroško zdravje s tem, da mu ne daje uživati pijač, ki razburjajo živce, kakor vino, pivo, čaj, kava. Te pijače niso prav nič redilne, in kakor so dokazali zdravniki, škodujejo mladim organizmom tudi v majhnih množinah. Za kavo pa, ki se je teko zelo udomačila med naše vsakdanje potrebe, se je našlo uprav izvrstno nadomestilo, namreč okusna in objednem zdrava Kathreiner-Kneippova sladna kava. Ta kava vpliva najdobrodelnješe za vsako starost, zlasti pa se je pokazalo, da je predragocena in neobhodno potrebna za srečni razvoj naših otrok.

Posojilnica

v Celju

v lastni hiši «Narodni dom».

Ta, leta 1881. z neomejeno zavezo ustanovljen zavod, šteje nad 3900 zadrušnikov, kateri imajo vplačanih deležev nad 92.000 kron ter ima 4.400.000 kron hranilnih vlog in nad 290.000 kron rezervnega zaklada.

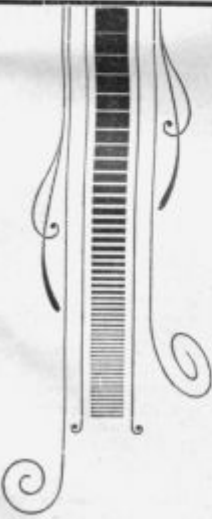
Hranilne vloge obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$ ter plačuje rentni davek sama. Posojila pa se dajo na osebni kredit po 6 in na goli hipotekarni kredit po $5\frac{1}{2}\%$ odstotkov.

Uradni dan je vsak torek in petek dopoldne.

Južno-štajerska
hranilnica

v Celju, «Narodni dom»

za katero jamčijo okraj: Sevnica, Gornji-grad, Šoštanj, Vransko in Šmarje pri Jelšah za popolno varnost vlog in za njihovo po pravilih določeno obrestovanje do **neomejene visokosti**, ima sedaj čez tri in eden četrť milijona kron hranilnih vlog.

Hranilnica posluje s strankami vsak torek in **petek** dopoldne, za druga opravila pa je uradnica odprta vsaki dan ob navadnih urah.

Hranilne vloge obrestuje po 4% in pripisuje obresti poluletno h kapitalu, ter plačuje **rentni davek hranilnica sama** in ga ne odtegne vlagateljem tako, da dobé isti popolnoma 4% obresti.

Izposojuje pa na zemljiško varnost po 5 odstotkov.

SLAVIJA

vzajemno zavarovalna banka v Pragi

zavaruje človeško življenje

po vseh kombinacijah, izmed katerih so najugodnejše naslednje:

1. **za slučaj smrti**, po kateri — naj se taista primeri kadarkoli — se izplača zavarovani kapital takoj dotičnim dedičem.

2. **za doživetje in smrt**, t. j. ako zavarovanec doživi naprej določeno leto, katere si sam izvoli, se izplača zavarovana istina njemu samemu; ako prej umrje, pa takoj njegovim dedičem. Pri tem načinu se more zavarovati tudi tako, da mu ostane istotoliko kapitala izplačilnega po smrti, kolikor ga je prejel ob doživetju določene dobe.

3. **vzajemno**, n. pr. mož in žena, brat z bratom ali kakšni drugi osebi, in sicer tako, kadar umrje eden izmed njiju, se izplača zavarovana vsota preživelemu zavarovancu.

4. **za dōbo 20 let**, t. j. ako umrje v teh letih, se izplača zavarovani znesek dedičem; ako pa jih doživi, potem določi sam, kako se mu naj izplača kapital: ves naenkrat, v dosmrtnih obrokih, ali pa šele po smrti.

5. **za rento ali pokojnino**, katere se začenja dotičniku izplačevati takoj po edenkratni vlogi gotovega zneska, ali šele po nekaj letih, in sicer do smrti.

6. **do otrokom**, zlasti dekletom, katere se izplača, ko doživi zavarovani otrok 18., 20., ali 24. leto svoje dobe in to tudi takrat, ako je zavarovalec (oče, mati, skrbnik itd.) umri pred koncem zavarovalne dobe, dasi v tem slučaju preneha daljnje vplačevanje zavarovalnine. Ako umrje otrok pred določenim letom, se izplača vsa zavarovalnina roditelju, zavarovalcu itd., ali pa se prenese ves kapital na kakšno drugo osebo.

Vse te in ostale načine zavarovanja prevzema banka «Slavija» po ugodnejših pogojih in cenejših tarifih, kakor vse druge zavarovalnice. Vrhutega pa imajo člani banke «Slavije» — ker je vzajemna zavarovalnica — brez posebnega priplačila, še pravico do dividende, t. j. do deleža čistega dobička, ki je doslej iznašal po 10, 20, 25 in eno leto celo 48 odstotkov.

Svojim članom je banka «Slavija» doslej izplačala čez trinšestdeset milijonov kron. — Po svojih rezervnih in poroštvenih fondih se more meriti z vsako drugo zavarovalnico. — Kako potrebno ter koristno je zavarovanje življenja zlasti za one, ki so oženjeni in imajo otroke, dokazuje mnogo vprav presunljivih slučajev, izmed katerih navajamo tu samo dva:

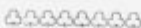
7. **Hinko Kavčič**, posestnik in deželni poslanec na Razdrtem, se je zavaroval leto dni pred svojo smrtjo za 4000 K, plačal enoletno premijo in dasi je bil na doigo drugoletno zavarovalnino poldrugi mesec, je izplačala banka «Slavija» njegovi obitelji ves zavarovani kapital.

8. **Julij Rozina**, posestnik in trgovec v Poddobu, je zavaroval dne 15. avg. 1892. l. 10.000 K na korist svojemu sinu, dne 10. marca 1893. l. pa 10.000 K na korist svoje hčerki. Za prvo zavarovanje je plačal 454 K 64 v.; za drugo pa samo eden celoletni obrok 300 K 70 v. Nesreča je hotela, da je umri dne 16. julija 1893. leta in tako prejme vsak njegovih otrok za nezatno vplačilo 755 K 34 v., kadar doseže 24. leto svoje starosti, 10.000 K.

Zavarovalnina v vseh oddelkih je narasla na 5.267.195 K 44 v. proti 1898. letu 5.035.996 K 18 v., tedaj za 231.199 K 26 v. Rezerve in fondii z rezervami za neosečene škode iznašajo 18.695.146 K 32 v. proti 1898. letu 17.161.719 K 96 v., tedaj več za 1.533.426 K 36 v. Prištevisi h gorenjim 18.695.146 K 32 v. fond za podedovanjsko društvo, penzijski fond uradniški in penzijski fond zastopniški, iznašajo vsi fondii in rezerve 20.579.494 K 88 v. proti 1898. letu 19.171.272 K 34 v., tedaj več za 1.408.222 K 54 v.

Vsa podrobnejša pojasnila o zavarovalnih zadevah daje radovoljno **generalni zastop** banke «Slavije» v Ljubljani v lastni hiši v Gospodskih ulicah šte. 12.

Železnato vino

lekarja G. PICCOLI v Ljubljani

dvornega založnika Nj. Svetosti papeža

po kemič. analizi g. prof. dr. Freseniusa v Wiesbadenu

ima v sebi 90krat več železa

kakor druga po reklami nezaslužno sloveča china-železnata vina, katera često nimajo več železa v sebi, kakor vsako ceno namizno vino, torej tudi nobene zdravilne vrednosti.

Vsled tega največje jamstvo za izdatnost tega vina pri malokrvnih, nervoznih ali vsled bolezni oslabeledih osebah, kakor tudi še posebno pri bledih, slabotnih in bolehavih otrocih.

Dobiva se v steklenicah po pol litra v Celju v obeh lekarnah.

Vnanja naročila se izvršujejo točno proti poštnemu povzetju.

GABRIJEL PICCOLI

lekar v Ljubljani, Dunajska cesta.

Njega svetost

PAPEŽ LEON XIII.

je sporočil po svojem zdravniku prof. dr. Lapponiju
gospodu

G. PICCOLIJU

lekarju v Ljubljani

prisrčno zahvalo za doposlane stekleničice

tinkture za želodec

in njemu z diplomo dne 27. novembra l. 1897 podelil naslov „Dvorni založnik Nj. svetosti“ s pravico, v svoji firmi poleg naslova imeti tudi grb Nj. svetosti.

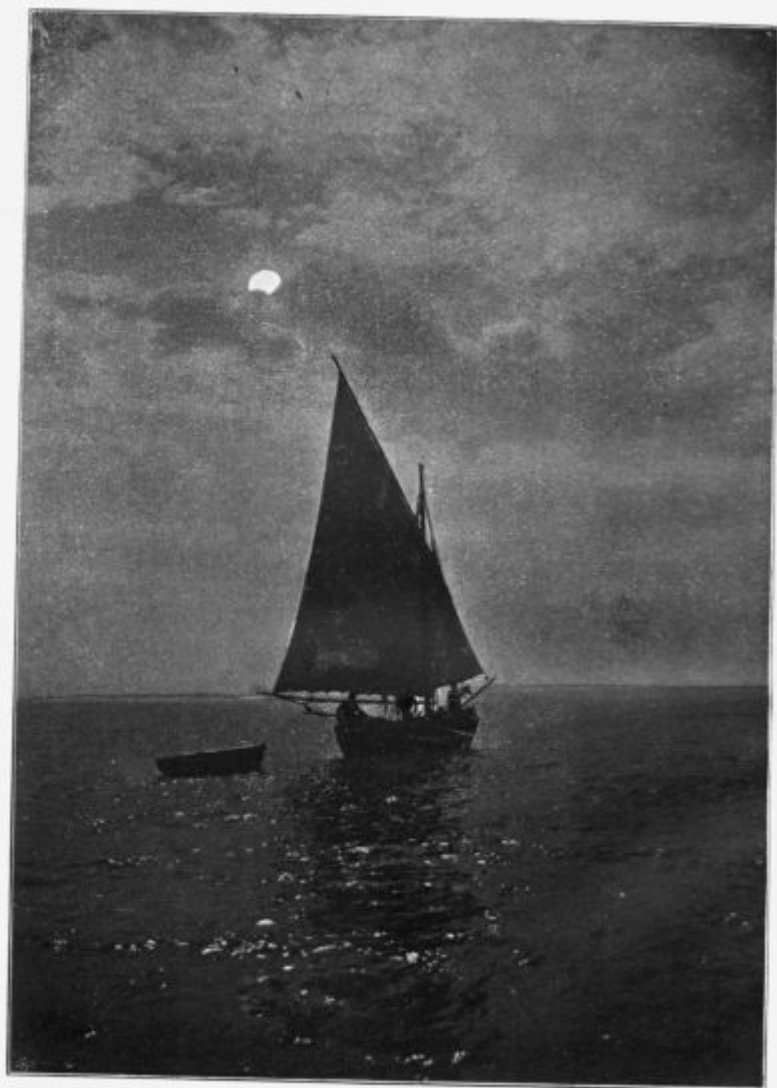
Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo bolehalim G. Piccolijevo želodčno tinkturo, katera krepeča želodec, povečuje slast, pospešuje prebavljenje in telesno odpretje. — Naročila vzprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekar »pri angelu« v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v škatljah po dvanajst stekleničic za K 2.52, po 24 stekleničic za K 4.80, po 36 za K 7.—, po 70 za K 13.—, po 110 stekl. za K 20.60, — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

== Zaloga v Celju v obeh lekarnah. ==

Večer na obali Opatije.

1129

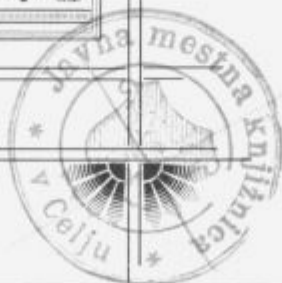
Ilustrovani
Narodni koledar

Uredil in izdal

Dragotin Hribar

v Celju.

Leto XIII.

17504/13

22.340

4.3.1968

Leto 1901

je navadno leto ter ima 365 dni, med temi
je 65 nedelj in praznikov.

Leto 1901 je 6614. leto julijanske perijode, 8001. po stvarjenju sveta. — Židovsko leto 5661., ki se je začelo 24. kimovca 1900, je čezštevilo navadno leto, ki ima 355 dni in jenja v petek dne 13. kimovca 1901, dne 14. kimovca 1901 se začne židovsko leto 5662., ki je okrajšano prestopno leto ter šteje 383 dni. Mohamedansko leto 1318., ki se je začelo v torek dne 1. vel. travna 1900, je navadno leto ter šteje 354 dni in konča v petek dne 19. mal. travna 1901, nato se začne dne 20. mal. travna 1901 mohamedansko leto 1319, ki je prestopno leto s 355 dnevi.

Časoštetje.

	Let
Po štetju novejših Judov, ki se začne l. 3760. pred Kristusovim rojstvom	5661
Po zgradbi Rima, 753 pred Kr. roj.	2654
Od Kristusovega rojstva	1901
Od razdejanja Jeruzalema	1832
Od ustanovitve Dunaja na mestu starega gorskega mesteca Veana	1601
Po konstantinopolitanski éri od zgradbe Carigrada, 330 let po Krist. roj.	1571
Od začetka selitve narodov	1527
Odkar je bil premagan Atila na Katalonskem polju	1450
Od razpada zahodnorimskega cesarstva	1426
Od začetka turškega časoštetja (hedžra)	1319
Od Mohamedovega bega iz Meke v Medino	1318

	Let
Od početka križarskih vojsk	806
Od rojstva Rudolfa habsburškega	683
Od nastopa vladarstva Habsburžanov v Avstriji	619
Odkar je bila velika kuga na Dunaju	552
Od iznajdbe strelnega smodnika po Bertoldu Schwarzu	551
Od ustanovitve vseučilišča na Dunaju	536
Od iznajdbe tiskarske umetnosti leta 1440.	461
Od odkritja Amerike	409
Od odkritja pomorske poti v Indijo po Vasco de Gami	404
Od prvega obleganja Dunaja po Turkih	373
Od iznajdbe kolovrata	371
Od gregorijanske poprave koledarja leta 1582. po papežu Gregoriju XIII.	319
Od odkritja Avstralije	290
Od drugega obleganja Dunaja po Turkih	217
Od iznajdbe drevesnega ceplenja s popkom po vrtnarju Holt-u	171
Od iznajdbe parnega stroja po Jamesu Watt (Angleško)	138
Od iznajdbe železnice po Edgeworth-u (Angleško)	123
Od smrti Marije Terezije	121
Od odprave robstva v Avstriji po cesarju Jožefu II.	120
Od iznajdbe plinove razsvetljave	100
Od vpeljave avstrijske cesarske časti v letu 1804.	97
Od iznajdbe parobroda po Rob. Fulton-u (Amerika)	94
Od bitke narodov pri Lipskem	88
Od prvega poskusa z Reseljevim ladijskim vijakom	71
Od iznajdbe elektro-magnetične telegrafije	57
Od iznajdbe šivalnega stroja	56
Od nastopa vlade Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. v letu 1848.	53
Od odprave tlake in desetine	53
Od podelitve februarske ustave	41
Od odprave suženjstva v Severni Ameriki	38
Od odpretja Sueškega prekopa	33
Od vpeljave meterske mere v Avstriji	26

Sodnijske počitnice.

Ob nedeljah, kakor tudi na božični dan se ne smejo vršiti obravnave. Odreditev obravnave na kak drug praznik je dovoljena le, ako je nevarnost zamude (§ 221. civ.-pravd. r.).

Kot prazniki morajo veljati: 1. in 6. prosinec, svečnica, oznanenje Device Marije, Kristusov vnebohod, velikonočni in binkoštni ponedeljek, dan presv. Rešnega Telesa, god sv. Petra in Pavla, vnebovzetje Device Marije, rojstvo Marije Device, god vseh svetnikov, preč. spočetje Marije Device, 26. gruden, dan deželnega patrona in razen tega za vsako sodnijo oni verski prazniki, ob katerih dneh v dotičnem sodnem kraju običajno miruje opravični promet. Zadnjo vrsto praznikov določi in naznani višje-deželnosodni predsednik za posamezne dele svojega okraja (§ 44. just. min. odredbe z dne 5. vel. travnika 1897, št. 112 drž. zak.). Sodnijske počitnice trajajo šest tednov; začno se pri vseh sodiščih dne 15. mal. srpana in trajajo do vštetega 25. vel. srpana. Med sodnijskimi počitnicami se vrše obravnave samo o počitniških stvareh (§§ 222. in 223. civ.-pravd. reda in § 47. just. min. odredbe z dne 5. vel. travna 1897, št. 112 drž. zak.).

Godovinska števila za leto 1901.

Gregorijanski koledar.

Zlato število	2	Rimsko število	14
Epakta ali lunino kazalo	X	Nedeljska črka	F
Solnčni krog	6	Letni značaj ali god. št.	17

Julijanski koledar.

Zlato število	2	Rimsko število	14
Epakta ali lunino kazalo	XXII	Nedeljska črka	G
Solnčni krog	6	Letni značaj ali god. št.	—

Dvorni prepovedani časi,

kadar so zaprta c. kr. dvorna gledališča.

Dne 28. rožnika (na večer pred smrtnim dnevom Nj. Veličanstva cesarja Ferdinanda I.). Dne 9. kimovca (na večer pred smrtnim dnevom Nj. Velič. pokojne cesarice Elizabete). — Vsled posebnih zadržkov se prelože lahko ti dnevi po najvišjem odloku.

Državni prepovedani časi.

Javni plesi in bali so prepovedani zadnje tri dni velikega tedna, v dan presv. Rešnega Telesa, 24. in 25. grudna, o veliki

noči in binkoštih. — Druge javne veselice, n. pr. koncerti in slične muzikalne priredbe, razstave i. t. d., so prepovedane zadnje tri dni velikega tedna in 24. grudna. — Igre v gledališčih so prepovedane zadnje tri dni velikega tedna, v dan presv. Rešnega Telesa in 24. grudna. Na velikonočno in binkoštno nedeljo in 25. grudna se smejo gledališke igre predstavljati le v dobrodelne namene in z dovoljenjem dotične politične oblasti.

Premakljivi prazniki.

Po Gregorijanskem koledarju.

Ime Jezus	20. prosinca.
Septuagesima	3. svečana.
Pepelnica	20. svečana.
Marija Devica sedem žalostij	29. sušca.
Velika noč	7. malega travna.
Križevo (prošnji dnevi) 13., 14. in	15. velikega travna.
Vnebohod	16. velikega travna.
Binkošti	26. velikega travna.
Sv. Trojica	2. rožnika.
Sv. Rešnje Telo	6. rožnika.
Srce Jezusovo	14. rožnika.
Angeljska nedelja	1. kimovca.
Ime Marijino	15. kimovca.
Rožnenska nedelja	6. vinotoka.
Posvečenje cerkvâ	20. vinotoka.
1. adventna nedelja	1. grudna.

Po Julijanskem koledarju.

Triodium	21. prosinca.
Septuagesima	28. prosinca.
Pepelnica	14. svečana.
Velika noč	1. malega travna.
Vnebohod	10. velikega travna.
Binkošti	20. velikega travna.
1. adventna nedelja	2. grudna.

Od božica do pepelnice je 57 dnij ali 8 tednov in 1 dan. Predpust traja 44 dnij ali 6 tednov in 2 dni. Po razglasenju Gospodovem so 3 nedelje, po binkoštih 26, po sv. Trojici 25,

predpustnih nedelj pa 6. Post se začne 20. svečana, konča pa 6. malega travna. Postna dōba je 46 dnij. — Novo leto pade na torek, in božič na sredo.

Kvaterni posti: 27. svečana, 29. vel. travna, 18. kimovca, 18. grudna.

Letni vladar je mesec.

Kot stalen spremljevalec naše zemlje je obudil mesec že začasno človeško pozornost. Redno se ponavljajoče njegove svetlobne oblike omogočile so razdelitev večjih dōb, iz česar je nastala tudi razdelitev leta na mesece. Radi svoje v primeri z drugimi nebesnimi telesi le majhne oddaljenosti od zemlje, je mesec najbolj natančno preiskan nebesni objekt. Njega oddaljenost od nas iznaša v sredini namreč samo 384.000 kilometrov ali približno 60 zemeljskih polumerov; ista se pa zamore med vsakim obtekom po eni strani zvišati na 414.000 kilometrov, po drugi strani pa zopet znižati na 354.000 kilometrov. Za en obtek okrog zemlje rabi mesec 27 dnij, 12 ur in 43 minut; čas od enega mlaja do družega, ko pride mesec zopet v lego med solnce in zemljo, iznaša pa nasprotno več, namreč 29 dnij, 12 ur in 44 minut, ker se je zemlja na svoji poti okrog solнца premaknila naprej. Premer meseca iznaša 3475 kilometrov; njegova masa približno osemdeseti del zemeljske mase. Opazovanja na mesečnem krogu so nas poučila, da se mesec v istem času, v katerem napravi enkratni tek okoli zemlje, zasučē samo enkrat okrog svoje osi. Natančnejša preiskava njega kakovosti, ki se je dosegla z astronomičnimi pripomočki, katerim se je pridružila v novejšem času tudi fotografija, je dognala, da ni na njegovem površju niti zraka, niti vode; tudi mnogi ognjeniki, ki ga pokrivajo menjaje z razprostranimi dolinami in pogorji, katerih hribje so glede velikosti ēdnaki onim naše zemlje, so videti že izumrli. Premembe na mesečnem površju so se zamogle določiti le redkokdaj in v majhni meri. Na kapljivotekoče dele zemeljskega površja, na morja, vpliva mesec, ki povzroči pod imeni «oseka» in «plima» znani prikazni. Večkrat je bilo celo izraženo mnenje, da vpliva mesec tudi na imenovanja vredne pojave v ozračju zemlje, tedaj na vreme. To mnenje je pa ovrženo, ker so pojavi v atmosferi bistveno odvisni od toplote žarkov; toplota pa nam dohaja skoraj izključno samo od solнца, ker nam daje mesec samo 82.000 del one gorkote, katero dobivamo od solнца.

Letni časi.

Pomlad se začne 21. sušca ob 8. uri 29 minut zjutraj.
Poletje se začne 22. rožnika ob 4. uri 33 minut zjutraj.
Jesen se začne 23. kimovca ob 7. uri 14 minut zvečer.
Zima se začne 22. grudna ob 1. uri 42 minut popoldne.

Mrkovi leta 1901.

(Čas je računán po srednjem dunajskem času.)

V letu 1901. mrkne solnce dvakrat in luna enkrat. V naših krajih se bode deloma videl le lunin in drugi solnčni mrk.

1. Popolni solnčni mrk bode dne 18. vel. travna. Začetek mrka sploh ob 4. uri 5 minut zjutraj. Začetek popolnega mrka ob 5. uri 2 minuti zjutraj. Konec popolnega mrka ob 8. uri 17 minut zjutraj. Konec mrka sploh ob 9. uri 13 minut dopoldne.

2. Delni lunini mrk dne 27. vinotoka. Začetek mrka ob 3. uri 31 minut popoldne, sredo mrka ob 4. uri 21 minut, konec mrka ob 5. uri 11 minut zvečer.

3. Obročasti solnčni mrk dne 11. listopada. Začetek mrka sploh ob 5. uri 35 minut zjutraj, začetek obročastega mrka ob 6. uri 46 minut zjutraj, konec obročastega mrka ob 10. uri 22 minut predpoldne, konec mrka sploh ob 11. uri 33 minut dopoldne.

Letni značaj.

Leto 1901 je večidel bolj mokro kot suho. Spomlad je mokra in pri tem gorka, semintja slana, cel sušec je mrzel, mali traven je deževen in veliki traven je začetkoma lep, vendar pa je tudi deževen, nato nastopi mraz, rožnik je prijeten in ima včasih dež.

Poletje je včasih gorko, toda večkrat mrzlo.

Jesen in zima: začetkom vlažno, srednjemrzlo, nato popolnoma mrzlo in mokro, gruden prinese kmalu sneg, kmalu nalive, po 20. grudnu je precej mrzlo, vendar pusto do približno 12. januarja, potem nekoliko milejše.

Knauerjev stoletni koledar prerokuje:

Prosinec, do 30. stalno mrzlo, potem nastane vetrovno in bolj toplo. — Svečan, 1. pusto in vlažno, 3. do 6. pusto in mrzlo, 8. lepo, 13. dež in 16. sneg in hud mraz. — Sušec,

6., 8. in 9. mokrotno, 13., 14. in 15. dež, 18., 19. in 20. žled, 22. ostro in viharno do 29., 31. dež. — Mali traven, od 1. do 9. vetrovno, pusto, dež, 10., 11., 12., 13. dež, 14. do 20. mrzlo, 21. lepo, 26. do konca dež. — Veliki traven, do 9. lepo gorko, 10. do 13. vroče, potem mrzlo in dež, 14. mrzlo in led, 25., 26. in 27. pusto, 28. in 29. mrzlo, 30. in 31. gorko. — Rožnik, začetkom tak kakor veliki traven, 4. in 5. pusto, megla, 7. dež, potem gorko, 27. do 30. dež, 30. mrzla noč. — Mali srpan, 1. megleno, 3. do 5. stalno dež, 7. do 13. vetrovno, 15. dež, potem do konca lepo. — Veliki srpan, do 8. gorko, 10. slana in mrzlo do 13., 14. dež, 15. in 16. lepo, 20. huda vročina, 21. do 26. dež, 27. in do konca lepo. — Kimovec, do 6. gorko, 8. slana, 9. pusto in mrzlo, 13. do 16. lepo, 18. dež, potem lepo, 23. dež, potem pusto. — Vinotok, nestanovitno do 14., 25. mrzlo, 26. malo dežja, 29. in 30. mrzlo, 31. dež. — Listopad, 1. do 5. dež, 6. do 16. dež, 23. jasno in mrzlo, 24. vlažno, 28., 29. in 30. nastopi zima. — Gruden, 1. mrzlo, 4. sneg, 5. do 10. dež in veliko vode, 11. do 12. dež, 13. do 16. pusto, 21. precej snega, 22. do konca precej mrzlo.

Deželni patroni,

katere časté v različnih deželah avstro-ogrske monarhije.

Egidij (1. kimovca), Koroško. — Ciril in Metod (5. malega srpana), Moravsko. — Elija (20. malega srpana), Hrvatsko. — Florijan (4. velikega travna), Gornjeavstrijsko. — Jurij (24. malega travna), Kranjsko. — Hedviga (15. vinotoka), Šlesko. — Janez Krstnik (24. rožnika), Slavonija. — Janez Nepomuk (16. vel. travna), Češko. — Jožef (19. sušca), Koroško, Kranjsko, Primorsko, Štajersko in Tirolsko. — Ladislav (27. rožnika), Sedmograško. — Leopold (15. listopada), Dolnjeavstrijsko. — Mihael (29. kimovca), Galicija. — Rok (16. velikega srpana), Hrvatsko. — Rupert (24. kimovca), Solnograško. — Spiridion (14. grudna), Dalmacija. — Stanislav (7. velikega travna), Galicija. — Stefan, kralj (20. velikega srpana), Ogersko. — Virgilij (26. rožnika), Tirolsko (Tridentinska škofija). — Venceslav (28. kimovca), Češko. — Just (2. listopada), Trst in okolica.

Vremenski ključ,

s katerim vsakdo lahko izve vreme za vse leto naprej, ako le vé, kdaj se luna izpremeni, to je: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☾, šcip ☽, zadnji krajec ☾ in mlaj ☽.

Ta ključ je sestavil slavni zvezdogled J. W. Herschel in dunajska kmetijska družba ga je leta 1839. spoznala za najzanesljivejšega. Pomeni pa, kadar se luna izpremeni:

Ob uri	Po leti	Po zimi	Ob uri	Po leti	Po zimi
od 12. opol. do 2. popol.	veliko dežja	sneg in dež	od 12. do 2. po noči	lepo	mrzlo, če al jugozapad.
od 2. do 4. popoldne	izpre- membno	lepo in pri- jetno	od 2. do 4. zjutraj	mrzlo z dežjem	sneg in vihar
od 4. do 6. popoldne	lepo	lepo	od 4. do 6. zjutraj	dež	sneg in vihar
od 6. do 10. zvečer	lepo pri sev. ali zapadu, dež pri jugu ali jugozap.	dež in sneg pri jugu ali jugozapadu	od 6. do 10. dopoldne	izpre- membno	dež pri seve- rozapadu sneg pri izhodu
od 10. do 12. po noči	lepo	lepo	od 10. do 12. opoldne	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter

Opomba. Vse leto se razdeli na dva dela, t. j. na leto in zimo; za leto velja čas od dne 15. malega travna do 16. vinotoka, ostali čas pa velja za zimo. — Da se more na ta ključ bolj zanašati, nego na druge koledarje, prepričali so se učenjaki po večletnih opazovanjih.

KÖLEDAR 1901.

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Torek	Novo leto. Obrezovanje Gospodovo.	☉ Ščip 5. ob 1. uri 19 min. zjutraj. Večkrat sneg, potem naraščajoči mraz.
2 Sreda	Osmina sv. Štefana; Makarij, opat.	
3 Četrtek	Genovofa, dev.; Anter, papež.	
4 Petek	Tit, škof; Izabela, kraljica.	
5 Sobota	Telesfor, p. muč.; Simeon, stolpn.	
1. teden. Kadar je bil Herodež umrl. Mat. 2.		
6 Nedelja	Sv. 3 kralji. Razgl. Gospodovo.	☽ Zadnji krajec 12. ob 9. uri 44 min. zvečer. Megleno, pusto in večkrat sneg.
7 Ponedelj.	Valentin; Rajmund, mašnik.	
8 Torek	Erhard, škof; Severin, opat.	
9 Sreda	Julian in Bazilisa, mučenca.	
10 Četrtek	Pavel, puščavnik; Agaton, papež.	
11 Petek	Higin, pap., muč.; Pavlin, škof.	
12 Sobota	Ernest; Reinhold.	
2. teden. Ko je bil Jezus 12 let star. Luk. 2.		
13 Nedelja	1. po razgl. Gosp. Hilarij, škof.	☼ Mlaj 20. ob 3. uri 41 min. pop. Sneg, dež, potem viharno in mrzlo.
14 Poned.	Srečko (Felix) iz Nole.	
15 Torek	Maver, opat; Izidor, duhovnik.	
16 Sreda	Marcel, p. m.; Honorat, škof.	
17 Četrtek	Anton, pušč.; Sulpicij, škof.	
18 Petek	Sv. Petra stol; Priska, mučenica.	
19 Sobota	Kanut, kralj; Agricij, škof.	
3. teden. O ženitnini v Kani Galilejski. Jan. 2.		
20 Nedelja	2. po razgl. Gosp. Ime Jezusovo.	☾ Prvi krajec 27. ob 10. uri 58 m. dopoldne. Deloma jasno in zelo mrzlo. Dolgost dneva: od 8 ur 22 m. do 9 ur 24 min.
21 Poned.	Neža, dev. muč.; Majnard, opat.	
22 Torek	Vincencij in Anastazij, muč.	
23 Sreda	Zaroka M. D.; Rajmund.	
24 Četrtek	Timotej, škof; Babila, muč.	
25 Petek	Spreobrnitev Pavla, apostola.	
26 Sobota	Polikarp, škof; Pavla vdova.	
4. teden. Jezus ozdravi gobovega. Mat. 8.		
27 Nedelja	3 po razgl. Gosp. Janez Zl., cerkv. uč.	☀ Solnce stopi v znam. vodnarja 20. ob 6. uri 22 m. zv.
28 Poned.	Julijan, škof; Karol Veliki.	
29 Torek	Francišek Salezij, škof.	
30 Sreda	Martina; Janez muč., škof.	
31 Četrtek	Peter Nol., sp.; Marcela, vdova.	

Knauerjev stoletni koledar prerokuje: Prosinec, do 30. stalno mrzlo, potem nastane vetrovno in bolj toplo.

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Petek	Ignacij, škof in mučenec.	☉
2 Sobota	Svečnica. Darovanje Gospodovo.	
5. teden. O delavcih v vinogradu. Mat. 20.		☽ Ščip 3. ob 4. uri 35 min. pop. Metež in mrzli dnevi. ☽ Zadnji krajec 11. ob 7. uri 17 m. zv. Deloma jasno in precej mrzlo.
3 Nedelja	1. predpepeln. Blaž, škof; Oskar, škof.	
4 Poned.	Veronika; Andrej Kor., škof.	
5 Torek	Agata, devica in mučenica.	
6 Sreda	Tit, škof; Doroteja, dev. in muč.	
7 Četrtek	Romuald, opat; Rihard, kralj.	
8 Petek	Janez Mat., spozn.; Juvencij, škof.	
9 Sobota	Apolonija, d. m.; Ciril Aleks, škof.	
6. teden. O sejalcu in semenu. Luk. 8.		
10 Nedelja	2. predpepeln. Šolastika, dev.; Viljem, p.	
11 Poned.	Deziderij (Željko).	
12 Torek	Evlalija, devica.	
13 Sreda	Katarina, dev.; Jordan, zveličan.	
14 Četrtek	Valentin (Zdravko), m.	
15 Petek	Favstin in Jovita, m.	
16 Sobota	Julijana, dev. muč.; Onesim, spozn.	
7. teden. Jezus ozdravi slepega. Luk. 18.		☽ Dolgost dneva: od 9 ur 26 min. do 10 ur 53 min. ☽ Dan narase za 1 uro 53 min. ☽ Solnce stopi v znamenje rib 19. ob 8. uri 50 m. zj.
17 Nedelja	3. predpep. Silvin, škof.	
18 Poned.	Simeon; Flavijan.	
19 Torek	(Pust). Konrad, spoznovalec.	
20 Sreda	(† Pepelnica). Elevterij, škof.	
21 Četrtek	Maksimilijan, škof; Eleonora.	
22 Petek	Stol sv. Petra v Antiohiji.	
23 Sobota	Marjeta Kort., sp.; Romana.	
8. teden. Jezusa skuša hudič. Mat. 4.		☽ Solnce stopi v znamenje rib 19. ob 8. uri 50 m. zj.
24 Nedelja	1. postna. Matija, ap.; Modest, škof.	
25 Poned.	Valburga, opatinja.	
26 Torek	Aleksander; Porfirij; Nestor.	
27 Sreda	† Kvatre. Leander, škof.	
28 Četrtek	Roman; Ožbolt.	

Knauerjev stoletni koledar prerokuje: Svečan, 1. pusto in vlažno, 3. do 6. pusto in mrzlo, 8. lepo, 13. dež in 16. sneg in hud mraz.

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Petek	† Kvatre. Albin, škof; Hadrijan, m.	
2	Sobota	† Kvatre. Simplicij, pap.; Bl. Karol.	
9. teden. Jezus se spremeni na gori. Mat. 17.			☉
3	Nedelja	2. postna. Kunigunda, ces.	Ščip 5. ob 9. uri 10 min. dop.
4	Poned.	Kazimir; Adrijan.	Deloma jasno, po noči mraz.
5	Torek	Evzebij.	
6	Sreda	Friderik (Miroslav); Fridolin, op.	
7	Četrtek	Tomaž Akv.; Perpetua.	
8	Petek	Janez od Boga, sp.; Filemon, m.	
9	Sobota	Frančiška; Pacijan.	☾
10. teden. Jezus izžene hudiča iz mutca. Luk. 11.			Zadnji krajec 13. ob 2. uri 12 m. zv. Vetrovno, ostro, večkr. dež in sneg.
10	Nedelja	3. postna. 40 muč. Kaj in Aleks.	
11	Poned.	Heraklij, mučenec; Cozim, m.	
12	Torek	Gregorij, papež.	
13	Sreda	Rosina vdova; Evfrazija, devica.	
14	Četrtek	Matilda, kraljica; Evtihij, mučenec.	
15	Petek	Longin, muč.; Felicita, dev. muč.	
16	Sobota	Heribert, škof; Evzebija, opatinja.	☉
11. teden. Jezus nasiti 5000 mož. Jan. 6.			Mlaj 20. ob 1. uri 58 min. zvečer. Nekoliko dnij pri- jetno.
17	Nedelja	4. postna. Jedert, devica. Agrikola, škof.	
18	Poned.	Edvard, škof; Ciril Jeruzalemski, škof.	
19	Torek	Jožef, ženin Device Marije.	☾
20	Sreda	Niceta; Patricij, škof.	Prvi krajec 27. ob 5. uri 44 m. zj.
21	Četrtek	Benedikt, opat; Serapijon, škof.	
22	Petek	Oktavijan, mučenec; Bazil, mučenec.	
23	Sobota	Viktorijan, muč.; Miklavž F., muč.	Večkrat mrzlo, proti koncu pri- jetno.
12. teden. Judje hočejo kamenati Jezusa. Jan. 8.			
24	Nedelja	5. postna. Gabrijel, arhang.	Dolgost dneva:
25	Poned.	Oznanenje Device Marije.	Dan narase za 1 uro 46 minut.
26	Torek	Emanuel, mučenec.	
27	Sreda	Janez Dam.; Rupert, škof.	
28	Četrtek	Guntram; Janez, puščavnik.	
29	Petek	M. dev. 7 žal.; Ciril, škof; Jona, muč.	
30	Sobota	Kvirin, mučenec.	Solnce stopi v zna- menje ovna 21. ob 8. uri 29 m. zj.
13. teden. Jezus jezdi v Jeruzalem. Mat. 21.			
31	Nedelja	6. postna (cvetna). Modest, škof.	

Knaucrjev stoletni koledar prerokuje: Sušec, 6., 8. in 9. mo-
krotno, 13., 14. in 15. dež, 18., 19. in 20. hled, 22. ostro in viharno
do 29., 31. dež.

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Poned.	Hugon, škof.	
2	Torek	Francišek Pavlanski.	
3	Sreda	† Rihard, škof.	☉
4	Četrtek	† Veliki četrtek. Izidor, škof; Rozamila.	Ščip 4. ob 2. uri
5	Petek	† Veliki petek. Vincencij Ferer, spozn.	26 minut zjutraj.
6	Sobota	† Vel. sobota. Sikst; Celestin.	Večin. oblačno, vetrovno in ostro.
14. teden.		O vstajenju Gospodovem. Mark. 16.	
7	Nedelja	Velika noč ali vstajenje Gospodovo.	☽
8	Poned.	Velikonočni ponedeljek.	
9	Torek	Marija Kleofa.	Zadnji krajec 12.
10	Sreda	Ecehijel; p. Antonij, muč.	ob 5. uri 3 m. zj.
11	Četrtek	Leon Vel., papež; Betina, devica.	Deževno in pusto.
12	Petek	Julij, papež.	
13	Sobota	Hermenegild; Justin.	☉
15. teden.		Jezus se prikaže pri zaprtih vratih. Jan. 20.	Mlaj 18. ob 10. uri
14	Nedelja	1. povelikon. Tiburcij; Lambert.	43 min. zvečer.
15	Poned.	Anastazija, dev.; Helena, kraljica.	Premenljivo dež.
16	Torek	Turibij, škof.	
17	Sreda	Rudolf, škof; Anicent, muč.	☽
18	Četrtek	Apolonij, muč.; Eleverij, škof.	Prvi krajec 25.
19	Petek	Krescencija; Leon IX., papež.	ob 5. uri 20 min.
20	Sobota	Marcelin, škof; Sulpicij, mučenec.	popoldne.
16. teden.		O dobrem pastirju. Jan. 10.	Nekoliko dnij jasno in prijetno.
21	Nedelja	2. povelikon. Anzelm, šk., Bruno, sp.	
22	Poned.	Soter in Kaj; Robert.	Dolgost dneva:
23	Torek	Adalbert, škof.	
24	Sreda	Jurij, mučenec; Bona, mučenica.	Od 12 ur 46 min.
25	Četrtek	Marko, evang.; Armin, mučenec;	do 14 ur 23 min.
26	Petek	Klet, papež; Marcelin, papež.	
27	Sobota	Peregrin, duhovnik; Anastazij, p.	Solnce stopi v znamenje bika dne
17. teden.		Čez malo in zopet me boste videli. Jan. 16.	20. ob 8. uri 19. m. zvečer.
28	Nedelja	3. povelikon. Vital, muč.; Pavel od kr.	
29	Ponedelj.	Peter, mučenec.	
30	Torek	Katarina S., devica.	

Knauerjev stoletni koledar prerokuje: Mali traven, od 1. do 9. vetrovno, pusto, dež, 10., 11., 12., 13. dež, 14. do 20. mrzlo, 21. lepo, 26. do konca dež.

Mali traven.

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sreda	Filip in Jakob, apostelja.	☉ Ščip 3. ob 7. uri 24 min. zvečer. Premenljivo, oblačno in precej milo.
2 Četrtek	Atanazij, škof; Žiga.	
3 Petek	Najdba sv. križa; Mavra, muč.	
4 Sobota	Florijan (Cvetko), muč.; Monika.	
18. teden. Jezus napove svoj odhod. Jan. 16.		☽ Zadnji krajec 11. ob 3. uri 43 m. pop. Hladno in večkrat dež, potem milo vreme.
5 Nedelja	4. povelikon. Pij V., papež.	
6 Poned.	Janez ev. pred lat. vr.	
7 Torek	Stanislav, škof, mučenec.	
8 Sreda	Prikazen Mihaela, arhangelja.	
9 Četrtek	Gregor, škof in cerkv. uč.	
10 Petek	Lizidor, spozn.; Antonin, škof.	☽ Mlaj 16. ob 6. uri 43 min. zjutraj. Neviden popolen solčni mrk. Večkrat vroče in nevihte z dežjem.
11 Sobota	Gangolf; Mamert, škof.	
19. teden. Kar boste prosili v mojem imenu. Jan. 16.		
12 Nedelja	5. povelikon. Pankracij; Epifanij.	
13 Poned.	Servacij; Glicerija. (Križev teden.)	
14 Torek	Bonifacij, mučenec. (Križev teden.)	
15 Sreda	Zofija, m.; Hilarij, opat. (Križev teden.)	
16 Četrtek	Kristusov vnebohod. Janez Nepomuk.	
17 Petek	Paškal, spozn.; Ubald, škof.	☽ Prvi krajec 25. ob 6. uri 45 min. zjutraj. Nekaj jasnih, gorkih dni. Dolgost dneva: od 14 ur 27 min. do 15 ur 43 min. Dan narase za 1 uro 16 min. Solnce stopi v znam. dvojčkov dne 21. ob 8. uri 10 min. zvečer.
18 Sobota	Venancij, mučenec.	
20. teden. Jezus govori o pričanju sv. Duha. Jan. 15.		
19 Nedelja	6. povelikon. Celestin; Ivo.	
20 Poned.	Bernardin; Bazila.	
21 Torek	Feliks (Srečko); Valens.	
22 Sreda	Julija, devica.	
23 Četrtek	Deziderij, škof; Andrej Bob.;	
24 Petek	Ivana; Mamert, škof.	
25 Sobota	Urban, pap.; Gregor VII., p.	
21. teden. Jezus govori o sv. Duhu in ljubezni. Jan. 14.		☽ Dan narase za 1 uro 16 min. Solnce stopi v znam. dvojčkov dne 21. ob 8. uri 10 min. zvečer.
26 Nedelja	Binkošti. Prih. sv. Duha. Filip Ner.	
27 Poned.	Bink. poned. Magdalena; Janez P.	
28 Torek	Viljem. Avgustin; Kant.	
29 Sreda	† Kvatre. Maksimilian. Norbert.	
30 Četrtek	Ferdinand, kralj; Feliks L., p.	
31 Petek	† Kvatre. Angela; Kancijan.	

Knauerjev stoletni koledar prerokuje: Veliki traven, do 9. lepo gorko, 10. do 13. vroče, potem mrzlo in dež, 14. mrzlo in led, 25., 26 in 27. pusto, 28. in 29. mrzlo, 30. in 31. gorko.

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Sobota	† Kvatre. Gracijan, muč.	
22. teden. Meni je dana vsa oblast. Mat. 28.			☉
2	Nedelja	1. pobink. Sv. Trojica. Gvido, škof.	Ščip 2. ob 10. uri
3	Poned.	Klotilda; Cecilij.	58 min. dop.
4	Torek	Kvirin; škof.	Suho in vročina,
5	Sreda	Bonifacij (Dobromil), škof.	včasih dež.
6	Četrtek	Sv. Rešnje Telo. Norbert, Bertrand. šk.	☽
7	Petek	Robert, opat.; Lukrecija.	Zadnji krajec 9.
8	Sobota	Medard, Maksim, škofa.	ob 11. uri 5 m. zv.
23. teden. Prilika o veliki ženitnini. Luk. 14.			Deloma jasno in večkrat nevihta.
9	Nedelja	2. pobink. Primož in Felicijan.	☿
10	Poned.	Marjeta; Asterij.	Mlaj 16. ob 2. uri
11	Torek	Barnaba, apostol.	38 min. zjutraj.
12	Sreda	Janez Fak., spoznovalec.	Premenljivo,
13	Četrtek	Anton Padovanski, spoznovalec.	hladno in ponav-
14	Petek	Srce Jezusovo; Janez N.; Bazilij.	ljajoč dež.
15	Sobota	Vid; Modest in tovariši.	
24. teden. Prilika o izgubljeni ovci. Luk. 15.			☽
16	Nedelja	3. pobink. Franc Regij; Beuo.	Prvi krajec 23. ob
17	Poned.	Adolf, škof; Lavra.	10. uri 4 m. po
18	Torek	Gervazij in Protazij, m.	noči.
19	Sreda	Julijana F.	Nevihta z viharjem
20	Četrtek	Silverij, p.; Florentina.	in s točo.
21	Petek	Alojzij (Vekoslav), spoznovalec.	Dolgost dneva:
22	Sobota	Pavlin, škof. Ahacij.	Od 15 ur 44 m.
25. teden. O velikem ribjem vlakcu. Luk. 5.			do 16 ur 0 min.
23	Nedelja	4. pobink. Eberhard, škof; Cenon, škof.	Dan narase do 22.
24	Poned.	Janez Krstnik (rojstvo).	za 17 min, potem
25	Torek	Prosper, škof.	se skrči do konca
26	Sreda	Virgilij; Janez in Pavel, m.; Rudolf.	za 1 minuto.
27	Četrtek	Hema, vdova; Vladislav.	Solnce stopi
28	Petek	† Leon II., papež; Irenej, spozn.	v znamenje raka
29	Sobota	Peter in Pavel, apostola.	22. ob 4. uri 33 m.
26. teden. O farizejski pravičnosti. Mat. 5.			zjutraj.
30	Nedelja	5. pobink. Spomin Pavla, ap.; Emilija.	

Knauerjev stoletni koledar prerokuje: Rožnik, začetkom tak kakor veliki traven, 4. in 5. pusto, megla, 7. dež, potem gorko, 27. do 30. dež, 30. mrzla noč.

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Poned.	Teobald, puščavnik.	☉ Ščip 2. ob 0 uri 23 min. zjutraj. Premenljivo, vroče in večkrat nevihte.
2	Torek	Obiskovanje Marije Device.	
3	Sreda	Helijodor, škof; Bertram, škof	
4	Četrtek	Urh, škof; Berta, devica.	
5	Petek	Ciril in Metod, škofa; Filomena.	
6	Sobota	Izaija, prerok; Goar, spoznovalec.	
27. teden.		Jezus nasiti 4000 mož. Mark. 8.	☽
7	Nedelja	6. pobink. Vilibald; Benedikt IX.	☽ Zadnji krajec 9. ob 4. uri 25 m. zj. Večkrat nevihte in toča. ☉ Mlaj 15. ob 11. uri 46 min. zvečer. Vroče, večkrat nevihte. ☾ Prvi krajec 23. ob 3. uri 4 m. pop. Večinoma jasno in suho. ☽
8	Poned.	Elizabeta, kraljica; Kilian, škof.	
9	Torek	Anatolija, devica.	
10	Sreda	Amalija, devica; Felicita s 7 s.	
11	Četrtek	Pij L., papež; Veronika.	
12	Petek	Henrik; Mohor in Fortunat, m.	
13	Sobota	Anaklet; Evgenij; Margareta.	
28. teden.		O lažnjivih prerokih. Mat. 7.	
14	Nedelja	7. pobink. Bonaventura; Just.	
15	Poned.	Razdelitev ap.; Henrik; Vladimir.	
16	Torek	Škapulirska Mar. D. Kar.	
17	Sreda	Aleš, sp.; Marcelina, devica.	
18	Četrtek	Miroslav (Friderik); Arnold.	
19	Petek	Vincencij Pavlanski, sp.; Avrelija.	
20	Sobota	Elija, prerok.	
29. teden.		O krivičnem hišniku. Luk. 16.	
21	Nedelja	8. pobink. Danijel, prerok; Julija.	
22	Poned.	Marija Magdalena.	
23	Torek	Liborij, škof; Apolinar, škof.	
24	Sreda	Kristina, d. m.; Roman, m.	
25	Četrtek	Jakob, apostol; Kristof, m.	
26	Petek	Ana, mati Marije Device.	
27	Sobota	Pantaleon, muč.; Natalija, muč.	
30. teden.		Jezus se joka nad Jeruzalemom. Luk. 19.	
28	Nedelja	9. pobink. Inocencij; Viktor.	☽ Solnce stopi v zna- menje leva 23. ob 3. uri 29 m. zjutr.
29	Poned.	Marta, devica; Olaf.	
30	Torek	Abdon in Semen, mučenca.	
31	Sreda	Ignacij Loj. (Ognjeslav).	

Knauerjev stoletni koledar prerokuje: Mali srpan, 1. megleno, 3. do 5. stalno dež, 7. do 13. vetrovno, 15. dež, potem do konca lepo.

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja	
1 Četrtek	Vezi Petra, apostola.	☿	
2 Petek	Porcijunkula, Alfonz Lig., spozn.		
3 Sobota	Najdba sv. Štefana; Lidija, vdova.		
31. teden. O farizeju in colnarju. Luk. 18.		Zadnji krajec 7. ob 9. uri 7 m. zj. Večkrat dež in nevihte.	
4 Nedelja	10. pobink. Dominik; Agabij.	☼	
5 Poned.	Marija Dev. snežna.		
6 Torek	Gospodov spremin na gori.		
7 Sreda	Kajetan, sp.; Donat, škof.		
8 Četrtek	Cirijak; Larg in Smaragd.		
9 Petek	Roman, mučenec; Domicijan, škof.		
10 Sobota	Lavrencij, muč.; Hugon, škof.		
32. teden. Jezus ozdravi gluhomemega. Mark. 7.			Mlaj 14. ob 9. uri 33 min. zjutraj. Precej hladno in prijetni dnevi.
11 Nedelja	11. pobink. Suzana, dev.; Tiburcij.		☽
12 Poned.	Klara, dev.; Hilarija.		
13 Torek	Hipolit in Kasijan, mučenca.		
14 Sreda	† Evzebij, sp.; Anastazija.		
15 Četrtek	Vel. gosp. Vnebovz. Marije Dev.		
16 Petek	Rok, spoznovalec. Hijacint, duh.		
17 Sobota	Bertram; Benedikta, op.		
33. teden. O usmiljenem Samaritanu. Luk. 10.		Deloma jasno, večkrat nevihte.	
18 Nedelja	12. pobink. Helena, kr.; Agapit.	♁	
19 Poned.	Ludovik Tol. Elafij.		
20 Torek	Bernard, opat; Štefan, kralj.		
21 Sreda	Ivana Frančiška; Adolf.		
22 Četrtek	Joahim, oče Mar. Dev.; Timotej.		
23 Petek	Filip Ben., spozn.; Bogovoljka.		
24 Sobota	Jernej, apostol; Ptolomej, škof.		
34. teden. Jezus ozdravi 10 gobovih. Luk. 17.		Ščip 29. ob 9. uri 27 min. zvečer. Premenljivo, deževno.	
25 Nedelja	13. pobink. Srce Marijino.	♂	
26 Poned.	Gebhard; Cefirin; Samuel.		
27 Torek	Jožef Kalist; Natalija.		
28 Sreda	Avguštin, škof; Adelinda.		
29 Četrtek	Obglavljenje Jan. K.; Ang. varhov.		
30 Petek	Roza Limanska, dev.; Hermet, m.		
31 Sobota	Rajmund, spozn.; Izabela, devica.		
		Dolgost dneva: Od 15 ur 1 min. do 13 ur 27 min. Dan se skrajša za 1 uro 34 min.	
		Solnce stopi v znamenje device dne 23. ob 10. uri 13 min. po noči.	

Knauerjev stoletni koledar prerokuje: Veliki srpan, do 8. gorko, 10. slana in mrzlo do 13., 14. dež, 15. in 16. lepo, 20. huda vročina, 21. do 26. dež, 27. do konca lepo.

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
35. teden. Nihče ne more služiti 2 gospodoma. Mat. 6.		
1 Nedelja	14. pobink. Angeljska. Egidij.	☾ Zadnji krajec 5. ob 2. uri 33 m. pop. Gorki dnevi. ☉
2 Poned.	Štefan, kralj; Antonin.	
3 Torek	Serafina; Evfemija.	
4 Sreda	Rozalija, dev.; Ida, grofica.	
5 Četrtek	Lavrencij; Justin, škof.	
6 Petek	Magnus; Hermogen; Eleverij.	
7 Sobota	Albin (Zoran), škof; Regina, d. m.	
36. teden. Jezus obudi mladeniča v Najmu. Luk. 7.		Mlaj 12. ob 10. uri 24 min. zvečer. Dež, potem zelo milo vreme. ☽
8 Nedelja	15. pobink. Rojstvo Mar. D. ali m. gosp.	☽ Prvi krajec 21. ob 2. uri 39 m. zjutraj. Viharno, večkrat dež. ☉
9 Poned.	Korbinijan; Gorgonij.	
10 Torek	Nikolaj Tol.	
11 Sreda	Protazij in Hijacint, m.	
12 Četrtek	Macedonij; Sirus; Tobija.	
13 Petek	Maternij; Virgilij; Amijat.	
14 Sobota	Povišanje sv. kr. Notburga, d.	
37. teden. Jezus ozdravi vodeničnega. Luk. 14.		
15 Nedelja	16. pobink. Ime Marijino. Nikomed.	☽ Sčip 28. ob 6. uri 41 min. zjutr. Megla, jasni in prijetni dnevi. ☉
16 Poned.	Ljudmila; Kornelij.	
17 Torek	Hildegard; Lambert, šk. muč.	
18 Sreda	† Kvat re. Tomaž Vil., škof.	
19 Četrtek	Januarij, škof, muč.	
20 Petek	† Kvat re. Evstahij, m.; Suzana, m.	
21 Sobota	† Kvat re. Matevž. Mavra.	
38. teden. O največji zapovedi. Mat. 22.		Dolgost dneva: od 13 ur 25 min. do 11 ur 44 min. Dan se skrajša za 1 uro 41 min. Solnce stopi v znamenje tehtnice 23. ob 7. uri 14 m. zvečer.
22 Nedelja	17. pobink. Mavricij, m.; Emeran, škof.	
23 Poned.	Tekla, d. m.; Zofija, d. m.	
24 Torek	Rupert; Marija D., reš. ujetn.	
25 Sreda	Kleofa, spoznovalec.	
26 Četrtek	Justina, dev. muč.; Ciprijan.	
27 Petek	Kozma in Damijan, muč.; Kaj, škof.	
28 Sobota	Venčeslav, kralj; Marcijan, muč.	
39. teden. Jezus ozdravi mrtvoudnega. Mat. 9.		
29 Nedelja	18. pobink. Mihael, arhangelj; Evtihij.	
30 Poned.	Hijeronim; Honorij.	

Knauerjev stoletni koledar prerokuje: Kimovec, do 6. gorko, 8. slana, 9. pusto in mrzlo, 13. do 16. lepo, 18. dež, potem lepo, 23. dež, potem pusto.

Kimovec.

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Torek	Remigij, škof.	☾ Zadnji krajec 4. ob 9. uri 58 m. zv. Prijetno jesensko vreme.
2	Sreda	Leodegar, škof.	
3	Četrtek	Kandit, spozn.; Ewald, muč.	
4	Petek	Frančišek Seraf.; (Franjo), spozn.	
5	Sobota	Placid in tovariši, muč.; Gala, vd.	
40. teden.		Prilika o kraljevi ženitnini. Mat. 22.	
6	Nedelja	19. pobink. Rožnvenska. Bruno.	☉ Mlaj 12. ob 2. uri 17 min. popol. Večkrat dež in hladno. ☽ Prvi krajec 20. ob 7. uri 3 min. zvečer. Deloma jasno, večkrat slana, megla. ♃ Sčip 27. ob 4. uri 3 min. zveč. Deloma vidni delni lunin mrk. Premenljivo. večkrat dež, megla. ☾ Dolgost dneva: od 11 ur 40 min. do 9 ur 59 min. Dan se skrajša za 1 uro 41 min. ☼ Solnce stopi v znam. škorpijona 24. ob 3. uri 42 m. zjutraj.
7	Poned.	Justina, devica. Marko, papež.	
8	Torek	Brigita, vdova; Simeon, spozn.	
9	Sreda	Dionizij, škof, muč.; Abraham.	
10	Četrtek	Frančišek Borg., spoznovalec.	
11	Petek	Nikazij, škof; Firmin, škof.	
12	Sobota	Maksimilijan, škof, m. Serafin, sp.	
41. teden.		Jezus ozdravi kraljevega sina. Jan. 4.	
13	Nedelja	20. pobink. Edvard; Koloman.	☉ Mlaj 12. ob 2. uri 17 min. popol. Večkrat dež in hladno. ☽ Prvi krajec 20. ob 7. uri 3 min. zvečer. Deloma jasno, večkrat slana, megla. ♃ Sčip 27. ob 4. uri 3 min. zveč. Deloma vidni delni lunin mrk. Premenljivo. večkrat dež, megla. ☾ Dolgost dneva: od 11 ur 40 min. do 9 ur 59 min. Dan se skrajša za 1 uro 41 min. ☼ Solnce stopi v znam. škorpijona 24. ob 3. uri 42 m. zjutraj.
14	Poned.	Kalist; Domicijan.	
15	Torek	Terezija, devica.	
16	Sreda	Gal, opat; Maksima, d.	
17	Četrtek	Hedviga, vdova; Viktor, škof.	
18	Petek	Luka, evangelist. Asklepijad.	
19	Sobota	Peter Alk., spoznovalec; Etbin, op.	
42. teden.		Prilika o krajevem računu. Mat. 18.	
20	Nedelja	21. pobink. Posvečev. cerkvá.	☉ Mlaj 12. ob 2. uri 17 min. popol. Večkrat dež in hladno. ☽ Prvi krajec 20. ob 7. uri 3 min. zvečer. Deloma jasno, večkrat slana, megla. ♃ Sčip 27. ob 4. uri 3 min. zveč. Deloma vidni delni lunin mrk. Premenljivo. večkrat dež, megla. ☾ Dolgost dneva: od 11 ur 40 min. do 9 ur 59 min. Dan se skrajša za 1 uro 41 min. ☼ Solnce stopi v znam. škorpijona 24. ob 3. uri 42 m. zjutraj.
21	Poned.	Uršula, dev. m.; Hilarijon.	
22	Torek	Kordula, dev. muč.	
23	Sreda	Janez Kapist., spoznovalec.	
24	Četrtek	Rafael, arhangelj; Kristina, m.	
25	Petek	Krišpin, mučenec; Bonifacij, papež.	
26	Sobota	Amand; Evarist; Lucijan in Marcel.	
43. teden.		Dajte cesarju, kar je cesarjevega. Mat. 22.	
27	Nedelja	22. pobink. Frumencij; Sabina.	☉ Mlaj 12. ob 2. uri 17 min. popol. Večkrat dež in hladno. ☽ Prvi krajec 20. ob 7. uri 3 min. zvečer. Deloma jasno, večkrat slana, megla. ♃ Sčip 27. ob 4. uri 3 min. zveč. Deloma vidni delni lunin mrk. Premenljivo. večkrat dež, megla. ☾ Dolgost dneva: od 11 ur 40 min. do 9 ur 59 min. Dan se skrajša za 1 uro 41 min. ☼ Solnce stopi v znam. škorpijona 24. ob 3. uri 42 m. zjutraj.
28	Poned.	Simon in Juda, apost.	
29	Torek	Narcis, škof, Hijacint, muč.	
30	Sreda	Klavdij, muč.; Marcel, muč.	
31	Četrtek	† Volfgang (Volbenk), škof.	

Knauerjev stoletni koledar prerokuje: Vinotok, nestanovitno do 14., 25. mrzlo, 26. malo dežja, 29. in 30. mrzlo, 31. dež.

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Petek 2 Sobota	God vseh svetnikov. Spomin vernih duš; Just, muč.	☾
44. teden. Jezus obudi Jajrovo hčer. Mat. 9.		Zadnji krajec 3. ob 8. uri 30 m. zj.
3 Nedelja	23. pobink. Hubert, škof; Ida, kraljica.	Večinoma pusto,
4 Poned.	Karol Bor.; Modesta.	megla in meglen
5 Torek	Caharija; Emerik.	dež.
6 Sreda	Lenart, opat; Sever.	☉
7 Četrtek	Engelbert, škof; Prosdocim, škof.	Mlaj 11. ob 8. uri
8 Petek	Bogomir, škof; Asta, dev.	zjutraj.
9 Sobota	Božidar (Teodor), muč.; Orest, m.	Vidni obročasti
45. teden. Prilika o dobrem semenu. Mat. 13.		solnačni mrk.
10 Nedelja	24. pobink. Andrej Avel.; Trifon.	Jasno, večkrat
11 Poned.	Martin (Davorin), škof.	mraz, slana in
12 Torek	Martin, pap.; Kunibert.	megla.
13 Sreda	Stanislav Kostka, sp.	☽
14 Četrtek	Venerand; Serapijon, mučenec.	Prvi krajec 19.
15 Petek	Leopold, vojvoda; Jedert, dev.	ob 9. uri 29 min.
16 Sobota	Edmund, škof; Otmar, opat.	zjutraj.
46. teden. O gorčičnem semenu. Mat. 13.		Viharno, pusto,
17 Nedelja	25. pobink. Varstvo D. M.; Gregorij; Vikt.	nalivi.
18 Poned.	Odon; Evgen, spozn.	☽
19 Torek	Elizabeta; Poncijan.	Ščip 26. ob 2. uri
20 Sreda	Felix Val., sp.; Edmund.	23 min. zjutraj.
21 Četrtek	Darovanje Marije Device.	Premenljivo, več-
22 Petek	Cecilija, dev. muč.; Maver, muč.	krat dež.
23 Sobota	Klemen, pap. muč.; Felicita, muč.	Dolgot dneva:
47. teden. O gnjusobi razdejanja. Mat. 24.		od 9 ur 56 min.
24 Nedelja	26. pobink. Janez od križa; Flora, m.	do 8 ur 39 min.
25 Poned.	Katarina; Jukunda.	Dan se skrajša
26 Torek	Konrad; Peter.	za 1 uro 17 min.
27 Sreda	Virgil, škof; Ahacij, škof.	Solnce stopi
28 Četrtek	Eberhart, škof; Sosten, muč.	v znamen. strelca
29 Petek	Saturnin, muč.; Filomen, muč.	23. ob 0 uri 46 m.
30 Sobota	Andrej, apostol; Justina, dev.	zjutraj.

Knauerjev stoletni koledar prerokuje: Listopad, 1. do 5. dež, 6. do 16. dež, 23. jasno in mrzlo, 24. vlažno, 28., 29. in 30. nastopi zima.

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
48. teden. O poslednji sodbi. Luk. 21.		
1 Nedelja	1. adv. Eligij; Natalija, dev.	☾
2 Poned.	Bibijana, m.; Kromacij, škof	Zadnji krajec 2.
3 Torek	Frančišek Ksaverij.	ob 10. uri 55 m. zv
4 Sreda	† Barbara, dev. muč.; Peter Zl.	Deloma jasno in
5 Četrtek	Saba, opat; Krišpin.	precej mrzlo.
6 Petek	† Miklavž (Nikolaj), škof; Dionizija.	
7 Sobota	† Ambrozij, škof; Agaton, muč.	
49. teden. Janez Krstnik v ječi. Mat. 11.		
8 Nedelja	2. adv. Preč. spočetje Marije Device.	☀
9 Poned.	Leokadija; Sir; Valerija.	Mlaj 11. ob 3. uri
10 Torek	Evlalija; Melhijad; Judita.	59 min. zjutraj.
11 Sreda	Damaz, p.; Tason, op.	Stalno pusto in
12 Četrtek	Sinezij, mučenec; Maksencij.	vlažno mrzlo.
13 Petek	Lucija, dev. muč.; Otilija, dev.	
14 Sobota	Spiridion, škof; Nikazij, škof.	☾
50. teden. Janez Krstnik pričuje o Jezusu. Jan. 1.		
15 Nedelja	3. adv. Jernej, škof; Kristina.	
16 Poned.	Adelajda; Albina (Zorka); Evzebij.	
17 Torek	Lazar, škof; Berta.	
18 Sreda	† Kvatre. Gracijan, škof; Deziderat.	
19 Četrtek	Nemezij, muč.; Favsta.	☾
20 Petek	† Kvatre. Liberat, muč.; Filogonij, muč.	Ščip 25. ob 1. uri
21 Sobota	† Kvatre. Tomaž. Glicerij, muč.	21 min. zvečer.
51. teden. Janez Krstnik oznan krst pokore. Luk. 3.		
22 Nedelja	4. adv. Demetrij in Honorat, m.	Vihar, sneg in dež.
23 Poned.	Viktorija (Zmagoslava).	Dolgost dneva:
24 Torek	† Adam in Eva.	Od 8 ur 36 min.
25 Sreda	Božič (Rojstvo Gospodovo).	do 8 ur 21 min.
26 Četrtek	Štefan, mučenec.	Dan se skrajša do
27 Petek	Janez, evangelist; Fabijola, vdova.	22. za 19 min.
28 Sobota	Nedolžni otročiči. Kastor, m.	potem narase do
52. teden. Simeon in Ana v tempelju. Luk. 2.		konca za 4 m.
29 Nedelja	Tomaž, škof, muč.; Trofim, muč.	Solnce stopi v zna-
30 Poned.	David, kralj; Nicefor, mučenec.	menje kozla 22. ob
31 Torek	Silvester, papež; Pavlina, muč.	1 uri 42 m. pop.

Knauerjev stoletni koledar prerokuje: Gruden, 1. mrzlo, 4. sneg, 5. do 10. dež in veliko vode, 11. do 12. dež, 13. do 16. pusto, 21. precej snega, 22. do konca precej mrzlo.

Gruden.

Narodna krstna imena.

Prosinec.

1. Čedomil, Živana.
2. Zlatan, Miljeva.
3. Anastazija, Bistra.
4. Dobromir, Bosiljka.
5. Berivoj, Grozdana.
6. Svetozar, Darinka.
7. Svetoslav, Vukmira.
8. Radoslav, Liljana.
9. Vladimir, Nikosava.
10. Dobroslav, Nevinka.
11. Zdravko, Kronoslava.
12. Blagoje, Blagojila.
13. Bogošin, Zorislava.
14. Trdoslav, Neda.
15. Radoslav, Vranika.
16. Strezivoj, Tomislava.
17. Ratislav, Deša.
18. Trpimir, Vera.
19. Hranimir, Beloslava.
20. Živojin, Tihoslava.
21. Večvit, Janja.
22. Sviloj, Dikosava.
23. Vratislav, Voljica.
24. Cijaslav, Milislava.
25. Radosin, Kosava.
26. Vsevlad, Dušana.
27. Selimir, Slavoja.
28. Dragomil, Draga.
29. Branimir, Gorislava.
30. Desislav, Gordijana.
31. Unislav, Divna.

Svečan.

1. Budimil, Kazimira.
2. Dobrošin, Ljubomir.

3. Daroslav, Vojsava.
4. Munislav, Bojana.
5. Vukmil, Jagoda.
6. Žudislav, Malina.
7. Žalimir, Drenka.
8. Zvezdodrag, Primisla.
9. Obrad, Blagoslava.
10. Vojmil, Krasa.
11. Dedoslav, Dobrana.
12. Zvonimir, Deda.
13. Vrativoj, Tratinčica.
14. Zdravko, Nevesin.
15. Vojadin, Ljuboslava.
16. Mildrag, Dobrana.
17. Strahomir, Vesela.
18. Bratomil, Dragoslava.
19. Ostoj, Malojka.
20. Dragovan, Stanislava.
21. Miroslav, Dabiživa.
22. Gojslav, Tomanija.
23. Čudomil, Koviljka.
24. Pravoslav, Divka.
25. Vladoj, Nikna.
26. Inoslav, Ojdana.
27. Krešimir, Krsanka.
28. Kremen, Kremenica.

Sušec.

1. Belin, Gostimira.
2. Tešimir, Milena.
3. Mislav, Kruna.
4. Sladoje, Vukava.
5. Radomir, Danica.
6. Ninoslav, Zvezda.
7. Svetorad, Kosana.
8. Modin, Žegava.
9. Danimir, Bojka.

10. Dragoje, Stana.
11. Onimir, Radoja.
12. Sodišlav, Božana.
13. Svetovid, Roža.
14. Nevenko, Dušomila.
15. Velislav, Istana.
16. Žarilo, Ljubislava.
17. Budimir, Obrenija.
18. Slavofjub, Pava.
19. Molislav, Zlata.
20. Prosislav, Vlada.
21. Branimir, Tuga.
22. Pačemil, Miloška.
23. Dražislav, Plana.
24. Jaroslav, Krasa.
25. Predrag, Vida.
26. Srčan, Zejua.
27. Stanimir, Srčana (Srdana).
28. Prosegoj, Uma.
29. Pranivoj, Draža.
30. Pribislav, Radula.
31. Mojmir, Hotena.

Mali traven.

1. Mutimir, Vuga.
2. Gojmir, Miloslava.
3. Žarko, Istislava.
4. Selislav, Dušica.
5. Dabiživ, Hvalislava.
6. Neradin, Čudna.
7. Rađivoj, Stanisava.
8. Upravda, Viljenica.
9. Ljuban, Milija.
10. Krasoje, Srčanica.
11. Vitislav, Rada.
12. Ljubomir, Milutina.
13. Kajmir, Njegojica.
14. Godimir, Jelača.
15. Gostirad, Vica.
16. Tješivoj, Božislava.
17. Radojica, Gorinka.
18. Slaviša, Gradislava.
19. Tihorad, Kosenka.
20. Dragislav, Gospava.
21. Ljuboslav, Dragomira.
22. Ljutomir, Gruba.
23. Vojslav, Vladaja.
24. Jurislav, Rusa.
25. Tugomir, Kita.
26. Zdeslav, Sekana.

27. Jerin, Raduna.
28. Živoje, Slavica.
29. Siniša, Tankoslava.
30. Samorad, Večenega.

Veliki traven.

1. Ljutovid, Vojka.
2. Vlatovid, Živana.
3. Mladen, Senčanica.
4. Cvetoslav, Skorosava.
5. Desirad, Mezima.
6. Dragovit, Utvija.
7. Stanislav, Ognjana.
8. Budislav, Pribisava.
9. Skorovoj, Prvinica.
10. Negoslav, Dvorna.
11. Tehomil, Ljerka.
12. Stojmir, Uglješa.
13. Dragoslav, Jasna.
14. Svetolik, Srdana.
15. Berislav, Jaromira.
16. Vukovoj, Mladena.
17. Dušoje, Smiljana.
18. Medan, Mladica.
19. Predivoj, Vitoslava.
20. Milodar, Pauna.
21. Negomir, Jelina.
22. Obren, Boža.
23. Milorad, Budislava.
24. Daslav, Cveta.
25. Nosimir, Krasuljica.
26. Milivoj, Dragica.
27. Vukašin, Darosava.
28. Jaromir, Milica.
29. Krajslav, Dana.
30. Goluban, Tihomila.
31. Bojslav, Despina.

Rožnik.

1. Radovan, Deva.
2. Velimir, Ljuba.
3. Vrativoj, Radosava.
4. Miloško, Dika.
5. Hrvatina, Rudžina.
6. Milutin, Dobroslava.
7. Prieslav, Veselica.
8. Višeslav, Pukana.
9. Čedomil, Kalina.
10. Prelimir, Dostana.

11. Rusmir, Lušica.
12. Hrvoje, Dragučka.
13. Žitomir, Zorica.
14. Radoslav, Zlatana.
15. Vidoslav, Rosanda.
16. Dragimir, Vladislava.
17. Tratomir, Dragina.
18. Bodin, Urica.
19. Netko, Vukosava.
20. Maroje, Milava.
21. Vekoslav, Vera.
22. Miloš, Stanislava.
23. Gostimir, Dragija.
24. Janislav, Emina.
25. Momčilo, Grlica.
26. Markomir, Hrana.
27. Vladislav, Nehota.
28. Tolislav, Zorana.
29. Peroslav, Jerina.
30. Pavlimir, Gojslava.

Mali srpan.

1. Bogoslav, Gorka.
2. Vukmir, Dragomana.
3. Radmil, Nada.
4. Belizar, Levinka.
5. Leledrag, Marula.
6. Domogoj, Dobrija.
7. Vukašin, Negoda.
8. Dorislav, Milolika.
9. Hvalimir, Istojka.
10. Ljubica, Stojan.
11. Medo, Miloslava.
12. Jaroslav, Saviša.
13. Dragan, Jekoslava.
14. Slobodin, Dragojila.
15. Radaľ, Jasika.
16. Bogdan, Vratislav.
17. Držislav, Javra.
18. Miroslav, Lelja.
19. Radoš, Krujslava.
20. Večemir, Čika.
21. Vitimir, Zora.
22. Prībina, Dragota.
23. Godemir, Brana.
24. Ratimir, Preda.
25. Boljedrag, Ljepava.
26. Bratoslav, Jana.
27. Dušan, Gleda.
28. Svetomir, Dabra.

29. Klonimir, Dobrila.
30. Vitadrag, Marčula.
31. Boleslav, Jelenica.

Veliki srpan.

1. Dedomir, Veka.
2. Bojan, Laposava.
3. Stražimir, Mirača.
4. Hranko, Ljubačica.
5. Tisoslav, Dabrina.
6. Dobrobit, Vlastica.
7. Damir, Vidojka.
8. Godeslav, Veranica.
9. Našemir, Libišna.
10. Ozrin, Jurica.
11. Bolemir, Vojka.
12. Dobrogost, Tekana.
13. Tvrtko, Stamenka.
14. Jeroslav, Dobrina.
15. Dragomir, Miljana.
16. Branislav, Nemira.
17. Davarad, Majda.
18. Želimir, Branislava.
19. Ljudevit, Zlatica.
20. Krunoslav, Žarka.
21. Želidrag, Mirjana.
22. Ostrivoj, Moma.
23. Semivit, Milaša.
24. Borivoj, Zlatava.
25. Dragorad, Nika.
26. Zidimir, Perunika.
27. Ljubidrag, Rosava.
28. Milogaj, Stanava.
29. Želided, Pauša.
30. Ljubomir, Milka.
31. Mildrag, Novka.

Kimovec.

1. Hranislav, Rajka.
2. Tolimir, Nenada.
3. Tomidrag, Vujana.
4. Milovan, Lepa.
5. Nedamisl, Ružica.
6. Osvin, Nedeljka.
7. Radonica, Nišava.
8. Semidrag, Mrena.
9. Tetomil, Petkana.
10. Vsemir, Sina.
11. Nepostoj, Rakita.

12. Slavan, Nikolena.
13. Većdrag, Pola.
14. Zremil, Površena.
15. Znanoslav, Rajna.
16. Sodimir, Ljudmila.
17. Prvan, Miluka.
18. Vitodrag, Smiljka.
19. Radobul, Prija.
20. Blagoslov, Razim.
21. Celimir, Petka.
22. Jelašin, Slavna.
23. Sadrživoj, Struja.
24. Uroš, Taša.
25. Sterad, Sokolica.
26. Ljubivoj, Stojslava.
27. Vojdrag, Ravimira.
28. Častimir, Vidica.
29. Bogomir, Voja.
30. Stetrag, Jekica.

Vinotok.

1. Pribimir, Dragana.
2. Miran, Čudislava.
3. Vitomil, Petna.
4. Tegodrag, Stanislava.
5. Svinidrag, Dumnuka.
6. Bunoslav, Ljubna.
7. Hudislav, Dragonica.
8. Stojdrag, Dragosta.
9. Nadislav, Svetina.
10. Stremil, Odola.
11. Kupivoj, Negoslava.
12. Drugislav, Priba.
13. Sebislav, Rosica.
14. Budvoj, Sestrena.
15. Radislav, Trnjina.
16. Drživoj, Velena.
17. Branko, Mira.
18. Grdimir, Travica.
19. Irislav, Spasenija.
20. Predislav, Raša.
21. Stojslav, Preja.
22. Zorislav, Stamena.
23. Duševlad, Živka.
24. Mališa, Blagota.
25. Raosav, Zlatija.
26. Nikodin, Vranica.
27. Lovorka, Srebra.
28. Bislav, Mila.

29. Gradimir, Vojsava.
30. Slavovit, Vladika.
31. Srečko, Stojlava.

Listopad.

1. Ljubomil, Cvenija.
2. Levin, Neša.
3. Rado, Bogomila.
4. Dragotin, Veruša.
5. Mirko, Savina.
6. Ratislav, Maja.
7. Stislav, Zdenka.
8. Kažimir, Živka.
9. Sebislav, Rusmir.
10. Većemir, Golobica.
11. Davorin, Višnjica.
12. Braslav, Zakovica.
13. Gorislav, Nevenka.
14. Smislan, Borislava.
15. Radislav, Vučica.
16. Večerín, Krunija.
17. Satovit, Ljubava.
18. Kazimir, Oliva.
19. Gradislav, Jelisava.
20. Vladiboj, Vidosava.
21. Grmislav, Pavija.
22. Jezdimir, Vujaka.
23. Draguš, Ravijojla.
24. Zoran, Jeca.
25. Kolomir, Ljubojla.
26. Leget, Radejka.
27. Goroslav, Vedrana.
28. Krajmir, Lelija.
29. Skoromir, Rastislava.
30. Hrabroslav, Mijana.

Gruden.

1. Mladin, Šmina.
2. Tihomir, Vojna.
3. Drago, Raduka.
4. Mihovil, Velika.
5. Gromila, Stojana.
6. Slavič, Vladovita.
7. Veselin, Višesava.
8. Mojslav, Tola.
9. Slavislav, Savica.
10. Tatomir, Mira.
11. Vladimír, Živka.

12. Široslav, Uzdanica.	22. Prerad, Zvezdana.
13. Dobro, Vitača.	23. Ozrislav, Kupina.
14. Vojmir, Zorislava.	24. Stojadin, Dunja.
15. Vlastimir, Cvetana.	25. Božidar, Zornica.
16. Smiljan, Bogoslava.	26. Hreljo, Zlatka.
17. Strojslav, Simana.	27. Pelislav, Dragana.
18. Restoje, Kraja.	28. Vuk, Zenica.
19. Uglješa, Vuksana.	29. Vrataje, Vrhoslava.
20. Boživoj, Zrnka.	30. Branimir, Soka.
21. Tomislav, Modrica.	31. Blažena.

Dvorni koledar.

Rodopis vladajoče hiše avstrijske.

Franc Jožef I., cesar avstrijski, kralj ogrski, češki itd., rojen v Schönbrunnu dne 18. vel. srpana 1830. l., je nastopil vladu po odpovedi strijca cesarja Ferdinanda I. in po odstopu svojega očeta nadvojvode Franca Karola, dne 2. grudna 1848. l., ter bil 8. rožnika 1867. leta v Budi slovesno kronan kraljem ogrskim. Poročil se je dne 24. mal. travna 1854. leta s kraljičino **Elizabeto** (Amalijo Evgenijo), hčerjo kraljeve Visokosti vojvode Maksa Bavarskega, najvišjo pokroviteljico zvezdnega reda, najvišjo voditeljico zavoda pl. gospá v Brnu in pokroviteljico zavoda pl. gospá v Inomostu itd., rojena v Posenhofnu dne 24. grudna 1837. leta; umorjena v Genevi v Švici dne 10. kimovca 1898. l.

Otroci:

Gizela (Lujiza Marija), cesaričina in nadvojvodinja avstrijska, kraljičina ogrska, češka itd., lastnica več višjih redov, rojena v Laksenburgu dne 12. malega srpana 1856. l.; poročena dne 20. m. travna 1873. l. z Leopoldom (Maksimiljanom Jožefom Marijo Arnulfom), kraljičem bavarskim, rojenim dne 9. svečana 1846. leta.

Rudolf (Franc Karol Jožef), naslednik, rojen v Laksenburgu dne 21. velikega srpana 1858. l., poročen na Dunaju dne 10. velikega travna 1881. l. s **Štefanijo** (Klotildo Lujizo Hermino Marijo Charloto), nadvojvodinjo avstrijsko, hčerjo Leopolda II., kralja belgijskega, rojeno v Bruselju dne 21. velikega travna 1864. l. Umrl v Mayerlingu pri Dunaju dne 30. prosinca 1889. l.

Hči **Elizabeta** (Marija Henrijeta Štefanija Gizela), cesaričina in nadvojvodica avstrijska, kraljičina ogrska, češka itd., rojena v Laksenburgu dne 2. kimovca 1883. leta.

Marija Valerija (Matilda Amalija), cesaričina in nadvojvodica avstrijska, kraljičina ogrska, češka itd., rojena v Budi 22. malega travna 1868. leta, poročena dne 31. malega srpana 1890. l. z nadvojvodo **Francem Salvatorjem** (Marijo Jožefom Ferdinandom Karolom Leopoldom Antonom Paduvanskim Ivanom Krstnikom Januarijem Alojzijem Gonzago Rajnerjem Benediktom Bernardom), sinom nadvojvode Karola Salvatorja, rojenim dne 21. velikega srpana 1866. leta.

Otroci: 1. **Elizabeta Frančiška** (Marija Karolina Ignacija), rojena 27. prosinca 1892. l. 2. **Franc Karol Salvator**, rojen 17. svečana 1893. l. 3. **Hubert Salvator**, rojen 30. m. travna 1894. l. 4. **Hedviga Imakulata Ignacija**, rojena 24. kimovca 1896. l. 5. **Teodor Salvator**, rojen 9. vinotoka 1899 l.

Bratje našega cesarja in kralja:

1. Nadvojvoda **Maksimilijan I.** (Ferdinand Jožef), cesar Mehikanski, rojen dne 6. m. srpana 1832. l.; poročen dne 27. malega srpana 1857. l. z nadvojvodico **Marijo Charloto** (Amalijo Avgusto Viktorijo Klementino Leopoldino), hčerjo Leopolda I., kralja belgijskega, lastnico več višjih redov, rojeno v Lackenu dne 7. rožnika 1840. l.; umrl dne 19. rožnika 1867. l.

2. Nadvojvoda **Karol Ludovik** (Jožef Marija), c. in kr. general konjice, lastnik c. in kr. ulan. polka št. 7, načelnik cesarskemu ruskemu dragonskemu polku št. 24 in lastnik kraljevega pruskega ulanskega polka št. 8.; rojen v Schönbrunnu dne 30. malega srpana 1833. l.; tretjič poročen dne 23. mal. srpana 1873. l. z **Marijo Terezijo** (Imakulato Ferdinando Evlalijo Leopoldino Adelajido Elizabeto Karolino Mihaelo Rafaelo Gabrijele Frančiško Asiško in Pavlansko Gonzago Nežo Zofijo Bartolomejo ab Angelis), hčerjo kraljeve Visokosti Don Miguela, infanta portugalskega, rojeno dne 24. velikega srpana 1855. leta; umrl 19. velikega travna 1896. leta.

Otroci družega zakona:

Franc Ferdinand (Karol Ludovik Jožef Marija), nadvojvoda avstrijski d' Este, c. in kr. podmaršal, lastnik c. in kr. pehotnega polka št. 19, in načelnik car. ruskemu dragonskemu polku št. 26, rojen v Gradcu dne 18. grudna 1863. leta.

Oton Franc Jožef (Karol Ludovik Marija), nadvojvoda avstrijski, c. in kr. generalmajor, lastnik c. in kr. ulanskega polka št. 1, rojen v Gradcu dne 21. malega travna 1865. leta; poročen 2. vinotoka 1886. l. z **Marijo Jožefino** (Lujizo Filipino Elizabeto Pijo Angeliko Marjeto), hčerjo kraljeve Visokosti kralja Jurija saksanskega, rojeno dne 31. velikega travna 1867. leta.

Sinova: 1. **Karol** (Franc Jožef Ludovik Hubert Jurij Oton Marija), rojen dne 17. vel. srpana 1887. leta. 2. **Maksimilijan** (Evgen Ludovik Friderik Filip Jožef Marija), rojen dne 13. malega travna 1895. leta.

Ferdinand Karol Ludovik (Jožef Ivan Marija), nadvojvoda avstrijski, c. in kr. podpolkovnik, roj. na Dunaju 27. grudna 1868. l.

Margareta Zofija (Marija Anuncijata Terezija Karolina Lujiza Jožefina Ivana), bivša opatica terezijanskega zavoda pl. gospá v Pragi, rojena dne 13. velikega travna 1870. leta; poročena dne 24. prosinca 1893. leta s kraljevo Visokostjo vojvodo Albertom virtemberskim, polkovnikom 4. drag. polka.

Otroci tretjega zakona:

Marija Anuncijata (Adelajida Terezija Mihaela Karolina Lujiza Pija Ignacija), rojena dne 31. malega srpana 1876. leta.

Elizabeta (Amalija Evgenija Marija Terezija Karolina Lujiza Jožefina), rojena dne 7. malega srpana 1878. leta.

3. Nadvojvoda **Ludovik Viktor** (Jožef Anton), c. in kr. podmaršal, lastnik c. in kr. pehotnega polka št. 65 in načelnik carskemu ruskemu pehotnemu polku «Tomsk» št. 39, rojen na Dunaju dne 15. velikega travna 1842. leta.

Roditelji Njega Veličanstva cesarja in kralja:

Franc Karol (Jožef), cesarjevič in nadvojvoda avstrijski, kraljevič ogrski, češki itd., rojen dne 7. grudna 1802. leta, sin cesarja Franca I. in druge mu soproge Marije Terezije, umrl dne 8. sušca 1878. leta; poročen dne 4. listopada 1824. leta z nadvojvodico **Zofijo** (Frideriko Dorotejo), hčerjo kraljevega Veličanstva Maksimilijana I., kralja bavarskega, roj. dne 27. prosinca 1805. l., umršo na Dunaju dne 28. vel. travna 1872. l.

Bratje in sestre starega očeta in njihovi potomci.

Cesariči in cesaričinje, nadvojvode in nadvojvodice avstrijske, kraljiči in kraljičine ogrske in češke.

Albreht (Friderik Rudolf), c. in kr. vojskovodja, generalni inšpektor armade, lastnik c. in kr. pešpolka št. 44, c. in kr. dragonskega polka št. 4 in c. kr. kornega artilerijskega polka št. 5, šef rusko-litavskega ulanskega polka št. 5 in ruskega pešpolka Wilmanstraua št. 87, kr. pruski generalni vojskovodja in šef II. vzhodno-prus. grenadirskega polka št. 3, obrist-lastnik kr. bavarskega chevanxleger-polka št. 5 in načelnik kr. sakson. pešpolka št. 103, rojen 3. velikega srpana 1817. l., poročen 1. velikega travna 1844. l. s Hildegardo; bavarsko kraljičino, vdovec 2. malega travna 1864. l., umrl 18. svečana 1895. l.

Hči: **Marija Terezija Ana**, roj. 15. malega srpana 1845. l., poroč. 18. prosinca 1865. l. s Filipom, knezom virtemberskim.

Elizabeta (Franciška Marija), hči nadvojvode Jožefa Palatina, roj. 17. prosinca 1831. l. (od 15. grudna 1849. l. vdova po nadvojvodi Ferdinandu Karlu d'Este), drugič poročena na Dunaju 18. malega travna 1854. l. z nadvojvodo Karlom Ferdinandom, zopet vdova od 20. listopada 1874. l.

Otroci: **Friderik**, roj. 4. rožnika 1856. l., poroč. 8. vinotoka 1878. l. z Izabelo kroy-dülmško. Otroci: Marija Kristina, rojena 17. listopada 1879. l.; Marija Ana, rojena 6. prosinca 1882. l.; Henrijeta (Marija Karolina Gabrijela), roj. 10. prosinca 1883. l.; Gabrijela (Marija Terezija), rojena 14. kimovca 1887. l.; Izabela (Marija Terezija Kristina Evgenija), rojena 17. listopada 1888. l.; Marija (Alica Emanuela Neža Ana), rojena 15. prosinca 1893. l.; Albreht, roj. 24. mal. srpana 1897. l. — **Marija Kristina**, rojena 21. velikega travna 1858. l., poročena 29. listopada 1897. l. z Alfonzom XII., kraljem španskim, vdova od 25. listopada 1885 l., kraljica vladarica španska. — **Karl Štefan**, roj. 5. kim. 1860. l., poročen 28. svečana 1886. l. z Marijo Terezijo, hčerjo nadvojvode Karla Salvatorja. Otroci: Eleonora, roj. 28. listopada 1886. leta; Renata, rojena 2. prosinca 1888. l.; Karl Albreht, roj. 18. grudna 1888. l.; Mehthildis (Marija Kristina Lea Terezija Rozarija Nikogija), roj. 11. vinotoka 1891. l.; Leo (Karl Marija Ciril Metod), roj. 5. velikega travna 1893. l.; Viljem (Fran Jožef Karol), rojen 10. svečana 1895. leta. — **Evgen Ferdinand**, veliki in nemški mojster; roj. v Seelowitz-u 21. velikega travna 1863. l.

Marija Karolina (Ludovika Kristina), rojena 10. kimovca 1825. l., poročena na Dunaju 21. svečana 1852. l. z nadvojvodo Rajnerjem, roj. 11. prosinca 1827. l.

Viljem (Fran Karol), veliki in nemški mojster, c. in kr. feldcajmojster, generalni inšpektor artilerije, lastnik c. in kr. pešpolka št. 4 in št. 12 in c. in kr. kornega artilerijskega polka št. 3; šef car. ruske baterije št. 7, kralj. prus. polajsko-artilerijskega polka št. 1; rojen 21. malega travna 1827. leta; umrl 29. malega srpana 1894. leta.

Jožef (Karol Ludovik), general konjice, lastnik c. in kr. pešpolka št. 37 in najvišji poveljnik deželne brambe dežel ogrske krone; roj. 2. sušca 1833. l.

Soproga **Marija Klotilda** (Adelajda Amalija), princezinja saksonsko-koburg-gota; roj. 8. malega srpana 1846. l., poročena v Koburgu 12. velikega travna 1864. l.

Otroci: Marta Doroteja Amalija, roj. 14. rožnika 1867. leta, poroč. na Dunaju 5. listopada 1896. l. z Nj. kr. Vis. nadvojvodo orleanskim, Ludovikom Filipom Robertom. — Margareta Klementina, rojena 6. malega srpana 1870. leta, poročena v Budapešti 15. velikega srpana 1890. l. s knezom turn-takšiškim Albertom. — Jožef Avgust (Viktor Klemens Marija), dragonski nadporočnik, roj. 9. velik. srpana 1872. l., poroč. 15. listopada 1893. l. v Monakovem z Avgusto, bavarsko princezinjo, hčerjo Leopolda, bavarskega princa, rojeno v Monakovem 28. m. travna 1875. l. Otroka: Jožef (Fran Leopold Anton Ignacij Marija), roj. 28. sušca 1895. l.; Gizela, rojena 5. mal. srpana 1897. leta. — Elizabeta Henrijeta (Klotilda Viktorija Marija), rojena 9. sušca 1883. l. — Klotilda Marija Rajnerija (Amalija Filomena), rojena 9. velikega travna 1884. leta.

Marija (Henrijeta Ana), rojena 13. velikega srpana 1836. l., poročena 22. velikega srpana 1853. l. z Leopoldom II., kraljem Belgijcev.

Leopold (Ludovik Marija Fran Rajner Julij Kustorgij Gerhard), c. in kr. general konjice, lastnik c. in kr. pešpolka št. 53, šef rusko-kazanskega dragonskega polka št. 9 in pruskega grenadirskega polka št. 6, rojen 6. rožnika 1823. leta.

Ernst (Karl Feliks Marija Rajner Gotfrid Cyriak), c. in kr. general konjice, lastnik c. in kr. pešpolka št. 48; roj. 8. velikega srpana 1824. leta.

Rajner (Ferdinand Marija Janez Ev. Francišek Hygin.), c. in kr. feldcajgmojster, najvišji poveljnik deželne brambe v državnem zboru zastopanih kraljestev in dežel, lastnik c. in kr. pešpolka št. 59, načelnik prus. filirskega polka štev. 39; rojen 11. prosinca 1827. l.

Soproga: **Marija** (Karolina Ludovika Kristina), druga hči nadvojvode Karla; roj. 10. kimovca 1825. l., poroč. 24. svečana 1852. leta.

Marija Antonija, sicilska princezinja, rojena 19. grudna 1814. l.; vdova od 29. prosinca 1870. l. po umrlem nadvojvodi Leopoldu II., velikem vojvodi toskanskem. Otroci iz družega zakona:

1. **Marija Izabela**, roj. 21. velikega travna 1834. l., poročena 10. mal. travna 1850. l. z Don Francesco di Paolo, grofom trapanskem, kraljevim princem obeh Sicilij, vdova od 24. kimovca 1892. leta,

2. **Ferdinand IV.**, veliki vojvoda toskanski, rojen 10. rožnika 1835. leta, c. in kr. feldmaršal-lajtenant in lastnik c. in kr. pešpolka št. 66, poročen v drugem zakonu 11. prosinca 1868. leta z **Alico**, princezinjo parmsko. — Otroci iz drugega zakona: Leopold Ferdinand, stotnik, roj. 2. grudna 1868. leta. Lujiza Antonijeta Marija, roj. 2. kimovca 1870. l., omož. 21. listopada 1891. leta s princem Friderikom Avgustom, vojvodo saksonskim. Jožef Ferdinand Salvator, nadporočnik, roj. 24. velikega travna 1872. leta. Peter Ferdinand Salvator, roj. 12. vel. travna 1874. l. Henrik Ferdinand Salvator, roj. 13. svečana 1878. leta. Ana Marija Terezija, roj. 17. vinotoka 1879. leta. Marjeta Marija, roj. 13. vinotoka 1881. l. Germana Marija Terezija, roj. 11. kimovca 1884. l. Neža Marija Terezija, roj. 20. sušca 1891. l.

3. **Karol Salvator**, roj. 30. malega travna 1839. l., umrl 18. prosinca 1892. l., por. 19. kimovca 1861. l. z Marijo Imakulato, siciljsko princezinjo, roj. 14. malega travna 1844. l. Otroci: Marija Terezija, roj. 18. kimovca 1862. l.; poročena 28. svečana 1886. l. z nadvojvodo Štefanom. Leopold Salvator, roj. 15. vinotoka 1863. leta, por. v Frohsdorfu 24. vinotoka 1889. l. s princezinjo Blanko Burbonsko, roj. 7. kimovca 1868. l. Otroci: Marija Dolores Beatrica, roj. 5. velikega travna 1891. l.; Marija Imakulata (Karolina), roj. 9. kimovca 1892. l.; Marjeta Rajnerija, rojena 8. velikega travna 1894. l.; Rajner Karl (Leopold Blanka Anton Margarita Beatrice Marija Peter Jožef Rafael Mihael Ignacij Štefan), roj. 21. listopada 1895. l.; Leopold Marija Alfonz Blanka Karl Anton Beatrica Rafael Mihael Jožef Peter Ignacij, rojen v Zagrebu 30. prosinca 1897. l.

Fran Salvator, c. in kr. polkovnik, roj. 21. v. srp. 1866. l., por. v Išlu 31. m. srpana 1890. l. z nadvojvodinjo Marijo Valerijo, hčerjo Njega c. in kr. apost. Vel. cesarja Franca Jožefa I., rojen 22. malega travna 1868. l. (Otroci: glej spredaj).

Karolina Marija Imakulata, por. 30. vel. travna 1894. l. s princem Avgustom Leopoldom saksonsko-koburg-gotaškim, vojvodo saksonskim, roj. 5. kimovca 1896. l. Albreht Salvator, rojen 22. listopada 1871. l., umrl 27. svečana 1896. leta. Marija Imakulata Rajnerija, rojena 3. kimovca 1878. leta.

4. **Marija Lujiza Anuncijata**, roj. 31. vinotoka 1845. l., poroč. 31. v. trav. 1865. l. s knezom Karlom Ibsenburg-birštanjskim; vdova od 4. malega travna 1899. l.

5. **Ludovik Salvator**, polkovnik, rojen 4. velikega travna 1847. leta.

Sedanji vladarji evropski.

Sveti Oče Lev, XIII., roj. dne 2. sušca 1810. l., za papeža izvoljen dne 20. svečana in kronan dne 3. sušca 1878. l.

Andora. Republika z generalnim svetovalstvom 24 članov.

Anglija. Kraljica Viktorija, cesarica indijska, rojena dne 24. velikega travna 1819. leta, vlada z dne 20. rožnika 1837. l., z dne 14. grudna 1861. l. vdova po vojvodi Albertu saksonsko-koburško-gotajskim.

Anhalt-Desavsko. Vojvoda Friderik, rojen 29. malega travna 1831. l. Vlada z dne 22. vel. travna 1871. leta, poročen z Antonijo, vojvodico saksonsko-altenburško.

Badensko. Veliki vojvoda Friderik (Viljem Ludovik), rojen dne 9. kimovca 1826. leta, vlada z dne 24. malega travna 1852. leta, poročen z Lujizo, hčerjo nemškega cesarja in pruskega kralja Viljema I.

Bavarsko. Kralj Oton I., rojen dne 27. malega travna 1848. l.; deželni upravitelj z dne 10. rožnika 1886. l., kraljič Luitpold, roj. dne 12. sušca 1821. l.

Belgija. Kralj Leopold II., rojen dne 9. malega travna 1835. leta, vlada z dne 10. grudna 1865. leta, poročen z Marijo Henriko, nadvojvodico avstrijsko.

Bolgarija. Knez Ferdinand I. (kraljič koburžanski), rojen dne 26. svečana 1861. l., voljen dne 17. vel. srpana 1887. leta, poročen z Marijo Lujizo parmsko.

Brunšvik. Državni upravitelj: kraljič Albreht pruski, rojen dne 8. velikega travna 1837. l.

Črna gora. Knez Nikolaj I., rojen dne 7. vin. 1841. leta, vlada z dne 14. velikega srpana 1860. leta, poročen z Mileno Petrovno Vukotičevo.

Dansko. Kralj Kristijan IX., rojen dne 8. malega travna 1818. leta, vlada z dne 15. listopada 1863. leta, poročen z Lujizo, deželno grofico hesen-kazelsko.

Francija. Predsednik Emil Loubet, izvoljen dne 18. svečana 1899. leta; rojen 31. grudna 1838. l.

Grško. Kralj Jurij I., rojen dne 24. grudna 1845. l., vlada z dne 31. vinotoka 1863. l., poročen z Olgo Konstantinovno, princezinjo rusko.

Hesensko. Veliki vojvoda Ernest Ludovik IV., rojen dne 25. listopada 1868. leta, poročen z Viktorijo Melito, princezinja saksonsko-koburg-gotajsko, vlada z dne 13. sušca 1892. l.

Italija. Kralj Viktor Emanuel III., roj. 11. listop. 1869. l., vlada z dne 29. malega srpana 1900. l., poročen z Jeleno, princezinja črnogorsko.

Lichtenstein. Knez Janez II., rojen dne 5. vinotoka 1840. leta, vlada z dne 12. listopada 1858. leta.

Lippe-Detmold. Knez Aleksander, roj. 1831. l. Vlada od 1897. leta grof Ernest, roj. 9. rožnika 1842. l.

Luksemburg. Veliki vojvoda Adolf, rojen 24. m. srpana 1817. l., vlada z dne 23. listopada 1890. l., poročen z Adelajdo, princezinja anhaltsko.

Mecklenburg-Schwerin. Veliki vojvoda Frid. Fran IV., rojen dne 9. m. travna 1882. leta, vlada od 15. m. travna 1897. l.

Mecklenburg-Strelitz. Veliki vojvoda Friderik Viljem, rojen dne 17. vinotoka 1819. l., vlada z dne 6. kimovca 1860. l., poročen z Avgusto, kraljičino veliko-britansko.

Monako. Knez Albert Honorus Karol, rojen dne 13. listopada 1848. leta, vlada z dne 10. kimovca 1889. leta, poročen z Alico, vdovo po knezu Richelieu.

Nemčija. (Glej Prusijo.)

Nizozemsko. Kraljica Viljemina, rojena dne 31. velikega srpana 1880. leta, vlada z dne 23. listopada 1898. l.

Oldenburg. Veliki vojvoda Peter, rojen dne 8. malega srpana 1827. leta, vlada z dne 27. svečana 1853. leta, poročen z Elizabeto, vojvodico saksonsko-altenburško.

Portugalsko. Kralj Karol I., rojen dne 28. kimovca 1863. l., vlada z dne 19. vinotoka 1889. leta, poročen dne 22. velikega travna 1886. leta z Marijo Amalijo, hčerjo grofa pariškega.

Prusija. Viljem II., nemški cesar in pruski kralj, rojen dne 27. prosinca 1859. leta, vlada z dne 15. rožnika 1888. leta, poročen z Avgusto Viktorijo, vojvodico šlesvik-holštanjsko.

Reuss. (Starejša panoga. Dom Greiz.) Knez Henrik XXII., rojen dne 28. sušca 1846. leta, vlada z dne 9. listopada 1859. l., poročen z Ido, kneginjo lipe-šavburško.

Reuss. (Mlajša panoga. Dom Schleiz.) Knez Henrik XIV., rojen dne 28. velikega travna 1832. l., vlada z dne 11. malega srpana 1867. l., poročen z † Nežo, vojvodico vrtemberško.

Rumunija. Kralj Karol I., rojen dne 20. malega travna 1839. leta, vlada po izvolitvi kakor knez z dne 20. mal. travna 1866. leta, proglašen kraljem dne 26. sušca 1881. leta, poročen z Elizabeto, kneginjo wiedsko.

Rusija. Car Nikolaj II., rojen dne 18. velikega travna 1868. leta, vlada od novembra 1894. leta, poročen z Aleksandrovno Feodorovno, princezinjo hesensko.

Saksonsko. Kralj Albert, rojen dne 23. malega travna 1828. leta, vlada z dne 29. vinotoka 1873. leta, poročen z Karolino, kneginjo Waso.

Saksonski-Altenburg. Vojvoda Ernest, rojen dne 16. kimovca 1826. leta, vlada z dne 3. vel. srpana 1853. leta, poročen z Nežo, vojvodico anhalt-desavsko.

Saksonski-Koburg-Gotha. Vojvoda Alfred, rojen dne 6. velikega srpana 1844. leta, vlada z dne 24. vel. srpana 1893. leta, poročen z Marijo, veliko vojvodico rusko.

Saksonski-Meiningen. Vojvoda Jurij II., rojen dne 2. malega travna 1826. leta, vlada z dne 20. kimovca 1866. l., poročen s Heleno, baronico heldburško.

Saksonski-Weimar-Eisenach. Veliki vojvoda Karol Aleksander, rojen dne 24. rožnika 1818. leta, vlada z dne 8. malega srpana 1853. leta, poročen z Zofijo, kraljičino nizozemsko.

San Marino. Republika z dvema predsednikoma, voljenima na 6 mesecev.

Schamburg-Lippe. Knez Jurij, rojen dne 10. vinotoka 1846. leta, vlada z dne 8. vel. travna 1893. leta, poročen z Marijo Ano, princezinjo saksonsko-altenburško.

Schwarzburg-Rudolstadt. Knez Viktor Günther, rojen dne 23. vel. srpana 1852. leta, vlada z dne 19. prosinca 1890. leta, poročen z Ano Lujizo Schönburg-Waldenburško.

Schwarzburg-Sondershausen. Knez Karol Günther, rojen dne 7. velikega srpana 1830. leta, vlada z dne 17. malega srpana 1880. leta, poročen z Marijo, vojvodico saksonsko.

Srbija. Kralj Aleksander I., rojen dne 14. vel. srpana 1876. leta, vlada z dne 13. malega travna 1889. leta, poročen z vdovo Drago Mašin.

Španija. Kralj Alfonz XIII., rojen dne 17. vel. travna 1886. leta. Kraljica - vladarica Marija Kristina, vdova kralja Alfonza XII., umršega dne 25. listopada 1885. leta.

Švedija in Norvegija. Kralj Oskar, roj. dne 21. prosinca 1829. leta, vlada z dne 18. kimovca 1872. leta, poročen z Zofijo, vojvodico nasavsko.

Švica. Zvezna republika s predsednikom, vsako leto na novo voljenim, zvezni predsednik: Ed. Müller.

Turčija. Veliki sultan Abdul Hamid II., rojen dne 22. kimovca 1842. leta, vlada z dne 1. kimovca 1876. leta.

Valdek. Knez Friderik Adolf Herman, rojen 20. prosinca 1865. l., vlada z dne 12. v. travna 1893. l., poročen z princezinjo Bathildis šaumberg-lipe.

Virtemberško. Kralj Viljem II., rojen dne 25. svečana 1848. leta, vlada z dne 6. vinotoka 1891. leta, v drugič poročen s Charloto, princezinjo šavmburg-lippsko.

Nove mere in uteži.

Od dne 1. prosinca 1867. leta rabijo naj se v javnem prometu **izključno samo nove mere in uteži**. Kdor od tega časa meri na staro mero ali tehta s staro tehtnico, se mu vzame mera in mora plačati od 10 do 200 kron globe.

Nov zistem mer in utežev je decimalen, to je: deli se z desetim, kar jako olajšuje računanje.

Osnovne ednote novi meri in novim utežem so: 1. meter, 2. liter, 3. gram, 4. ar.

Mnogokratniki teh osnovnih ednot se izražajo s tem, da se spredaj postavijo števniki:

Deka pomeni	10 krat
Hekto	100 »
Kilo	1000 »
Myria	10000 »

Za podrazdelitev se rabijo števniki: Deci za desetino, Centi za stotino, Mili za tisočino.

1 kilogram (*kg*) = 100 dekagramov (*dkg*) = 1000 gramov (*g*). 1 dekagram = 10 gramov.

1 hektoliter (*hl*) = 100 litrov, 1 liter (*l*) = 10 decilitrov (*dl*) = 10 centilitrov (*cl*), 1 deciliter = 10 centilitrov.

1 meter (*m*) = 10 decimetrov (*dm*) = 100 centimetrov (*cm*) = 1000 milimetrov (*mm*). 1 decimeter = 10 centimetrov = 100 milimetrov, 1 centimeter = 10 milimetrov.

Žrebanje avstro-ogrskih srečk 1. 1901.

2. prosinca: 4⁰/₀ državnih srečk iz l. 1854. (Žrebanje seri.) — Kredit. srečk. — 4⁰/₀ tržaških srečk po 100 K. — 5⁰/₀ za reguliranje Dunava. — Ljubljanskih srečk. — Krakovskih srečk. — Avstr. rdečega križa srečk.
3. » Inomostnih srečk.
5. » Solnograških srečk. — 3⁰/₀ avstr. zemljiško-kredit. dolžnih pisem II. izdaje.
15. » Kneza Salma srečk.
1. svečana: 5⁰/₀ drž. srečk iz l. 1860. (Žrebanje seri.) — Grofa St. Genois-a srečk.
15. » 3⁰/₀ avstr. zemlj.-kredit. srečk I. izdaje. — Mesta Stanislava srečk.
1. sušca: Srečk za zidanje stolne cerkve (Bazilike) v Budimpešti. — Ogrskega rdečega križa srečk. — Dunajskih komun. srečk.
2. m. travna: 4⁰/₀ državnih srečk iz l. 1854. (Žrebanje premi.) — 4⁰/₀ srečk o reguliranju Tise. — Rudolfovih srečk.
1. v. travna: 5⁰/₀ državnih srečk iz l. 1860. (Žrebanje premi.)
5. » 3⁰/₀ avstr. zemelj.-kredit. srečk II. izdaje.
15. » 3⁰/₀ avstr. zemelj.-kreditnih srečk I. izdaje. — 4⁰/₀ ogrskih hipot. priorit. dolž. pisem. — Ogrskih premijskih srečk. — Jó-sziv-srečk.
1. rožnika: Državnih srečk iz l. 1864. — 4¹/₂⁰/₀ tržaških srečk po 200 K.
15. » Budimskih srečk.
1. m. srpana: 4⁰/₀ državnih srečk iz l. 1854. (Žrebanje seri.) — Avstr. rdečega križa srečk. — Kreditnih srečk. — 4⁰/₀ dunajskih parobrodskih srečk. — Dunajskih komun. srečk.
15. » Kneza Salma srečk.
30. » Kneza Claryja srečk.
1. v. srpana: 5⁰/₀ državnih srečk iz l. 1860. (Žrebanje seri.)
16. » 3⁰/₀ avstr. zemelj.-kredit. srečk I. izdaje.
2. kimovca: Ogr. rdečega križa srečk. — Bazilika (Budimpešta.)
5. » 3⁰/₀ avstr. zemelj.-kredit. srečk II. izdaje.
16. » Kneza Palfija srečk.
1. vinotoka: 4⁰/₀ državnih srečk iz leta 1854. (Žrebanje premi.) Rudolfovih srečk. — 4⁰/₀ srečk o reguliranju Tise.
2. listopada: 5⁰/₀ drž. srečk iz l. 1860. (Žrebanje premi.) — Dunajskih komun. srečk.

15. listopada: Ogrskih premijskih srečk. — 4% ogr. hipot. priorit. dolžnih pisem. — Jo-sziv-srečk.
 16. „ „ 3% avstr. zemelj.-kredit. srečk I. izdaje.
 2. grudna: Drž. srečk iz l. 1864.

Lestvica za pristojbine kolekov.

Lestvica I.

Za menice in trgovske denarne nakaznice.

Za znesek do 150 K	K —10	čez 2700 do 3000 K	K 2—
čez 150 » 300 »	» —20	» 3000 » 6000 »	» 4—
» 300 » 600 »	» —40	» 6000 » 9000 »	» 6—
» 600 » 900 »	» —60	» 9000 » 12000 »	» 8—
» 900 » 1200 »	» —80	» 12000 » 15000 »	» 10—
» 1200 » 1500 »	» 1'00	» 15000 » 18000 »	» 12—
» 1500 » 1800 »	» 1'20	» 18000 » 21000 »	» 14—
» 1800 » 2100 »	» 1'40	» 21000 » 24000 »	» 16—
» 2100 » 2400 »	» 1'60	» 24000 » 27000 »	» 18—
» 2400 » 2700 »	» 1'80		

in tako dalje za vsakih 3000 K 2 K več, pri čemer se ostanek manj nego 3000 K smatra za celih 3000 K.

V domačih deželah izdane menice, ako se kolekujejo po tej lestvici, ne smejo imeti daljšega plačilnega roka nego šest mesecev, v inozemstvu izdane pa ne daljšega nego 12 mesecev. Sicer pa se morajo kolekovati po lestvici II.

Pod izrazom «domače dežele» se razumejo dežele, zastopane v avstrijskem državnem zboru, menice, ki niso izdane v okrožju teh dežel, veljajo za inozemske.

Za menice, izdane v deželah ogrske krone, ostanejo še nadalje v veljavi določbe z dne 2. vinotoka 1868. leta in se mora pri teh menicah odračunati pri določevanju, koliko je od njih po sedanjem zakonu plačati pristojbine, znesek, ki se je pri izdaji menice plačal kralj. ogrskim financam s kolekovimi znamkami ali pa neposredno po propisih.

Ako se kaka menica izda v več izvodih (sekunda, tertia itd.), se mora plačati od vsakega ista pristojbina, kakor od prvega.

Od menic, izdanih v inozemstvu in glasečih se na inozemstvo, je plačati 4 v. pristojbine za vsakih 200 K, ako kroži

v naši državi. Ostanek, manjši nego 200 K, se smatra za celih 200 K.

Pristojbine za menice, ki se izdajo v domačih deželah, plačati je poprej, nego so se na papir, ki je namenjen za menico, podpisale stranke — za menice, ki so se izdale v inozemstvu, pa preden začne krožiti po naši državi, in če menica ni plačljiva, le v inozemstvu, pa vsekako tekom 14. dni, ko je prišla v domače dežele.

Dolžnosti kolekovanja menic more se tako-le zadostiti:

- a) ako se rabijo kolekovane uradne golice;
- b) ako se rabijo uradne golice, ki pa niso zadosti kolekovane ali pa tudi druge golice, ali pa se golice niti ne rabijo, pa s tem, da se za toliko, kolikor je pristojbine, oziroma popolnilne pristojbine plačati, prilepi kolekov na zadnji strani papirja, na kateri se piše menica, predno se je menica napravila. Koleki se morajo pri zato pooblaščenem uradu dati z uradnim pečatom prekolekovati.

Dan in mesec prekolekovanja, ako se že ne razvidi iz odtiska, mora dotični urad vpisati v vsako znamko.

Uradno prekolekovanje se ne sme več izvršiti, ako ima papir že kak podpis izdajnika, prejemnika ali žiranta ali sploh kak podpis stranke; vsako drugačno plačevanje s koleki, kakor prekolekovanje kolekov s privatnim pečatom kakega urada, ki za to ni upravičen, je neveljavno.

- c) Ako pa gre za plačilo pristojbine od menice, in sicer, ako je ta stran še nepopisana ob zgornjem robu; drugače pa po poslednjem inozemskem zapisku tako, da nad koleki ni nobenega prostora več za žirovanje ali kak drug zapis, in se ima preskrbeti, da se po točki b) tega paragrafa pravočasno uradno prekolekuje. Pisati čez koleke, kakor je bila do sedaj navada, ni več dovoljeno.

Ako se kolekovina ni plačala ali pa vsaj v zakonitem znesku ne, ali pa ne pravočasno, ali pa ne na predpisan način, določa nov zakon globo, ki je petdesetkrat tolika, kolikršna je pristojbina po lestvici.

Trgovskim nakaznicam že prej dovoljena ugodščina, da je od njih plačati le po 10 v., ako je njihov obrok k večjemu osem dni, velja še vedno.

Za trgovske račune (note, konti, izkaze) se je odredilo, da so računi do 20 K kolekovine prosti, — čez 20 K do 100 K se plača 2 v., — čez 100 K pa 10 v. pristojbine.

Kolektivina se pa mora tudi plačati, ako se taki računi vpletó v tekst kakega trgovskega pisma. Globa kakor pri menicah.

Lestvica II.

Za pravna pisma.

	Do	40 K	K	—'14	čez	3200 do	4000 K	K	12'50
čez	40	> 80	>	—'26	>	4000	> 4800	>	15'—
>	80	> 120	>	—'38	>	4800	> 6400	>	20'—
>	120	> 200	>	—'64	>	6400	> 8000	>	25'—
>	200	> 400	>	1'26	>	8000	> 9600	>	30'—
>	400	> 600	>	1'88	>	9600	> 11200	>	35'—
>	600	> 800	>	2'50	>	11200	> 12800	>	40'—
>	800	> 1600	>	5'—	>	12800	> 14400	>	45'—
>	1600	> 2400	>	7'50	>	14400	> 16000	>	50'—
>	2400	> 3200	>	10'—					

Čez 16000 K se za vsakih 800 K plača 2 K 50 v., pri čemer se ostanek, ki ne znaša 800 K, smatra za polnega.

Po tej lestvici kolekujejo se dolžna pisma, z dovoljenjem vknjižbe ali brez njega, pobotnice, odstopna pisma, plačilne nakaznice, razen trgovskih, zakupne pogodbe, stave, srečke privatnih loteri i. dr., in sicer se je pri dolžnih pisnih določil znesek prejetega posojila, pri pobotnicah znesek prejetega plačila, pri odstopnih pisnih znesek, za katerega se je pravica odstopila, pri nakaznicah nakazani znesek, pri zakupnih pogodbah skupni znesek zakupnine, pri stavah stavljeni znesek, pri srečkah privatnih loteri pa cena vsake posamezne srečke.

Lestvica III.

Za pravne posle.

	Do	20 K	K	—'14	čez	1600 do	2000 K	K	12'50
čez	20	> 40	>	—'26	>	2000	> 2400	>	15'—
>	40	> 60	>	—'38	>	2400	> 3200	>	20'—
>	60	> 100	>	—'64	>	3200	> 4000	>	25'—
>	100	> 200	>	1'26	>	4000	> 4800	>	30'—
>	200	> 300	>	1'88	>	4800	> 5600	>	35'—
>	300	> 400	>	2'50	>	5600	> 6400	>	40'—
>	400	> 800	>	5'—	>	6400	> 7200	>	45'—
>	800	> 1200	>	7'50	>	7200	> 8000	>	50'—
>	1200	> 1600	>	10'—					

Čez 8000 K se plača za vsakih 400 K 2 K 50 v., pri čemer se znesek, ki ne znaša 400 K, smatra za polnega.

Po tej lestvici se kolekujejo dolžna pisma, katera se glase na prinosnika, pogodbe za služenje, pogodbe delniških društev, ki se osnujejo za več nego 10 let, družbene pogodbe, potrdila o dobitkih v loteriji, pogodbe, s katerimi se kupi upanje premičnin, kupne in menjalne pogodbe radi premičnin i. dr., in sicer je določilen pri dolžnih pismih znesek, na katerega se glasi, pri pogodbah v služenju znesek skupne plače, katero ima dobiti oni, koji stopa v službo, — ako pa v pogodbi ni določeno, koliko časa ima služba trajati, se kolekovina odmeri po trikratni letni plači. Pri pogodbah delniških društev in družbenih pogodbah se kolekovina odmeri po znesku vkupne društvene glavnice, pri potrdilih o dobitkih, po znesku dobitka, pri kupnih, menjalnih in drugih pogodbah radi premičnin, po znesku vrednosti.

Vloge, s katerimi se pri oblastvu naznanja samostojna vršitev prostega obrta, ali s katerimi se oblastvo prosi koncesije, ki je potrebna za vršitev obrta, morajo biti kolekovane:

a) na Dunaju	od prve pole K 12 —
b) v mestih, ki imajo nad 50.000 prebivalcev	» » » » 8 —
c) v mestih, ki imajo od 10.000 do 50.000 prebivalcev	» » » » 6 —
d) v mestih, ki imajo od 5000 do 10.000 prebivalcev	» » » » 4 —
e) v vseh drugih krajih	» » » » 3 —

Ako treba še druge pole, kolekuje s z 1 K.

Prošnje za tobačne trafike in loterijske kolekture, za dovoljenje, da sme godba javno igrati, da smejo biti gostilne, krčme in kavarne čez policijsko uro odprte, da se smejo kazati znamenitosti, prirejati koncerti, gimnastične in gledališke predstave, se kolekujejo po 2 K od vsake pole.

Pri prvih in drugih vlogah se ima pristojbina plačati tudi takrat, kadar se prosi ustno, ne da bi se zapisal zapisnik.

Prošnje za sledeča prava:

1. Za podeljenje, potrjenje ali prenos plemskih stopinj, podeljenje redov, dovoljenje smeti nositi inozemske rede, združenje ali poboljšanje grbov, dovoljenje za spremembe ali prenose imen, podeljenje častnih mest, častnih naslovov in drugih odlikovanj, združenih z obrtnimi podjetji, se kolekujejo po 10 K od vsake pole.

2. Za podeljenje, priznanje ali potrjenje privilegijev, kamor spadajo tudi izključeni industrijski privilegiji, se kolekujejo po 6 K od vsake pole.

3. Za podeljenje ali priznanje avstrijskega državljanstva, za podeljenje meščanstva ali občanstva ali za sprejem v občinsko zvezo, se kolekujejo po 4 K od vsake pole.

4. Prošnje za podeljenje potnih listov, za uvoz, izvoz in prevoz kuhinjske soli, tobaka, smodnika ali za dovoljenje za uvoz ali izvoz določenega blaga, ako je za to potrebno dovoljenje, se kolekujejo po 2 K od vsake pole.

Splošne določbe c. kr. pošte.

g pomenja gram, *kg* kilogram.

S pisмено pošto se pošiljajo navadna pisma, priporočena pisma, ekspresna pisma, dopisnice, tiskovine, vzorci blaga, poštna nakaznice, poštni nalogi in časniki in priporočene pošiljave s povzajem.

Pisma. Pri frankiranju pisma se pritisne znamka na gorenjem desnem oglu sprednje strani pisma, nikakor pa ne na zadnji strani. Frankirana v avstro-ogrske kraje, v Bosno in Hercegovino namenjena, kakor tudi iz poslednjih sem dospela pisma do 20 *gr* veljajo 10 v. (v lokalnem prometu 6 v.), ne-frankirana pa dvakrat toliko.

Pisma in pisemski zavoji ne smejo v Avstro-Ogrski, v Bosni in Hercegovini ter na Nemškem biti težji nego 250 *g*; pismom, ki se pošiljajo v druge države, ni to nobena meja, kar se tiče teže. Pisemski zavoji, odločeni za avstrijske dežele, ki tehtajo več nego 250 *g*, morajo se oddajati pri tovarni pošti. Uradni pisemski zavoji pa smejo v Avstriji tehtati 2 $\frac{1}{2}$ *kg*; iz Avstrije na Ogrsko le 1 *kg*.

Čez pisмено znamko se sme pisati naslov. Ako se pa nanjo pritisne privatna štamplja, ni veljavna. Za frankiranje se ne smejo rabiti s pisemenih kuvertov izrezane znamke in koleki, ravnotako tudi ne poškodovane znamke, n. pr. take, katerim se je okrog odrezal beli rob. Znamke, ki so se že rabile, rabiti se tudi ne smejo več za frankiranje pisem.

Priporočena pisma se morajo frankirati. Za domače in inozemske dežele zadošča, ako se pismo navadno zapre. V Nemčijo se priporočena pisma lahko pošiljajo tudi nefrankirana.

Povpraševalna pisma (pristojbina 25 v.) napravijo se lahko za vsako tudi nepriporočeno pisemsko poštno pošiljatev, ki ni prišla na določeni kraj.

Dopisnice se smejo pošiljati tudi nefrankirane, ako se ne priporočajo (rekomandirajo). Vsakemu je dovoljeno dati si napraviti dopisnice po privatnem obrtu, vendar morajo, kar se tiče velikosti in moči papirja biti popolnoma ednake uradnim in imeti tudi nemški napis «Correspondenzkarte». Na dopisnice se lahko tiska in zajedno piše, a to le na zadnji strani, kajti sprednja stran je namenjena le za prejemnikov naslov, kamor pa tudi pošiljatelj more napisati svoje ime ter take opomnje, ki se tičejo pošte.

Dopisnicam v domačih deželah se lahko pripenjajo poskušnje ali vzorci blaga, ako se ne pišejo potem nanje nikakršne druge, nego za poskušnje blaga ali vzorce dovoljene pismene opombe ter ako so frankirane za 10 v.

Tiskovine se morajo frankirati in se tudi lahko priporočajo.

Pošiljatve vezanih in broširanih knjig in odprte karte ne smejo biti nad 1 *kg* težke in se ne smejo bistveno razločevati od poštnih pošiljatev. V svetovnopoštnem prometu so dovoljene pošiljatve tiskovin do 2 *kg* teže, a ne smejo meriti na nobeno stran več kakor 45 *cm*.

Razen naslova, datuma in podpisa na tiskovinah ne sme biti ničesar pisanega, tudi ne kaki dostavki. Izvzete so korekturne pole, katerim se smejo pridejati dotični rokopisi, poprave in rokopisne opomnje, tičoč se tiska, dalje kurzni listi, trgovski cirkularji in ceniki (hektografirani vendar le po 20 ali več izvodov vkupe), pri katerih so dupuščene rokopisne ali mehničnim potom napravljene izpremembe cen, imena potnikov, načina naročevanja ali plačevanja. Posebni deli tiskanega teksta pa se smejo v ta namen podčrtati, da se opozori čitatelj na kako določeno mesto. Dalje je še določeno na tiskanih vizitnicah napisati natančnejši naslov in stan pošiljalca ter pristaviti običajne črke (n. pr.: p. f. itd.); na povabilih navesti ime povabljenca, dan, namen in kraj zborovanja; pri knjigotržnih naročilnih listih na zadnji strani pismeno imenovati naročene ali ponudene knjige, tiskani tekst sprednje strani po deloma ali popolnoma prečrtati; tiskovne pomote popraviti.

Poslovni papirji, kakor: akti vsake vrste, vožna pisma, poslovni dokumenti, prepisi in izpiski aktov, muzikalije in sploh pisma, ki se ne morejo smatrati za pravo ali osobno dopisovanje, smejo se v prometu svetovne poštne zveze, izvzemši Nemčijo, pošiljati pod križnim zavitkom (tudi priporočena) do 2 *kg* teže in 45 *cm* širjave.

Vzorci se prevažajo v kraje avstro-ogerske države, v Bosno in Hercegovino, Belgijo, Bulgarijo, Črnogoro, Egipet, Francijo, Nemčijo, Grecijo, Veliko Britanijo, Italijo, na Portugalsko, Rumunsko, Srbsko, Špansko, Švico, zjedinjene države severne Amerike in v one turške kraje, kjer se nahajajo avstrijski poštni uradi, do 350 *g* teže, drugam pa le do 250 *g*.

Kar se tiče mere, ne smejo presegati na dolgost 30, na širokost 20 in na visokost 10 *cm*. Vzorcem in blagu za poskušnje se ne sme priložiti nikako pismo.

Na naslovu mora biti vsakokrat opomba «vzorec» ali «poskušnja blaga».

Na naslovu sme razen tega biti navedeno: Ime ali tvrdka odpošiljateljev, tvorniško ali trgovsko znamenje poleg natančnejšega označenja blaga, številke in cene, teže in mere blaga ter koliko ga je na razpolago. Razen omenjenih podatkov se ne smejo dodajati takšnim pošiljatkam nikaka pismena naznanila ali kakršnekoli opombe.

Tudi žive čebele se morejo pošiljati po domačih krajih, na Ogrsko, v Bosno in Hercegovino, Nemčijo, v razne druge dežele kot blago za poskušnjo, ako so tako shranjene, da se pošta lahko prepriča o vsebini, in da ni pri prevažanju nikake nevarnosti.

Pri nezadostno frankiranih pošiljatkah s tiskovinami, poslovnimi papirji in vzorci se zahteva nedostatek od prejemnika, in sicer dvakrat toliko, za kolikor so bile premalo frankirane.

Popolnoma nefrankirane prej navedene pošiljatve se ne odpravljajo, nego se vrnejo pošiljatelju; če pa poslednji pošti ni znan, postopa se ž njimi tako, kakor z nedostavnimi pismi.

Priporočene pošiljatve s povzetjem.

Priporočene (rekomandirane) stvari se morejo pošiljati po Avstro-Ogrskem, v Bosno in Hercegovino in v nekatere tuje dežele (glej «povzetja v inozemstvu») tudi s povzetjem, in sicer po domači državi ter v Bosno in Hercegovino do 1000 K, drugam pa do 400 K = 400 mark = 500 frankov. Pri takih pošiljatkah, za katere veljajo ravno iste pristojbine, kakor za navadno priporočene, se mora napisati na vrhu nad naslovom beseda «povzetje», ako so namenjene v inozemstvo pa «remboursement». Precej zraven ali pa spodaj naj se navede povzetni znesek s številkami, a krone tudi z besedo, in sicer vedno v denarni veljavi tiste države, kamor se pošiljatev glasi, tedaj v Nemčijo v markah, v Švico in Francijo v frankih itd. Pod zneskom pa mora pošiljatelj natanko in razločno zabeležiti svoj naslov. Da ne nastanejo kake pomote treba je med tem naslovom in onim, ki označuje prejemnika, pustiti nekoliko praznega prostora.

Kakor brž je prejemnik vplačal znesek in pošiljatev prevzel, odtegne dotični poštni urad od povzetnega zneska pristojbino za navadno poštno nakaznico in 10 v. terjalnih stroškov, ostanek pa pošlje oddajalcu po nakaznici.

Pošne pristojbine.

Avstro-Ogrsko in Nemčija: Pisma do 20 g (Nemčija le 15 g) 10 v. (mestni promet 6 v.), do 250 g 20 v. (mestni promet 12 v.), dopisnica 5 v.; dopisnica z odgovorom 10 v., priporočitev 25 v. (mestni promet 25 v.), vzratni list 25 v. (mestni promet 25 v.), ekspres 30 v., tiskovine do 50 g 3 v., do 100 g 5 v., do 250 g 10 v., do 500 g 20 v., do 1000 g 30 v., vzorci v avstro-ogrške kraje in v Nemčijo do 250 g 10 v., do 350 g pa 20 v.

Bosna in Hercegovina: Pisma 10 v. do 20 g, dalje do 250 g pa 20 v., kakor za Avstro-Ogrsko v Sandzak-Novibazar za vsakih 15 g 25 v. Ekspresne pošiljatve so dopuščene samo v kraje, kjer so pošte.

Črnagora: Pisma za vsakih 15 g po 10 v., dopisnice 5 v. (z odgovorom 10 v.), za tiskovine in vzorce veljajo iste pristojbine, kakor v Srbijo. Poslovni papirji niso dopuščeni.

Srbija: Pisma za vsakih 15 g po 15 v., v mejnem prometu, oziroma z Ogrskega 10 v.), dopisnica 10 v. (za Srbijo z odgovorom 20 v.) Tiskovine, poslovni papirji, vzorci za vsakih 50 g 5 v., priporočila 25 v., vzratni list 25 v., ekspres 30 v.

Pošne nakaznice v domačih deželah.

Za zneske do 20 K 10 v., do 100 K 20 v., do 300 K 40 v., do 600 K 60 v., do 1000 K 1 K.

Pošne nakaznice v Bosno in Hercegovino in iz Bosne in Hercegovine

so dopuščene do 1000 K in znaša pristojbina do 40 K 20 v., od 40 do 100 K 40 v.; od 100 do 300 K 60 v.; od 300 do 600 K 1 K 20 v. in od 600 do 1000 K 2 K.

Poštni nalogi

posredujejo poplačevanje menic, računov, kuponov itd. in se morejo poslati na vse pošte avstro-ogrške države, v Bosno in Hercegovino ter v Turčijo, in sicer v Adrijanopelj, Beyrut, Konstantinopel, Solun in Smirno, kjer se nahajajo avstrijske pošte, slednjič tudi v Nizozemsko v znesku največ 1000 K — v Belgijo, Nemčijo, Egipet, Francijo (Algir), Italijo, Luksemburško,

Norvegijo (naj se naredi naslov na pošte v Pragi), Rumunijo, Švedijo. Švico in Tunis do 800 K (800 mark ali 1000 frankov).

Poleg uradnega vzorca (cena 1 v.), adresira se terjatev utemeljujoči dokument (pobotan račun itd., toda znesek mora biti pisan s črkami) kot priporočeno pismo, n. pr.: «Na poštni urad v . . . » Poštni nalog». Kakor hitro je znesek vplačan, prejme oddajalec poštnega naloga znesek, odštevši pristojbino poštna nakaznica in 10 v. terjalnih stroškov za vsak dokument, na kateri se je dobilo plačilo. Ako se poštni nalog ne sprejme, pošlje se nazaj zastonj. Pristojbine so torej kakor za priporočena pisma, poštno nakaznico in vsako pobotnico itd. 10 v. terjalnih stroškov.

Poslati dokumente poštnega naloga na kakšen drugi kraj nego se je navel s prva, je dovoljeno.

Denarne in tovarne pošiljatve.

Denarna pisma: Za Avstro-Ogrsko do 250 *g* 100 K vrednosti do 10 milj daljave 30 v., nad 10 milj 54 v., od 100 do 600 K do 10 milj daljave 36 v., nad 10 milj 60 v., za vsakih daljših 300 K 6 v. več, — iz Avstro-Ogrskega v Nemčijo do 600 K vrednosti do 10 milj 36 v., nad 10 milj 60 v., za vsakih daljših 300 K pa 6 v. več.

Poštni zavoji (paketi): Za Avstro-Ogrsko do 5 *kg* do 10 milj 30 v., nad 10 milj 60 v.; za zavarovanje pristojbina po 6 v. do 100 K, od 100 do 600 K 12 v.; za vsakih nadaljnih 300 K pa po 6 v. več.

Avstro-Ogrska in Nemčija: do 5 *kg* do 10 milj 30 v., nad 10 milj 60 v.; za vsak nadaljni *kg* do 10 milj 6 v., 20 milj 12 v., 50 milj 24 v., 100 milj 36 v., 150 milj 48 v., nad 150 milj 60 v. več; vrednostna taksa do 600 K 12 v., za vsakih nadaljnih 300 K po 6 v. več. Pošiljatve se dopuščajo le do 50 *kg*.

Za pošiljatve v Bosno, Hercegovino in Novi Bazar plača se do 500 *g* 60 v., od $\frac{1}{2}$ *kg* do 5 *kg* 1 K. Za težje pošiljatve računa se do Imotskija ali Broda gori navedena vozarina in vrednostna taksa odpadajoča za Avstrijo, najprej pa za vsaki *kg* 16 v. vozarine in vrednostna taksa za vsakih 300 K 6 v. več.

Povzetja v domačih deželah

se morejo pošiljati na vse pošte avstro-ogrške države do 1000 K.

Za vsako pošiljatev s povzajem se poleg vozarine plača še posebna provizija. Ta znaša za vsake 4 K 1 v., najmanj pa 12 v., tudi pisma se pošiljajo lahko s povzajem. Povzetja brez navedene vrednosti do 250 g se pošiljajo s pisemsko pošto.

Pošiljanje pisem v svetovni poštni zvezi.

a) Pisma za vsakih 15 g 25 v., za dopisnico 10 v., z odgovorom 20 v.; b) tiskovine: za vsakih 50 g 5 v. do največje teže 2000 g; c) vzorci blaga za vsakih 50 g 5 v., najmanj 10 v. dopustna teža 350 g; d) trgovinski papirji za vsakih 50 g 5 v., najmanj 25 v., dopustna teža 2 kg; e) priporočitev 25 v., vzvratni list 25 v., ekspres 30 v.*

Za dežele in kraje, ki niso pri svetovni poštni zvezi, se računijo tudi ravno navedene pristojbine, razloček je samo ta, da se pošiljatve večinoma ne morejo priporočiti, dostikrat se celo ne frankirati do tistega kraja, kamor so namenjene in da se dopisnice smejo odpravljati le v Kaplandijo v južni Afriki.

Poštna nakaznice v inozemstvo

in sicer v Nemčijo, Belgijo, Chile, Kino (nemške poštna agenture v Shanghai, Tientsin in Tsintan) Kongo, nemško vzhodno Afriko, nemško južno-zapadno Afriko, Egipt, Francosko in Algerijo, Italijo, San Marino in Erytreo, Japonsko in Koreo, Kamerun, Kiautschou, Luksemburško, Črnogoro, Nizozemsko, Norveško, Portugalsko z Madeiro, Švedijo, Švico, Srbijo, Togo (samo v Klein-Popo in Lomé), Tripolis (ital. poštni urad), Tunis, Turčijo (c. kr. avstrijski poštni uradi do 1000 K; v Argentinsko republiko, Bolgarijo, Dansko, nemško Novo-gvinejo, Finlandijo, Anglijo, Irsko in kolonije, Malto, Maroko in francoski poštni urad Tanger, nizozemska vzhodna Indija, Rumunija, Samoa (nemški poštni urad Apia), Siam (samo v Bangkok in Chiangmai), Tripolis (francoski poštni urad), Zedinjene države v Ameriki, Zanzibar (francoski poštni urad) do 500 K; v Grško do 400 K in znaša pristojbina v Nemčijo do 40 K 20 v., potem pa za vsakih 20 K 10 v. več; v druge dežele, izvemši Črnogoro in Srbijo, pa do 100 K za vsakih 25 K 25 v., čez 100 K pa za vsakih 50 K 25 v. Za

*) V katere inostranske dežele so ekspresne pošiljatve dopuščene, izve se pri vsakem poštnem uradu.

Srbsko in Črnogoro veljajo ravno tiste pristojbine kakor v Bosno in Hercegovino.

Brzjavne poštna nakaznice so dovoljene: v Belgijo, Bolgarijo, Dansko, Francijo, Italijo (izvemši Tripolis), Japan (in sicer le v Tokio in Yokohamo), Luksemburško, Nemčijo, Nizozemsko, Norvegijo, Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis, Egipet (a le v Aleksandrijo, Ismalio, Kairo, Port-Said in Suez), Srbijo in Črnogoro do 1000 K.

Poštni zavoji do 3 kg v inozemstvu po nizki vozarini so dopuščeni v naslednje dežele: Anglijo in kolonije, Apio (5), argentinsko republiko, Ascension, Belgijo (5), Bolgarijo, Chile (5), Dansko (5), Egipet (5), Islandsko (5), Italijo (5), Japan (5), Kamerun (5), Kanado, Kitaj (5), Kolumbijo, Kongiško državo (5), Kostariko, Luksemburško (5), Malto, Meksiko, Nizozemsko (5), Norvegijo (5), Oranje, Portugalsko, Rumunijo, Salvador, Srbijo (5), Straits-Settlements (5), Španijo, Švedijo, Tanger, Togo (5) Transvaalsko republiko, Turčijo (c. kr. pošte), Uragvaj, Sanzibar (5), (Pristavljena številka (5) pomeni, da se v onih deželah vzprejemajo pošiljatve po 5 kg teže.

Povzetja v inozemstvo

in sicer v Belgijo †, Nemčijo †, Angleško, Francijo čez Nemčijo †, Egipet, Helgoland, Italijo †, Luksemburško †, Nizozemsko †, Norvegijo †, v Francijo čez Švico v Dansko, Portugalsko, Rumunijo do 500 K, v Švedijo †, Švico †, Turčijo in severo-ameriške Zjedinjene države se vzprejemajo do zneska 1000 K, v Srbijo do 1250 K avstr. velj., v dežele z † zaznamovane, se tudi vzprejemajo priporočena povzetja. Provizija znaša pri voznopoštnih povzetjih (izvemši vozarino) v Nemčijo in Švico 2 v. za vsaki 2 K, najmanj pa 12 v.; v Srbijo do 24 K 12 v., potem pa za vsake 4 K 2 v. več, a v druge deleže 20 v. za vsakih 20 K.

Brzjavni cenik.

	taksa za vsako besedo, najmanjša taksa.	
Lokalne brzjavke:-	2 v.	40 v.
V Avstro-Ogrski	} 6 v.	60 v.
V Bosno in Hercegovino		
V Bosni in Hercegovini		
V Nemčijo		

Za besedo velja do 15 črk ali 5 števil; naslov in podpis se ravnatako zaračunja kakor tekst.

Evropski promet.

Pristojbina za vsak telegram po 60 v. temeljne takse in nastopne takse za vsako besedo, sestavljeno iz 15 črk ali 5 števil.

Algir 26 v. — Anglija 26 v. — Belgija 21 v. — Bolgarija 16 v. — Črna gora iz Dalmacije 6 v., sicer 9 v. — Dansko 21 v. — Francija, Korzika in Monako 16 v. — Gibraltar 33 v. — Grško (celina), Evbeja in Poros 41 v. — Krf čez Trst 26 v., na druge otoke 44 v. — Italija, mejni promet 8 v., sicer 16 v. — Kanalski otoki 26 v. (La manche). — Luksemburško 21 v. — Malta 37 v. — Nizozemsko 19 v. — Norvegija 32 v. — Portugalsko 33 v. — Rumunija 9 v. — Rusija (evropska) 24 v. — Srbija 9 v. — Španija (celina) 28 v. — Kanarski otoki 88 v. — Švedsko 24 v. — Švica s Tirolskega, Predarelskega in iz Lichtensteina 6 v., sicer 9 v. — Tripolis 68 v. — Tunis 26 v. — Turčija (evropska), čez Bosno 28 v., čez Trst 38 v.

Važnejša določila poštne hranilnice.

Vsi poštni uradi sprejemajo med navadnimi uradnimi urami tudi denar v svojo hranilnico in dajo po potrebi vsakršna pojasnila o vplačevanju in izplačevanju.

Vložnik je vsakdo, kadar sam ali zanj kdo drugi vloži znesek, večji kakor 1 K. Znesek mora biti s 50 deljiv. Vložnik sme imeti le eno poštno hranilno knjižico in te vrednost ne sme presegati 2000 K.

Prvo vlogo mora vložnik sam vložiti, da se podpiše s svojim navadnim podpisom v knjižici na določenem mestu in na nasprotnem potrdilu («protipisu») ter pove stan, kraj, dan mesec in leto rojstva ter svoje stanovanje; izvoli si tudi lahko «geslo» (to je kako poljubno besedo, katera mu v mogočih slučajih spričuje lastninsko pravico), kar pa napiše le v «protipisu», sam pa si jo dobro zapomni. Knjižica in nje vročba so brezplačne.

Vsako vlogo vpiše poštni uradnik v knjižico in vrhutega pošlje vložniku poštni urad še prejemno potrdilo. Najmanjša vloga je 1 K, katero sprejemajo vsi poštni uradi.

Za manjše zneske kakor 1 K so pa «poštne hranilne karte». Te karte z vtisnjeno 10 vin. znamko se dobé po vseh zalogah poštних potrebščin po 10 v. Na tako hranilno karto se potem prilepi še devet 10 vin. poštних znamk, kar znaža z vtisnjeno ravno 1 K. Te karte z znamkami izpolnjene sprejemajo potem vsi poštni uradi kot vloge po 1 K.

Znesek od 2 K do 40 K se takoj lahko vzame iz poštne hranilnice pri vsakem poštnem uradu, toda mora se najmanj 1 K še pustiti v hranilnici za tisto knjižico. Znesek pod 2 K in nad 40 K treba je pa pri poštno-hranilničnem uradu na Dunaju odpovedati, na kar se prejme, ako je bila odpoved v redu, kmalu «plačilna nakaznica». — Vloge se obrestujejo po 3 odst.

Vložnik mora zahtevati, da se za njegovo vlogo nakupijo državni obrestonosni papirji; mora pa tudi že take vložiti v poštno hranilnico ter dobi posebno rentno knjižico.

Obresti v poštni hranilnici so proste dohodninskega in tudi drugih davkov. Vložna knjižica poštne hranilnice je nedotakljiva last vložnikova, ne more se mu ne vzeti, ne zastaviti, pa tudi ne zarubiti.

V čekovni oddelek stopi vložnik lahko tedaj, kadar vloži v poštno hranilnico najmanj 200 K, katere mora imeti vložene, dokler hoče ostati pri čekovnem oddelku. Gledé zneska, ki to «osnovno vlogo» prehaja, more on potem razpolagati in zahtevati z ene strani, da se nakazane vsote vpišejo na njegov račun, z druge, da se poljubni zneski nakažejo katerikoli osebi ali tvrdki. Potrebne tiskovine za objavo pristopa z zavitkom dajo poštni uradi brezplačno.

Natančen pouk o poštni knjižici se nahaja v vložni knjižici.

Natančen pouk o čeku in njega porabi z vzorcem položnih listov in čekov dobi se pri poštnih uradih brezplačno.

Ploskovne mere.

1 danska milja	7.532 km
1 angleška milja	1.609 »
1 morska milja vseh narodov	1.852 »
1 francoska morska milja (= 3 morske milje)	5.556 »
1 norveška milja	11.295 »
1 ruska vrsta	1.067 »
1 švedska milja	10.688 »
1 geografična milja	7.420 »
1 stopinja ekvatorja = 15 geogr. milj	111.306 »

Denar vseh dežel.

Relativni kurz najobičajnejših novčeh vrst v kronah.

Amerika, Zdr. drž., 1 dolar à 100 centimov	K 4·93 ¹ / ₂	račun z Evropo, 1 me- hikanski srebrn dolar	K 3·59
10 dolarjev = 1 eagle, Juž. Amerika 1 pijaster (à 8 realov po 4 cuar- tille ali 100 centimov)	• 5·11	Kanada, postavno kakor na Angleškem, v prometu 1 halif. à 5 s.	• 5·88
Anglija, 1 funt sterlingov à 20 šilingov (Gw.) (Guin. 21 šil.)	• 24·01 ³ / ₄	Kitajsko, 1 tačl ali lieng à 10 tsienov, à 10 fenov 10 cashov	• 7·52
1 šilnig à 12 pensov	• 1·17 ¹ / ₂	Kuba in Portoriko, 1 pijaster à 100 centimov.	• 5·10
Arabija, 1 Moka-tólar à 80 kabirjev (120 ¹ / ₂ Moka- tolarjev = 100 avstr. Marije Terezije tolarjev)	• 4·12	Mehika, 1 peso à 8 realov à 4 kvartile	• 5·10
Argentinska ljudovlada, 1 peso fuerte	• 4·82	Nemčija, 1 marka à 100 pf. Nizozemsko, 1 gl. à 100 cent. (ali 20 stiblingov)	• 1·17 ¹ / ₂ ² • 1·99
Avstralija, 1 funt sterlingov à 20 šilingov à 20 d.	• 24·01 ³ / ₄	Norveško, 1 krona = 100 oer Nova Granada, 1 peso à 10 dec, à 10 centov	• 1·32 ¹ / ₄ • 4·70
Avstrijsko-Ogrsko, 1 gid. = 1 gid. à 100 kr. = 1 : 85·06	• 2·—	Paraguay, 1 pijaster à 8 re- alov	• 5·18
in 1 krona à 100 vin.	• 1·—	Perzija, 1 doman =	• 9·41
Belgija, 1 frank à 100 cent.	• —·95 ¹ / ₄ ¹	10 kranov, 1 kran =	• —·94 ¹ / ₄
Bolgarija, 1 lev (frank) à 100 stotink v zlatu	• 1·—	10 dinarjev, 1 dinar	• —·09·4
Običajni denar v srebru	• —·93	Portugalsko, (conto de reis 1000 milreís) 1 milreís à 1000 reisov	• 5·32
Brazilija, 1 milreís (peso) v zlatu à 100 reisov	• 2·58 ¹ / ₂	Rumunsko, 1 lej à 100 banijev Rusija ² , 1 zlat rubelj à 100 kopejk	• —·95 ¹ / ₄ • 3·77
Ceylon, 1 rupija	• 2·35	1 polimperijal (novejšega kova)	• 19·04 ¹ / ₂
Dansko, 1 krona à 100 oer	• 1·30	Srbija, 1 dinar à 100 paras Španija, 1 peseta à 100 cent.	• —·95 ¹ / ₄ • —·95 ¹ / ₄
Egipet, 1 pijaster (à 40 par) Finsko, 1 marka à 100 pennijev.	• —·25 • —·95 ¹ / ₄	1 duros à 20 realov à 100 centimov	• 4·93
Francosko, 1 frank à 100 centimov	• —·95 ¹ / ₄	Švedsko, 1 krona à 100 oer Švica, 1 frank à 100 rapov Turčija, najnovejši denar: kos za 20 pijastrov	• 1·32 ¹ / ₄ • —·95 ¹ / ₄ • 4·23
Grško, 1 drahem à 100 leptov.	• —·95 ¹ / ₄	1 pijaster (gerš) à 40 par Vzhodna Indija, 1 komp.-rup. à 16 annas à 12 pijes	• —·21 • 2·35
Holandsko, glej Nizozemsko. Italija, 1 lira à 100 cen- tezimov	• —·95 ¹ / ₄		
Japonsko, račun v deželi, 1 itzebou	• 1·76		

¹ 0·95¹/₄ ali natančneje 0·95·23. — ² 1·17¹/₂ ali natančneje 1·17·56. —

³ Papirnati rubelj ima menjajóčo ažijo, v novembru 1899 je veljal K 2·54.

STATISTIČNI PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DEŽEL.

Velikost, število prebivalcev, dohodki, izdatki, dolg, vojne in trgovske ladje, uvoz in izvoz tor glavna mesta.

Dežela in način vladanja	Površje v km ²	Prebivalci	Državni		Število vojn. trgovsk. ladi	Uvoz v milijonih kron	Izvoz	Glavno mesto
			dohodki v milijonih kron	dolg				
Anglija (kraljestvo) . . .	314.628 ¹⁾	40.420.766	26625	2618-9	910	11537-2	5721-8	London
Argent. ljudovl. (J. Amerik.)	2.789.400	4.094.911	2790	2136-9	61	522-0	650-1	Buenos Ayres
Avstr.-Ogrsko (monarhija) .	676.585	45.879.633	348-0 ⁴⁾	349-0	148	1694-0	1649-7	Dunaj
Belgija (kraljestvo) . . .	29.457	6.586.593	409-9	410-9	—	1768-2	1524-3	Bruselj
Bolgarija (knježevina) . . .	96.660	3.309.816	82-8	82-0	17	70-5	64-6	Sredce
Brazilijska (zvezna ljudovl.)	8.361.350	14.933.915	270-0	269-7	52	573	523-8	Rio Janeiro
Dansko (kraljestvo) . . .	233.024	2.299.564	97-9	91-7	107	3.432	439-9	Kodaň
Francosko (ljudovlada) . . .	536.408 ²⁾	38.517.975	3286-0	3263-5	457	15.564	3845-2	Paris
Grško (kraljestvo) . . .	65.119	2.433.806	87-0	84-2	69	6.303	111-6	Atene
Italija (kraljestvo) . . .	286.589	31.290.490	1561-3	1525-0	328	6.353	1373-5	Kim
Japonsko (ust. cesarstvo) .	417.396	44.750.073	628-8	628-8	213	17.066	554-6	Tokio
Kitajsko (desp. cesarstvo)	11.080.180	357.290.000	319-8	319-8	63	8.000	737-4	Peking
Kongadirava (11 pokrajin)	2.252.780	14.100.000	19-4	19-0	—	26	21-6	Boma
Mehika (ljudovlada) . . .	1.987.324	12.619.949	264-5	265-5	5	68	219-8	Mehika
Nemško ces. (zav. država) .	540.657 ³⁾	52.279.901	1695-3	1720-9	96	3.693	6142-1	Berolin
Nizozemska (kraljestvo) . .	32.999 ⁴⁾	5.004.204	284-9	308-8	130	612	3408-8	Amsterdam
Rumunsko (kraljestvo) . . .	131.020	5.406.249	222-0	222-0	30	317	345-8	Bukarešt
Rusija (samovl. cesarstvo)	22.150.936	130.881.827	3818-4	4074-0	158	2.146	1485-9	Petrograd
Srbija (kraljestvo) . . .	48.303	2.384.205	65-0	65-6	—	43-9	54-3	Beligrad
Španija (kraljestvo) . . .	496.928 ⁵⁾	17.913.980	841-5	844-1	55	1.481	707-2	Madrid
Švedija in Norvegija (kralj.)	775.859	7.121.132	283-4	283-4	89	7.147	907-2	Štokholm
Švica (ljudovlada) . . .	41.346	3.105.343	93-8	95-8	—	—	1035-6	Bern
Turčija (desp. cesarstvo) . .	2.896.626	24.082.992	409-5	407-7	66	1.436	534-3	Carigrad
Zar. drž. severoam. (ljudovl.)	9.534.476	82.305.371	2370-4	2700-4	129	22.705	3104-6	Washington

1) K temu kolonije in posestva: 27.781.167 kvadr. km in 347.865.372 prebivalcev. — 2) K temu še pripadajoče pokrajine in posestva: 3.792.687 kvadr. km z 44.734.599 prebivalci. — 3) K temu varstveno ozemlje: 2.600.300 kvadr. km z 9.532.000 prebivalci. — 4) S kolonijami 2.045.645 kvadr. km s 35.325.189 prebivalci. — 5) S kolonijami 508.402 kvadr. km in 18.991.014 prebivalci. — 6) Skupni dohodki, izdatki in dolg, avstr. budget 1922-6 dohodkov; 1550-8 izdatkov.

Deželne barve evropskih držav.

Anglija — rdeče-modro-belo,
Avstrijsko-Ogrsko — črno-rumeno,
Badensko — rdeče-rumeno,
Bavarsko — modro-belo,
Belgija — črno-rumeno-rdeče,
Bolgarija — belo-zeleno-rdeče,
Črnagora — rdeče-belo,
Dansko — rdeče-belo,
Francija — modro-belo-rdeče,
Grško — belo-modro,
Hansa-mesta — belo-rdeče,
Hesensko — belo-rdeče,
Italija — zeleno-belo-rdeče,
Mecklenburg — rdeče-modro-rumeno,
Nemčija — črno-belo-rdeče,

Nizozemsko — rdeče-belo-modro,
Norveško — rdeče-belo-rdeče,
Ogrsko — rdeče-belo-zeleno,
Oldenburško — temnomodro-rdeče,
Portugalsko — modro-belo,
Prusija — črno-belo,
Rumunija — modro-rumeno-rdeče,
Rusija — belo-modro-rdeče,
Saksonsko — zeleno-belo,
Srbija — modro-rdeče-belo,
Španija — rdeče-rumeno,
Švedija — rumeno-modro,
Švica — belo-rdeče,
Turčija — rdeče-zeleno,
Virtemberško — črno-rdeče,

Barve avstrijsko-ogrskih dežel.

Bosna in Hercegovina — rumeno-rdeče,
Bukovina — modro-rdeče,
Češko — belo-rdeče,
Dalmacija — modro-zlato,
Galicija — modro-rdeče,
Gorica in Gradiška — belo-rdeče,
Hrvaško in Slavonija — rdeče-belo-modro,
Istra — zlato-rdeče-modro,
Koroško — rdeče-belo (srebro),
Kranjsko — belo-modro-rdeče,

Moravsko — zlato-rdeče,
Ogrsko — rdeče-belo-zeleno,
Reka — modro-zlato,
Slavonija — modro-belo-zeleno,
Solnograško — rdeče-belo,
Spodnje-Avstrijsko — modro-zlato,
Šlezija — zlato-črno,
Štajersko — belo-zeleno,
Tirolsko in Predarelsko — belo-rdeče (Strelci; belo-zeleno),
Trst — rdeče-belo-rdeče,
Zgornje-Avstrijsko — belo-rdeče,

Zabavni del.

V Silvestrovi noči.

uj, mrzlo veter brije nocoj,
Trepeče na snegu lunin soj,
Posipa z demanti poljane.
Na nebu pa zvezde sévajo,
Vzžarévajo, zbledévajo,

Vrh neba širine prostrane.
Pod manoj valovi reke vrvé,
Nad manoj vrhovi hoje šumé,
In stari prijatelj sever hití
Jim pravit zgodbe minolih dni;
Vrší brez nehanja,
Budeč jih iz spanja,
Po debilu pleza do ivjastih vej,
Potresa vršičke, hití naprej,
Preprega z lunice srebrom svetlé,
Rahljaje v valove bistre vodé.

•Če tudi sem starec oduren in trd,
In nosim v naročju zimo in smrt,
Pa videl sem dosti, kar križem svetá
Vodila me pot je čez zemlje, morjá,
Po večnih snežnikih,
Gladkih ledenikih
Pogosto sem delal si nočno stezó;
In tudi nocoj
Korak me je moj
Privel preko belih planin
Do vaših slovenskih dolin. •

•Tajinstvena noč
Ta Silvestrova noč,
Ko jemlje od leta leto slovo,
Stoletje podaja stoletju rokó, —
Za njimi propad pozabljenja,
Pred njimi bodočnost življenja;
Tu édenskih nadej bohótni vrt,
Tam solze in bol in jad in smrt,
Za vami, pred vami pa sanje!

Za vami le sanje medlé in težké,
In robstva jarem prokleti;
In dnovi brez solnca, noči pa temné,
Vdušeni vzdihni in grenke solzé . . .
To vaši spomini so sveti!

In sanje pred vami! . . . saj časa koló
Vrtí se, ž njim srca, duhovi —
Odpirali so se od nekdanj grobovi,
In vzkliko iz njih je novo zelenje
In nadeje nove in novo življenje
Za kaj ne bi za vas prišlo?! . . .

. . . Na vzhodu dela se dan,
Hripavo na hrastu krohoče gavran:
«Pod jelo poet slovenski stoji,
In roke zmrzle križem drži,
Poslušaj, kaj veter v vejah šepeče,
Kje narodu pot do slobode in sreče —
Neumni poet! le čakaj in stoj,
Da sneg te zamede sred jel in hoj,
Mar stori, kot jaz, ki sem zgodaj bil vstal,
Pred drugimi kosec si svoj poiskal;
In kjer ni perut mi krepka pomagala,
Tam kremplji in kljun sta stvar poravnala.
Če sneg je visók,
Zamèt preglobók,
Podvojiti treba je trud in napor,
V neustrašenem delu je sreče izvor.
A če pojedinca slabé so moči,
Brat drugi in tretji v pomoč naj hití.
Čuj, zlati poet, tako pesen zapoj:
Kjer delo dovolj ni, tam bodi pa boj!
Prijetno ni danes, mráz stresa kosti,
Jaz kos imam svoj — a nimaš ga ti —
Zato pa želim ti iz srca lehkó
In tebi in vsem; srečno leto novó!»

Mephisto.

Dr. Janko Pajk.

(Životopisna črtica. — Napisal Makso Pirnat.)

Mož, kojega ime smo napisali na zaglavje tem vrsticam, je svoj čas igral veliko vlogo v političnem življenju štajerskih, zlasti mariborskih Slovencev. Stal je v vrsti prvih tedanjih predboriteljev za narod in si pridobil lepih zaslug za prosveto in politično probujenje štajerskih Slovencev. Spodobi se tedaj, da posvetimo kratek članek v našem «Koledarju» pokojnemu profesorju Janku Pajku, ki se ni odlikoval le v našem političnem gibanju, — temveč se tudi marljivo in navdušeno pečal s slovensko knjigo.

Narodil se je rajnik dne 14. grudna l. 1837. v Šent Pavlu v Savinski dolini. A preživel je svoja mlada leta

večinoma v Spodnji Poljskavi blizu Pragerskega, na vznožju vinorodnega Pohorja. Leta 1850. je odšel na mariborsko gimnazijo, kjer je bil vedno med prvimi odličnjaki. Tedaj je

poučeval slovenščino na mariborski gimnaziji mož preblagega spomina: slavni Davorin Terstenjak. Z navdušeno besedo je umel vneti učence za materinščino in prav on je tudi v mladem Pajku zanetil ogenj požrtvovalne domovinske ljubavi in v njem vzbudil ono sveto navdušenje za slovenski jezik, ki ga ni zapustilo do groba.

Završivši gimnazijo se je podal Janko Pajk l. 1858. na Dunaj, kjer je poslušal predavanja iz klasičnih in slovanskih jezikov. Zlasti se je bavil s slavistiko, v kateri mu je bil učitelj véliki Miklošič.

Ko je končal svoje filozofske nauke, je bil l. 1862. imenovan za suplenta na goriški višji gimnaziji, kjer je poučeval ponajveč slovenščino. Od l. 1864.—1867. je učiteljeval na nižji gimnaziji v Kranju. L. 1867. so ga prestavili v Maribor. Tam se je bilo začelo tista leta živahno narodno gibanje. Razumevno, da mladi navdušeni profesor ni le od daleč gledal tega gibanja, temveč tudi sam dejanski posegel vanj. Toda odločno narodno nastopanje mladega Pajka ni bilo po volji tedanji vladi, ki je, kakor današnja, preganjala tiste uradnike, ki niso čisto zatajili svojih narodnih čustev. Mislili so za kazen — v odloku je stalo seveda «iz službenih ozirov» — premestiti Pajka v Novo mesto, a on se ni uklonil in popustil državno službo. Kupil je tiskarno v Mariboru, ki je dobro uspevala. L. 1875. je prevzel tudi izdajo «Zora». Leto zatem se je poročil z znano slovensko pisateljico Pavlino Pajkovo, s katero je živel v idealnem zakonu do svoje smrti. Vsled napetih razmer med tedanjimi slovstveniki je nehala leta 1878. izhajati «Zora». Pajk je prodal tudi tiskarno, vstopil v državno službo, a kmalu zopet izstopil in se podal l. 1878. v Gradec, da na tamošnjem vseučilišču izpopolni svojo modroslovno naobrazbo. L. 1879. je postal gimnazijski profesor v Brnu. Tam je učiteljeval do l. 1887., ko je bil premeščen na akademično gimnazijo Franc Jožefovo na Dunaju, kjer je služboval do konca minulega šolskega leta. Nato je stopil v pokoj radi boleznii in se preselil v

Sv. Pavel v Savinski dolini

Ljubljano, kjer je po hudih mukah zatisnil oči 7. listopada 1899. leta.

Po teh kratkih življenjepisnih črticah naj podamo še lapidaren pregled o narodnem in slovstvenem delovanju pokojnega Pajka.

Prvi spis izpod Pajkovega peresa je sestavek «Nekteri fonetični zakoni našega jezika», ki so ga prinesle «Novice» l. 1862. v 39. št. Kot gimnazijski učitelj v Gorici je priobčil l. 1863. obširnejšo razpravo v letnem izvestju ondotne gimnazije pod naslovom: «O slovenskih narodnih pesmih»; v tem spisu se pisatelj posebno bavi s stihotvorstvom naših narodnih pesmi. Da bi pospešil na gimnazijah učenje srbskega in hrvaškega jezika, je izbral najlepše srbske pesmi in jih izdal l. 1865. v knjigi: «Izbrane narodne srbske pesmi»; pesmim je pridjal tudi kratko srbsko slovnico; rečena knjiga je bila dober učni pripomoček in je doživela drugo pomnoženo izdajo l. 1881.

Prišedši v Kranj se je z vsem veseljem poprijel vzgojslovnih študij; sad tega proučevanja je bil njegov sestavek: «O uspešnem učenju», ki ga je objavil l. 1866. v izvestju kranjske gimnazije. Pisatelj razpravlja v omenjenem spisu svoje nazore o uspešnem učenju v sledečih štirih odstavkih: učenje z ozirom na telo, učenje z ozirom na dušo, učenje z ozirom na znanosti, in o prilikah učenja. Bivajoč v Kranju je tudi pregledaval tamošnji mestni arhiv in našel v njem star slovenski rokopis, ki obsega slovenske prisege kranjskih meščanov, mestnih svetovalcev in sodnikov iz prve polovice šestnajstega veka. Ta rokopis je izdal Pajk l. 1871. v izvestju mariborske gimnazije in dodal svoje opazke o starosti in o važnosti njegovi.

Novo življenje se je začelo za Pajka, ko je prišel v Maribor. Našel je tam družbo mladih, za narod navdušenih mož in tudi sam stopil v njihov krog. Proučaval je zlasti narodno-gospodarska vprašanja in napisal celo vrsto člankov o tem predmetu za «Slovenski Narod», ki je

takrat izhajal v Mariboru. Deloval pa ni Janko Pajk v Mariboru samo s peresom, začel je nastopati tudi javno kot govornik in si prizadeval z navdušeno, prepričevalno besedo širiti narodno zavest med svojimi štajerskimi rojaki. Tako je govoril v gospodarskem društvu v Mariboru, v katoliškem tiskovnem društvu, v slov. političnem društvu na Laškem, na shodih v Framu in pri sv. Lenartu. V svojih govorih je razpravljal tedanji politični položaj, poudarjal važnost političnih društev za probujo in prosveto naroda in s posebno vnemo bodril rojake k delavnosti in vztrajnosti na narodno-gospodarskem polju. — To odločno narodno postopanje Pajkovo ni ugajalo vladi; še bolj je pa razburil vladne kroge s spomenico, poslano ministerstvu, v kateri se je poudarjala potreba ustanovitve slovenske nižje gimnazije v Mariboru. Prošnja je bila seveda odbita, in Pajk ter še dva druga njegova kolega, ki so povzročili spomenico, jako ostro pokarani. Pajka so raditega prestavili v Novo mesto, kamor pa ni šel, ker je odstopil od profesure.

To se je zgodilo l. 1872. Pajk je na to kupil tiskarno in še istega leta zbral svoje po različnih listih in raznih gimnazijskih izvestjih raztresene članke in spise ter jih izdal kot samostojno knjigo pod naslovom: «I. Pajka izbrani spisi. Prvi zvezek. Politični, narodno-gospodarstveni, naučni spisi. Uredil in izdal Janko Pajk. V Mariboru. 1872. vel. 8° str. 201.» Iz naslova je razvidno, da je nameraval Pajk objaviti še več zvezkov, pa te svoje nakane ni izvršil.

Uredništvo «Zore» je prevzel Pajk l. 1875. V njej je objavil nekaj pesniških proizvodov, več estetiških razprav (n. pr. «O Shakespearju») in nebroj manjših kulturnih in statističnih črtic. Kot urednik «Zore» je povzročil Pajk vojsko o slovenskem šestomeru (heksametru). Stvar je bila ta-le: «Zora» je prinesla l. 1876. v št. 6—15 slovenski prevod tretjega speva Homerove Odiseje. Prevod je bil iz peresa prof. Valentina Kermavnerja, a Pajk ga je samovoljno popravil

in tacega potem natisnil. Pajkova poprava tega prevoda je bila pravzaprav le pokvara, in raditega je Stritar pograjal ta prevod («Zvon», l. 1876., št. 18). To je bilo seveda neprijetno za prof. Kermavner-ja, ki je bil pri vsej stvari nedolžen; poslal je Stritarju «pojasnilo» o tej zadevi; Stritar ni prijavil celega pojasnila radi «miru in sprave», temveč vsebino tega pojasnila podal kot pristavek k Levčevemu spisu: «Slovenski šestomer». Raditega se je Pajk po krivici razjaril nad Levcem in ga rezko napadel v sestavku: «Levec in heksameter» (Zora, 1876, 24, 390). Na ta napad je odgovoril Levec z brošuro «Pravda o slovenskem šestomeru» (Odgovor mariborskemu šestomerniku Janku Pajku, spisal Fr. Levec, V Ljubljani, 1878, 8° str. 46). Ovrigel je tu Levec krivične nazore, ki jih je o šestomeru razvijal Pajk, ki je naposled sam spoznal, da je na krivem potu, in je raditega tudi umolknil. Ker je Pajk sprevidel, da stoji tudi glede drugih literarnih, zlasti estetičnih nazorov osamljen, nehal je l. 1878. izdajati Zoro in popustil tiskarno. Šel je v Gradec spopolnjevati svoje modroslovne nauke, vstopil zopet v državno službo in bil nameščen kot gimnazijski profesor v Brnu l. 1879. Poslej se je izključno posvetil modroslovju in napisal celo vrsto nemških razprav iz te stroke in izdal tudi samostojno delo z naslovom «Praktische Philosophie» (1896. l., druga izdaja 1899. l.). Zanimivo je, da je postal Pajk doktor modroslovja šele l. 1887. kot petdesetleten mož; dosegel pa je doktorsko čast na podlagi razprave: «Zur Theorie der menschlichen Nachahmungen». Bavil pa se je tudi z vzgojeslovjem in napisal iz te stroke razpravo: «Zur Gymnasialreform» 1890.

Pajk je pisal svoje modroslovne študije večinoma v nemškem jeziku. Zanimaril pa ni tudi knjige slovenske. Ko se je l. 1881. ustanovil leposlovno-znanstven list «Kres», stopil je Pajk v krog njegovih duševnih delavcev. Tako je priobčil v «Kresu» več sestavkov, kakor: «Nekaj domačih besed» (Kres I. str. 358 i. sl.); «Doneski k filozofičnej termi-

nologiji» (Kres I. str. 43 in nasl.); «Svobodne misli o naši izobrazbi» (Kres I. str. 510 in nasl.). V «Kresu» (II. str. 379 in nasl.) je prijavil tudi svojo senzacionalno oceno Gregorčičevih poezi. Dočim so skoro izključno vsi slovenski časopisi s pravim navdušenjem in velikim veseljem pozdravili prvi zvezek divnih Gregorčičevih pesmi, je Pajk ostro prijemal pesnika radi vsebine nekaterih njegovih pesmotvorov in se prav po nepotrebnem spotaknil tudi nad obliko posameznih pesmi. Njegova ocena je rodila po vsem Slovenskem odločen upor in zopet je moral Pajk z bridkostjo uvideti, da stoji osamljen s svojo oceno.

Pajk je podpiral tudi «Slovensko Matico»; njen «Letopis» za l. 1881. je prinesel izpod njegovega peresa članek: «Lesingova in Šekspirjeva sodba o Židih»; nekatere Pajkove trditve v tem spisu je ovrigel Dr. G. Krek v svoji oceni dotičnega «Letopisa» (glej Kres II. str. 432 in nasl.) In v predlanskem Matičinem «Letopisu» je izdal Pajk svojo razpravo «O jedru tragedije in drame sploh» (stran 113—146). Tudi tej razpravi so ugovarjali ocenjevatelji v raznih točkah. Ta razprava je bila slovenska labudnica Pajkova. — Nekaj slovenskih filozofičnih člankov je objavil pokojnik v «Slovenskem Pravniku» (l. 1891. in 1892.), ter v «Ljubljanskem Zvonu», kjer je l. 1892. priobčil tudi iskreno in navdušeno pisan životopis o svojem učitelju in prijatelju Davorinu Terstenjaku.

Pajkovo slovstveno delovanje je bilo jako razsežno in mnogovrstno. In čeprav ni vselej v svojih spisih pogodil pravega in so dela njegova bolj kompilatoričnega značaja, kakor pa izvorni plodovi njegove duševne sile, mu moramo vendar priznati dobro voljo in gorečo željo, širiti svojim rojakom duševno obzorje in bogatiti siromašno slovensko književnost. Pa ne-le v naši književnosti, tudi v naši kulturni in politični zgodovini si je postavil lep spomenik kot vzoren narodnjak, ki je brezobzirno tudi v javnosti — dasi državni uradnik — nastopal kot Slovenec in navdušen stal v prvih

vrstah narodnih prosvetnih voditeljev. Kot marljivemu pisatelju in vzornemu rodoljubu, kot možu blagega temperamenta in kot velikemu podporniku slovenskih akademikov na Dunaju, smo mu tudi mi tukaj postavili majhen spomenik in končavamo to črtico o njem z iskrenim vzklikom: Blag mu spomin!

Dragotin Kette.

Izmed lirikov, katerih naš narod razmeroma nima malo si jih je le malo priborilo pravo ime. Po Prešernu sta dosegla častno stopinjo v lirskem pesništvu le Jenko in Gregorčič. Gregorčičevi epigoni pa so vedno bolj propadali, in ko je nastopil Aškerc s svojo krepko epiko in je spočetka bilo vse pod njegovim vplivom, je bila lirika povsem potisnjena v stran. Skoro da niso liriki želi že pomilovalen posmeh! Tako je bila prišla lirika ob ves kredit. A nastopila sta kakor dioskura dva talenta, ki sta priborila liriki zopet tisti ugled, ki ga je uživala nekdanj, in jo dovela do viška njenega razvoja; to sta bila Kette in Zupančič!

Oba spadata v četvorico, ki je skoro hkratu nastopila s svojimi ruskimi psevdonimi: Cankar (Saveljev), Kette (Mihajlov), Murn (Aleksandrov) in Zupančič (Nikolajev). Razen Murna so izdali vsi že svoje zbirke, a pravo pesniško ime sta si doslej priborila samo Kette in Zupančič. In sedaj je ostal Zupančič sam. Zakaj Dragotin Kette, najizvirnejši in najindividualnejši med njimi, je moral leči v prerani grob.

Bilo je lani 26. aprila; lep pomladanski dan je vstajal nad megleno Ljubljano. Priroda se je probujala, povsod je klilo novo življenje, v takozvani ljubljanski «cukrarni», v borni sobici tretjega nadstropja, pa je genijalen slovenski pesnik bil zadnji boj, — boj s smrtjo. Skozi na stežaj odprto okno «je gledalo sveže pomladnje jutro z življenja polnim radostnim obrazom in dihlo iz polnih prsi opojno, aromatično sapo. In solnčni žarki so kar snopoma silili v bolniško sobo, pa plesali ko razposajeni po postelji, po mizah in po

tleh, po knjigah, rokopisih in zdravilih». Tedaj, pričo k novemu življenju se zbujačoče prirode je izdihnil svojo pesniško dušo Dragotin Kette. Pesnik Aškerc mu je zatisnil trudne oči in v svojih «Novih poezijah» mu je postavil lep spomenik «Intermezzo pomladnjega jutra». Drugi dan po Kettejevi smrti se je vil dolg spreved ljubljanske gospode na pokopališče k sv. Krištofu, kjer so zagrebli mladega pesnika; ob odprtem grobu je govoril g. E. Gangl.

Dragotin Kette se je rodil dne 19. januarja 1876. l. na Premu. Njegov oče, vesel in živahen mož, je bil učitelj in organist. A Dragotin je rano izgubil svoje roditelje: mati Ana mu je umrla, ko je bil še doma, očeta pa mu je ugrabila smrt, ko je bil že gimnazijec.

V šolo je hodil k svojemu očetu. V Ljubljani je dovršil šest gimnazijskih razredov, potem pa je prestopil na učiteljsko; a to mu ni ugajalo in naposled je prišel na gimnazij v Novo mesto, kjer je naredil tudi maturo.

Po maturi je moral v vojake in to na tri leta. Vojaško življenje mu ni ugajalo; na vajah se je prehladil in kmalu začel bolehati. Ležal je v garnizijski bolnici v Trstu, kjer je služil. Ko so spoznali, da mu ni več rešitve, so ga odpustili s kaljo smrti v prsih. Vrnil se je v Ljubljano, kjer sta s tovarišem Murnom stanovala v cukrarni na Poljanah. Tukaj je hiral bolj in bolj, dokler mu ni pošla življenska moč. Podpore je dobival od ljubljanskih gospé in od pisateljskega podpornega društva. Svoje pesmi je Kette prodal knjigarju Schwentner-ju, izkupilo zanje pa je zlato Kettejevo srce sporočilo podpornemu društvu za slovenske velikošolce na Dunaju. In ob obletnici njegove smrti smo dobili krasno izdajo njegovih poezij, katero je uredil A. Aškerc. Napisal ji je lep, miren uvod, za katerega pa je žel od pokojnikovega tovariša

Cankarja neosnovane napade. Cankar s tem ni izkazal usluge svojemu prijatelju . . .

Kette je bil brezdvomno velenadarjen pesnik, ki je za našo liriko istega pomena, kakor Aškerc za epiko.

Kette je v svojih poezijah velik ljubitelj narave. Kako skrbno in vestno je opazoval vse njene prikazni, vse njene izpremembe, vse življenje v njej, in harmonija, ki vlada v prirodi, rodila je tudi njemu hrepenenje po harmoniji v duši. Kettejeve slike, in naj je risal, kar je hotel, so tako priproste, neprisiljene, sicer navadne, a vendar nove, prav nič obrabljene; kakor da mu je priroda mnogo bližja, intimnejša nego drugim, tako ozka vez se zdi med njima, n. pr. v nedosežno krasni romanci «Skozi gozd je šel» . . .

Erotika je glavni predmet njegovih poezij. A Kette ni nikdar sentimentalen, mehkužen; vedno prevladuje in zmaga njegova močatost, njegova energija. Tako v «Spominih» ne mara tožiti o ljubezni, temveč možko se izpove:

«Pač sem ljubezen v svojem srcu nosil,
a nikdar nisem te ljubezni prosil,
še manj nevrednega pomilovanja.
Ponosna glava moja se ne klanja,
molčijo usta, solza lic ne moči,
naj tudi hrepenče srce počí . . .»

Potem pa se izgublja v ironijo in sarkazem.

Najlepši so Kettejevi soneti; lepših nam menda tudi Prešeren ni napisal! Koj prvi sonet «Na očetovem grobu» je pretresljiv umotvor, ki mora ganiti čitatelja. V obče doné v sonetih resnejše, otožnejše strune. Kette je mnogo mislil, zlasti ko se mu je nagibalo življenje koncu; in svoje misli je vlival v krasne sonete, med katerimi se najbolj odlikujejo cikli «Tihe noči», «Črne noči» in «Moj Bog». A do ednotnega naziranja in do jasnosti idej ni prišel; nahajajo se v njem sledovi raznih naziranj, a sam si še ni ustvaril trdnega sistema.

Bil je premlad za to! Ako bi mu bilo usojeno daljše življenje, poglobil in popolnil bi se bil tudi v tem oziru.

Najboljši vir in učitelj je bilo Ketteju narodno pesništvo. To je tista širna podlaga, na kateri se je tako lepo razvila pesnikova individualnost. Iz vseh Kettejevih pesmi veje nekaj narodnega; gotovo ga ni tako narodnega slovenskega pesnika kakor je Kette in to gledé jezika, oblike, čuvstvovanja in motivov. On je res naš pesnik! Glavni njegovi znaki so priprostost, neprisiljenost, lahkotnost, šegavost in zdrav humor. Tudi v tuje oblike je znal vliiti naroden duh. V pesniških formah ni bil pedant in ideje ni nikdar žrtvoval formi.

Kette si je priboril v naši literarni zgodovini častno mesto in poleg Zupančiča je bil brezdvomno najodličnejši slovenski lirik naše novejšé dobe.

Toda slike je treba gledati, godbo poslušati, pesmi pa je treba čitati. Zato naj nikdo ne zamudi naslajati se s Kettejevimi poezijami in vsakdo jih odloži z zavestjo, da smo ga izgubili prezgodaj.

Na Dunaju, koncem septembra 1900.

Dr. Fr. Vidic.

Dr. Jože Krajnc.

•Bila taka usoda vedno slavnih
je mož, da jim slovelo ime, ko jih
zagrnil je grob.▪

V lepi, romantični Šaleški dolini proti severni strani se dviga na prijaznem griču velika cerkev sv. Jurja v Škalah; kakor vrhovnica med sovrstnicami cele doline molí z visokim stolpom v sinje nebo in opominja z nepopisljivo znamenitostjo verne okoličane na vsegamogočnega Stvarnika. Pri tej cerkvi, lahko rečemo, je zrasel naš slavni rojak Jože Krajnc.¹

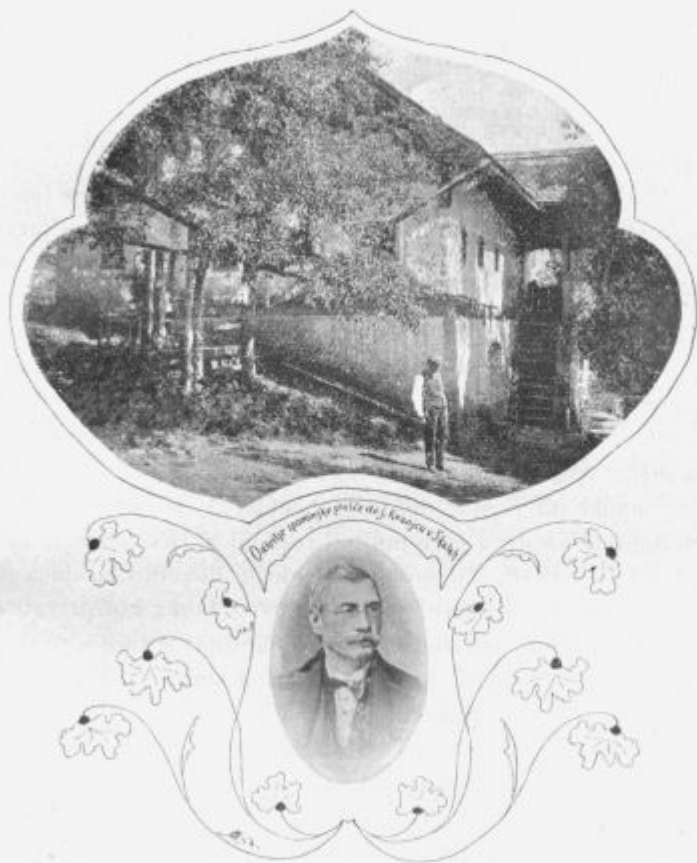
Pol ure hoda od nje, pod Lubelo se je porodil Jože dne 17. februarja 1821. leta v lepi kmetski hišici, v kateri ga je zibala slovenska kmetska mati in mu pela domače narodne pesmi. Oče mu je bil pobožen, imovit in pameten kmet, imenoma Jože, po domače Strže; bil je ves čas cerkovnik domače župnije. Skrbna, prebrisana² mati, rojena Jera Jan, je v mladosti sinka lepo poučevala v molitvicah in mu vtisnila v dušo čisto pobožnost, v kateri je živel še kot učenjak do zadnje ure.

Mladi deček se je šolal v Škalah; njegov učitelj je bil v dolini še znani Wegunt. Veselje so imeli, kakor mi je pripovedoval pokojnikov brat Tone, z Jožkom učitelj, kaplan in posebno starši; dobil je vsekdar koncem leta v priznanje

¹ Pišem Krajnc, ne Kranjec, 1. ker pišejo to ime v rojstnem kraju le tako; 2. ker se je sam tudi pisal le Krainc, kakor vidim v naznanilih predavanj na graškem vseučilišču, in pozneje z nemškimi črkami Krainz.

² Navedem naj pri tej priliki, da je cela ta rodbina izredno nadarjena. Bistrega uma in genijalna je bila posebno Mica, sestra našega učenjaka. Na paši zložila je pesmici ta kmetaka deklica, ki se je šolala le na ednorazrednici v Škalah, in jih poslala bratu za god.

svoje marljivosti darilce, srebrn križevac v svilnatih trakovih ali lepo knjigo. Tičal je že kot šolarček vedno v «bukvah»; oče ga je moral često poditi od berila k delu. Poljedelsko opravilo mu ni ugajalo; rojen je bil za nekaj višjega. To so

spoznali tudi starši sami in se takoj udali učiteljevemu prigovarjanju in ga poslali leta 1832. v Celje študirat.

Vstopil je v tretji normalni razred, da se priučí nemščine. V gimnaziju je lepo napredoval in dobil v petem raz-

redu prvo nagrado, dasi je moral potratiti najlepši čas s poučevanjem. S prisluženim denarjem si je omislil v počitnicah veliko potovanje na Gornje Štajersko; mati mu je odsvetovala potovati v najhujši vročini; dijak, vedno zdrav, ki še poznal ni bolezní, se ni ustrašil pota. A prepričal se je pozneje, da bi bilo mnogo bolje, če bi bil ubogal matrne nasvete. Nakopal si je hudo vročinsko bolezen, katera se je hujšala dan za dnevom, ko se je že bil podal v šolo. Oče se je peljal po njega, da okreva na domu; res, ozdravel je, a preminul je skrbni oče, ki je dobil bolezen od sinka.

Hudi časi so napočili za Krajnca; mati vdova je imela mnogo skrbi s kmetijo in mlajšimi otroci in ni mogla podpirati svojega ljubljenca. Toda mladi dijak ni izgubil poguma; napotil se je sam v Celje nadaljevat študije. Ves čas je poučeval in dovršil z dobrim uspehom zadnji gimnazijski razred.

Dasi je pobožna mati jako želela, da bi postal duhovnik, mu pametna ženka ni delala nikakih ovir, ko se je napotil v Gradec, kjer je vstopil v filozofijo. Leta 1841. se je dal na vseučilišču vpisati pravnikom. Leto pozneje je dovršil modroslovne nauke in postal doktor filozofije. V jeseni je prevzel odgojiteljsko mesto v jako imoviti rodbini pl. Kodeličevi, kjer je bil do leta 1848. To novo življenje je dovedlo Krajnca na drugo pot študij. Študiral je pravoslovne nauke kot privatist, poletu v Radgoni, po zimi v Gradcu. Vstopil je tudi v prakso na graščini g. Kodeliča, da bi se izuril v službi vlastninskega oskrbnika; ko se je preselila rodbina v Gradec, je praktical pri mestnem uradu. Leta 1847. je dovršil v Celovcu kazensko-sodnijski izpit. Leto pozneje je prestal prvi rigoroz in se začel pripravljati za ostala dva izpita; enega je kmalu sijajno dovršil.

Viharno leto, njegovo delovanje v «Slovenskem klubu», njegova izvolitev v državni zbor ga je odvrnila od njegovih tihih študij.

Med najodličnejšimi udi «Graške Slovenije» je imel posla čez glavo. To društvo, zbirališče graškega razumništva, je

vodilo v teh burnih časih politiko vseh Slovencev na Štajerskem; zastopalo je zlasti v javnosti narodne interese. V «Graškem listu» je zastavil Krajnc svoje spretno pero in priobčeval z vztrajnostjo zanimive spise in poštene zahteve Slovencev. Znamenit je njegov članek: Nemško-slovenske razmere.¹ Med drugim poudarja mladi politik: «Ako še kaj velja volja knezov, tedaj velja še zvezna listina (Bundesacte) 8. majnika 1815, na katero se upira samostalnost knezov; ako je pa ona listina prišla ob veljavo, in se umaknila volji narodu, tedaj pa velja to prirodno pravo za Slovence v isti meri, kakor za Nemce; a Slovenci, opirajoči se na prirodno pravo, nočejo zveze z Nemčijo . . . Kdor pravi, da morejo Slovenci zgolj pod nemškim varstvom rešiti svojo mlado svobodo, tisti trdi, da se naj iz strahu pred smrtjo sami umoré . . . Bodočnost imajo Slovani v Avstriji.»

V tem viharnem letu se je vnel posebno v Gradcu velik novinarski boj radi narodnih barv, katere so bile Slovincem že davno dovoljene. Gradčani so bili jako razdraženi, ko so v mestu nekateri Slovenci razobesili trobojnice; zahtevali so, da se morajo takoj odpraviti; dà, celó siloma so jih sneli s hiš, sami so pa razobešali, kakor še sedaj, le «frankfurtarice».

Zopet se je oglasil Krajnc in zastopal javno to vprašanje. V članku² razlaga pomen avstrijske zastave s slovanskimi trakovi: «Barve so najvernejši tolmač politične smeri narodov . . . Ako se hoté že avstrijski Nemci združiti z Nemčijo, moramo vsaj oteti cesarju vsako ped slovanske zemlje . . . Ako je mišljenje Gradčanov zaisto avstrijsko, zakaj ne vidimo poleg nemških zastav niti ene avstrijske? Ako Vam je res nekaj do Avstrije, spoštujte ináče i patrijotično mišljenje avstrijsko čutečega Slovana in plemenito misleče Slovanke, nego s tem, da siloma trgate slovanske avstrijske zastave, ki jih je izzvala pangermanska propaganda itd.»

¹ Priobčen v «Grazer Ztg.» 10. jun. 1848. l.; glej Apih-ova knjiga: Slovinci in 1848. leto.

² Dne 9. maja 1848. Apih str. 116.

Dne 24. majnika zavrača zopet v istem listu¹ govoričenje Nemcev, češ, da se Slovani ne bodo branili ruske ustave. Po tem članku, spoznamo mladega Krajnca do dobrega; trezno je sodil o političnem položaju in videl daleč v bodočnost. Trdi, da bodo Poljaki vedno ovirali zvezo z Rusi; torej ni nevarnosti, da bi se Slovenci združili z njimi. «Ako se pa nadeja avstrijski Nmec prave domovine samo v nemški zvezni državi, naj bo, naj se ji pridruži, Slovanom pa naj pusti samostalnost pod avstrijskim žezlom in naj zahteva od njega samo tesno zvezo za napad na Nemčijo.»

Ravnotako odločno je nastopal v državnem zboru. Mlad, poln navdušenja in novih idej, neutrudljiv, voljan žrtvovati moči za narod in domovino, se je podal na Dunaj, da sodeluje na temelju, ki so ga imeli sezidati ljudski zastopniki novo prerojeni Avstriji. V vrsti najodličnejših čeških poslancev se je boril, popolnoma svobodnega mišljenja. Neustrašeno se je potegoval za kmeta, ki je moral delati tlako kakor suženj in plačevati gosposki desetino. Povzdignil je mogočno svoj glas in bičal veliko krivico, ki tare kmeta. Njegove in tovarišev želje so se uresničile; sklep, da se odpravi podložnost in določi odškodnina, je potrdil presvetli cesar.

Mislimo si lahko, kako je Krajnca, ki je bil sam kmetški sin, veselila ta novica! Samega veselja da brzo tiskati odprto pismo, v katerem naznanja svojim volilcem, da so odsihdob prostaki. Okrožnico², ki do sedaj še ni natisnena, hočemo podati doslovno:

«Ljubi rojaki!

Glejte, bratje, usmilila se je enkrat večna pravica Vaših nadleg, ino sterla hude verige, ktere so skoz več sto let Vaš imeniten stan zaterle ino sramotile, ino spremenila je Vašo sužnost v lepi vert svobodnosti (frajosti), v kateri se Vam

¹ Apih str. 117.

² Okrožnico mi je poslala vdova gospa M. Krajnčeva. Tiskal jo je Fran pl. Schmid na Dunaju.

prijazen prihod smeji. Namreč k koncu pretečeniga mesca je državni zbor postavil izrekel, ktera je gotovo nar lepši, nar koristnejši, kar austrijsko cesarstvo stoji, ino ktere zapopadek je ta: 1. De podložnost kmetov pod grašinsko gospodo na večne čase neha. — 2. de posihmal ni več razložka med dominikalistami ino rustikalistami. — 3. de vse dolžnosti dela, davki ino odrajtvila, ktere so iz grašinske podložnosti izviralne, kakor: tlaka, kazen, desetina, opravk i. t. d. se posihmal ne smejo več tirjati.

Al ni velika sreča, ljubi bratje, de, namesto se po daljnih grašinskih poljah brez plačila in živeža potiti, znate posihmal brezskrbno Vaše njive obdelavati, ino za Vaš dom skrbeti? Al ni velik dobiček, de posihmal po smerti hišniga gospodarja ne bo ne opravka, ne mortuara ino takih plačil več, s kterimi so se zapušena vdova ino sirote dostokrat tako zadolžili, de je zadnič njih grunt na boben peršel? Al ni dobro, de pišeta, jajce, žito, vino i. t. d., ktere ste do zdaj v grade nosili, znate zdaj doma zanucati, al pa za dobre dnarje predati? Al ni velika dobrot, da posihmal ne bo več treba za vsako pisanje, ki se bo v grašinah delalo, teške denarje plačevati? Glejte vse to je na večne čase proč, ino vse to so Vam poslanci perdobili, ktere so kmetje na dunajski zbor poslali. Imejte torej zaupanje na nas, de bomo tudi prihodnič dobro za Vas delali.

Kar pa odškodovanja zadene, je bilo preteško naenkrat določiti, kaj se mora v dnarjih poverniti, ino kaj ne, ker je tolko sort davkov po celimu cesarstvu, de se more poprej vse na tenko preiskati, kaj je po pravici, ino kaj ne, ino potem še le bo državni zbor sklenil, za ktere davke ino na kako vižo se more odškodovanje dajati. Zato je bilo le sploh sklenjeno, da mortuar, in sodnje taxe brez odškodovanja minejo, kir je tudi grašinska sodna oblast minila. Per drugih odrajtvilah pa se morejo poprej skerbno krivične od pravičnih ločiti, ino le za pravične se bo malo odškodovanja izreklo. Imejte pa zaupanje, de ž njim Vam ne bo velika teža na

rame naložena, kir se bo veliki del odškodovanja iz cesarske, in en del iz deželске kase plačeval. Le to še perstavim, de je cela postava že tudi od svitlega Cesarja poterdena.

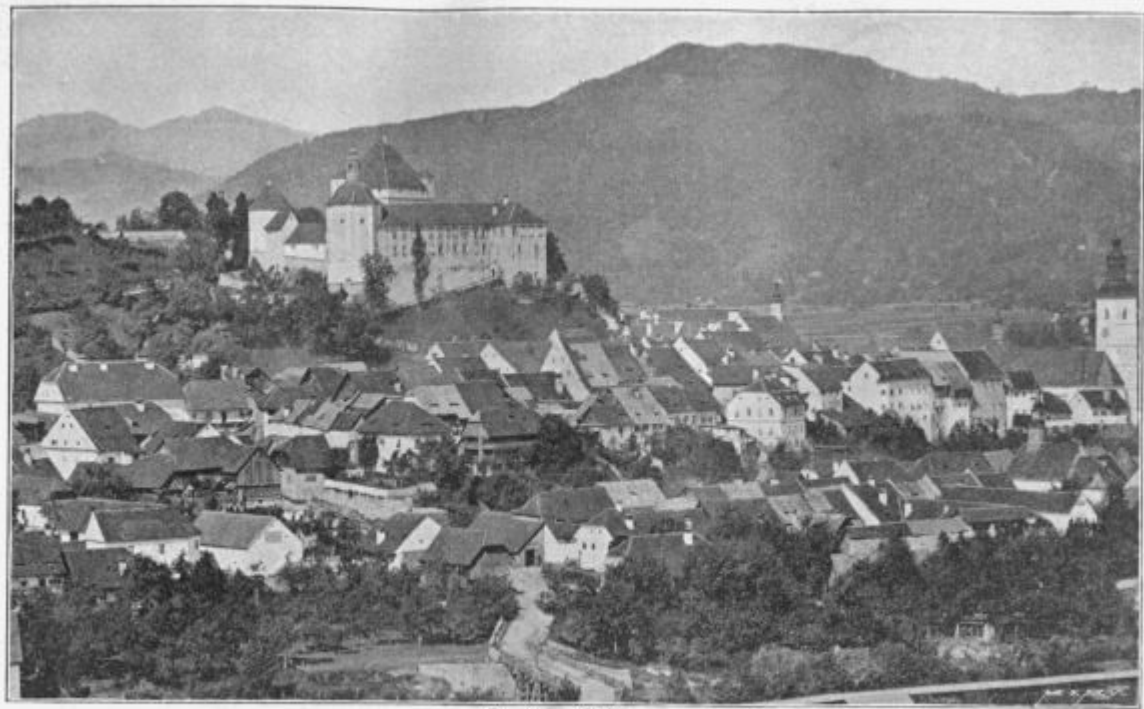
Kir se pa ne more vse v enimu dnevju spremiti, bodo grašinski oskerbniki v cesarskem imenu sodbe naprejpeljali, dokler ne bodo cesarske sodbe gorpostavlene (kar upamo, de se bo že do noviga leta zgodilo). Iz tega pa ni treba misliti, de ste še zmerej grašinski podložniki; z grašinami nimate nič več opraviti; Vi bote do vpeljanja cesarskih sodb grašinskim oskerbnikam (ferbolterjam) le kakor cesarskim služabnikam vbogali. To se že iz tega spozna, kir imajo oskerbniki od ministrov povelje, v sodnih odpisih vsakiga moškiga z besedo: «gospod», in vsako žensko z besedo: «gospa», nagovoriti; torej tudi jes Vas tukej pervokrat z priimkam: «Gospodi ino gospe» pozdravim.

K' koncu pa se Vam še zanaprej za zaupanje perporočim, ino Vas povabim, mi Vaše poželenja na znanje dati, de se zavolj njih per državnem zboru z drugimi poslancami pergovorim, ino vedno me bo veselilo, če Vam bom mogel z čim vstreči, in zaneste se na Vam serčno vdaniga poslanca na dunajskimu zboru

Dr. Jožef Krajnc.“

Dunaj, 8. dan Kimovca 1848.

Ljudstvo slovenjegraškega okraja in posebno Šaleške doline je sprejelo to poročilo z nepopisnim veseljem. Toda za mladega poslanca je bil ta ukrep usoden za več let. Kakor zločinca so ga preganjali. V rojstnem kraju mu ni bilo mirnega koticika, zakaj odtod se je širila gonja do najvišjih oblasti. Takoj po sklepu v državnem zboru je začel jako vplivni in duhoviti Andrej Urek, dekan v Škalah, nabirati med ljudstvom podpise za izjavo, da žele kmetje svoje stare pravice in se ne strinjajo in ne morejo sprijazniti z uredbo krivovercev. Umevno je to postopanje dekanovo, zakaj trpel je v hipu največjo škodo; zgubil je velike dohodke, desetino.

Škofja Loka

Kmetje so pač začeli podpisovati to izjavo, dasi jako neradi; a ko se razširi med njimi Krajačev oklic, so se protivili dekanu in terjali podpise nazaj.

Gorje našemu rojaku! Pobožnega moža, ki je živel vedno najbolj po verskih zapovedih do svoje smrtne ure, so razupili za krivoverca, lažnjivega preroka. Ne samo to, začeli so ga obrekovati pri oblastvih, ga črniti po krivem, da hujska ljudstvo in deluje na vse kripnje proti državnim uredbam. Kakor zločinca ali veleizdajico so ga tirali pred sodišče, da se opraviči. Ni mu bilo težko, oprati se do cela; oblastva so spoznala njegovo nedolžnost; oproščen je bil popolnoma; toda sum je ostal na njem. Mnogo bridkih uric je še moral doživeti pozneje. Tolažil se je samo z vestjo, da je delal pošteno za svoje rojake, često je vzkliknil: «Človek se opeče, kakor kaj dobrega stori».

Vztrajal je v državnem zboru, v katerem je bil že pri posvetovalnem zasedanju. Dne 22. julija so ga izvolili z 20 poslanci v deputacijo, katera je sprejela nadvojvodo Ivana, cesarjevega zastopnika. Istotako je bil Krajnc voljen dne 7. oktobra v komisijo poslancev, ki so sprejeli nalogo, da stavijo primerne predloge o manifestu, v katerem je naznanil cesar Ferdinand, da zapusti Dunaj radi upora v tem mestu in umora vojnega ministra Latoura. V ustavodajnem odboru je zastopal slovenski politični program.

Jože Krajnc je bil tudi eden prvih slovenskih poslancev, ki so zapustili s Čelji dunajski zbor, ker so jih hoteli levičarji terorizirati; opravičuje se v «Celjskih Novicah» dne 19. novembra 1848. l., da je prisiljen radi drugih okoliščin ostati na Dunaju, a da ne zahaja v zbornico; opravičuje se tudi, da je začetkoma glasoval z levico, ker so bili levičarji pred ustavo bolj svobodomiselni.¹

Slovenjegraški okraj je bil ponosen na svojega vestnega zastopnika, ki je bil vzgled neutrudne delavnosti in jeklenega

¹ Apih str. 214.

značaja; ni bilo seje, katere bi se ne bil udeležil. Delal je marljivo v odsekih; v Kromerizu je bil voljen v petem oddelku zapisnikarjevim namestnikom.

Glasoval je vedno s Slovani, zlasti s Čehi, ki so imeli najslavnejše zastopnike, n. pr. Riegerja, Palackega i. dr. Nastopil je često z ožjimi somišljeniki z lastnimi predlogi, n. pr. «Nobena narodnost nima pred drugo nobene politične predprave».¹ Glasoval je v odboru, ki je imel določiti kronovine v Avstriji, za Palackega predlog; po tem nasvetu bi se med drugim združili Slovenci v «Slovensko Avstrijo». Predlog se je strinjal s Kavčičevim načrtom, katerega je imenoval Krajnc «idejal Slovenije».² Nasprotoval je izrazu «kronovine», češ, da preveč spominja na posestvo krone, in bi lahko zbudil mnenje, da so dežele lastnina krone. Kako krivo so ga sodili iz verskega stališča, podpira pač najbolj njegovo poteganje za predlog manjšine, ki je hotela pri § 19. cerkvenih odstavkov, da se verski pouk ne odtegne vplivu cerkve.³

Po razpustu državnega zbora z odlokom dne 4. marca 1849. leta, se je vrnil v Gradec in bil še isto leto dne 2. avgusta promoviran doktorjem prava. Da bi se nekoliko odpočil, poda se k svoji materi v Škale; toda čas počitka je bil le kratek, vedno je bil zakopan v knjige.

Z odlokom dne 30. decembra je dobil težavno službo na vseučilišču v Gradcu, da predava avstrijsko državljansko in kazensko pravo. V naznanilih predavanj graškega vseučilišča iz leta 1850. čitamo doslovno v slovenskem jeziku naznanjeno predavanje: «Čez avstrijsko državljansko pravico v slovenskem jeziku bere g. dr. Jože Krainc ko docent vsak dan razun nedelj in praznikov od 8. do 9. ure predp. in v ponedeljkih in petkih pop. od 4.—5. ure.» Začel je s predavanjem od 7. januarja 1850. leta; pridružil se je vseučiliščnim profesorjem Kopaču, Škedlu, Tewesu in Blaschkeju.⁴ To častno

¹ Apih str. 256.

² Apih str. 260.

³ Apih str. 265.

⁴ Stanoval je v Sporggasse št. 54 in 60 od l. 1853. v Neuthorgasse št. 450.

mesto je zahtevalo celega moža, mnogo truda in napora. Krajnc je začel predavanje v tako «zaničevani» slovenščini. Treba mu je bilo orati popolnoma novo polje, pripravljati se je moral brez pripomočka, brez potrebnih juridičnih izrazov. Čutil je potrebo slovenskega zakonika; lotil se je tega naporega dela in prevedel v enem letu čez 1500 točk, kakor sam poudarja v pismu na svojo zaročenko.

S tem je dal podlago velevažnemu delu, slovenskemu prevodu zakonika, katerega je pozneje M. Cigale popravil in predelal za tisk.

Poleg predavanj se je poprijel tudi odvetništva; vstopil je že leta 1850. v pisarno dr. Ulma v Gradcu, kjer je ostal do leta 1854. Leta 1853. je postal član izpraševalne komisije pravnega oddelka. Poleg vsega tega je uvidel takoj v začetku svojega službovanja na vseučilišču, da z docenturo ne bode kruha. Zaganjali so se sovražniki v njo, češ, da je nepotrebna; jela je pojemati. V zimskem tečaju 1853/54 Krajnc ni naznanil več svojih predavanj; le Škedl je še čital v slovenščini: «Novo knjigo kazenskih postav, skoz 4 ure na teden». Ministerstvo je vzelo z odlokom dne 25. januarja 1854. leta na znanje Krajnčevo odpoved tej docenturi in ustavilo plačo za to stolico.

Odsihdob se je poprijel študij za odvetniški izpit, ko je že dovršil prakso pri državnem pravdništvu. Toda čudo, še k izpitu mu niso dovolili. V pismu na zaročenko toži, da je dobil od svoje sestre svarilo, da uniči vse listine iz l. 1848. Slovenjegraški glavar se je baje pripeljal v Škale in preiskoval pisma pri učitelju in sorodnikih, če bi našel in zvedel kako dejstvo; začeli so znova rovatiti proti njemu. Tudi sedaj so se spričale laži in obrekovanje nasprotnikov. Pripustili so ga k odvetniškemu izpitu, katerega je prestal sredi avgusta 1854. leta.

Mislil je, da je sedaj konec vseh zaprek in trdno upal, da postane kmalu odvetnik; šel je v Ljubljano k finančni prokuraturi, zakaj po tej poti se je dosegel najlažje ta cilj.

Kakor strela iz jasnega neba ga zadene hud udarec, ko je bil že prepričan, da je vse pozabljeno. Potegoval se je za novo razpisano odvetniško mesto v Celju; bil je najvrednejši prosilec in najstarejši koncipijent; predlagala ga je odvetniška zbornica in višje deželno sodišče ministerstvu za to mesto, a dobil ga je leta 1855. mnogo mlajši tovariš. Propadel je zopet le radi leta 1848. Skoro da ni obupal! Dvakrat je že spričal svojo nedolžnost, toda zaman! «Kači obrekovanja», kakor se je sam izrazil, se še niso posekale glave. Otožen je postajal; videl je, da ne more uporabljati svojega znanja, katero si je pridobil s trdom tolikih let. V tem obupu se je obrnil do svojega zaščitnika grofa Thuna.

Razpisalo se je profesorsko mesto za avstrijsko civilno in trgovinsko pravo na pravni akademiji v Sibirju. Krajncu se je celo namignilo, naj se poteguje za to službo, dasi je obrok potekel že čez pol leta. Jako nerad bi zamenjal svojo domovino s tujino, a prisiljen je bil, poprijeti se te ugodne prilike. Vložil je prošnjo; zajedno se je podal v pravno ministerstvo, da bi to prepričal o ničevnosti obrekovanj, ki so mu že neizmerno škodila. Opozoril je na svojo okrožnico, češ, da je bila le vsebina cesarskega patenta od dne 7. septembra 1848. leta. Gosposka je uvidla njegove pritožbe in ga imenovala profesorjem v Sibirju dne 9. oktobra 1855. leta, kjer je ostal do 1871. leta. To je bilo veselje! Krajnc je bil za to polje ko rojen; vsaj se je pripravljal že od začetka svojih študij za profesuro.

Često ga je še prosil slovenjegraški okraj, da prevzame poslanstvo, radi katerega je doživel toliko bridkih skušenj; vedno se je zahvalil za to zaupanje svojih rojakov; ni se hotel več baviti z nesrečno politiko. Posvetil je ves čas vedi, živel je za svoje slušatelje, v prvi vrsti pa za ženo in otroke. Poročil se je namreč v jeseni leta 1858. z Ljubljancanko Marijo Petričevo, iz jako ugledne rodbine. Jako srečno je živel s svojo družico. Nastopila je nova doba njegovega življenja.

Ljubezen do dijakov, ljubezen do znanosti ga je vodila v njegovem novem stanu; čislali so ga tovariši in slušatelji; spoštovalo je vse skromnega moža, dasi je bil popolnoma tuj. Ko je bil z odlokom dne 22. novembra 1870. leta poklican na vseučilišče v Inomost, so mu priredili tovariši in slušatelji brez razločka narodnosti, kakor bomo zvedeli iz dopisa na praške akademike, katerega so podpisali Nemeč, Mažar in Rumun, slavnostno odhodnico. Podarili so mu v znak hvaležnosti in vdanosti jako okusno izdelan album, ki je stal štiri do petsto goldinarjev. Na gornji platnici je napis: «Dem um die Pflege der Rechtswissenschaft in Siebenbürgen hochverdienten Professor Dr. Josef Krajnc seine dankbaren Schüler aus den Jahren 1854—1871.» Sibinjski časopis od dne 17. februarja 1871. leta obžaluje njegov odhod, mu zatrjuje hvaležen spomin in mu vošči boljše bodočnost v novi domovini.

V Inomostu je deloval le dva semestra. Naučno ministerstvo je spoznalo učenjakove vrline in zmožnosti in ga poklicalo na vseučilišče v Prago leta 1872. Blagi mož je nastopil težavno službo; nemški dijaki so ga začeli javno napadati in mu prirejati velike demonstracije, češ, da Slovenca ne bodo slušali na vseučilišču. Krajnc se ni zmenil za hujskanje prenapetih dijakov; mirno je zahajal k predavanjem, ne zmene se za hrupne prizore, ki so se godili pred sobo in na hodnikih. Z blagim vedenjem in temeljitim poukom je ukrotil to naduto mladino; osramotila je te nestrpneže pred svetom izjava vsega dijaštva iz pravne akademije v Sibirju.¹

V kratkem času si je pridobil tudi v Pragi mnogo veljave; že leta 1873./74. ga je izvolil profesorski zbor dekanom pravne fakultete.

¹ Sibirj 24. oktobra. — Čislani gospodje tovariši! Navdušeni učenci spoštljivega učitelja se obračajo do svojih daljnih kolegov z nujno prošnjo.

Veliko osupnost in odkrito sočutje je povzročila Krajnceva afera po celem Sedmograškem, posebno v Sibirju, ker poznamo in čislamo dr. Krajncu kot izvrstnega učenjaka in profesorja civilnega prava, in kot ljubeznjivega in skromnega moža.

Tega moža, ki živi samo za vedo, ki je bil dijakom ideal stroge pravice, katerega bi nosili, če bi bil med nami, na rokah, kateremu smo pri odhodnici

Ni mu bilo namenjeno uživati delj časa pridobljeni mir in dokončati svojih spisov, katere je pripravljajal za tisk. Slava, katero si je priboril, mu je zasijala šele na večer njegovega življenja. Zaspal je v Bogu dne 22. februarja 1875. leta in zapustil tugujočo vdovo in tri otroke. Žalovali niso samo sorodniki, žaloval je ves učeni svet, žalovali slušatelji, a najbolj je tugoval ob njegovem grobu slovenski narod, za katerega je bil pokojni poln ljubezni. Po ustmenem poročilu gospe Krajnčeve je molil do zadnje ure k Bogu le v slovenskem jeziku.

Sprevod priča dovolj žalost za prerano umrlim. Pred drugo uro popoldan se je zbrala ogromna množica znancev in častilcev pred hišo v Krakovski ulici št. 1392, kjer je stanoval pokojnik. Pevsko društvo mu je pelo ganljivo žalostinko. Pred rakvo so korakali z bakljami slušatelji češke in nemške narodnosti z zastavo, katero je imela nekdanj dijaška legija. S tem praporom nastopilo je dijaštvo le še l. 1859., ko so slavili pesnika Schillerja, in leta 1854., ko so sprejemali presvetlega cesarja. Za rakvo so bili sorodniki, rektor, dekani, vsi profesorji vseučilišča in neštevilno meščanov.

Časopisje je prinašalo jako laskave životopise. Nemški praški list piše: . . . Pridobil si je s svoje marljivostjo toliko znanja, da je bil živ besednjak. Žal, da je bilo njegovo delovanje prekratko, prekratko posebno tistim, katerim je ta na videz neznatni mož odprl svoje blago srce, svoje obilo znanje, svoj razum za pravo in pravico: S Krajncem izgubi vseučilišče najboljšo moč i. t. d.

Tem životopisnim črticam pač ni treba dostaviti mnogo besed o pokojniku kot človeku. Boj, katerega mora biti

podarili častno darilo v spomin — tega moža ste Vi krivo obsodili in ga žalili s krivičnimi demonstracijami.

Če še je mogoče, dragi tovariši, popravite ta korak, katerega ste storili v zmoti, ne odlagajte ne trenutka, prosimo Vas i. t. d.

Le spoštovanje do dr. Krajncu je nas napotilo do te prošnje; po njegovi narodnosti ni pri nas nikdo vprašal; vsakdo je nad strankami, če je kot on v vsakem oziru kralj svoje vede.

V imenu slušateljev Sibinjske kraljeve ogrske pravne akademije:

V. Drodtleff, stud. iur.; Bárdocz Sándor, jogacz.; Cornel Piposiu, jurista.

človek za svoj obstanek, kakor Krajnc, že sam vzgoji trden in najlepši značaj. In značaj je bil naš rojak; poštenjak od nog do glave; ni se umaknil pretiranim elementom, če je bilo treba zastopati svoja načela; za svoje nazore se je boril neustrašeno, a resno in mirno.

Pri svoji resnobi je bil priljuden, ljubeznjiv in nad vse skrben za svojo rodbino in sorodnike. Skromnost njegova je bila tolika, da so jo občudovali v spisih učenjaki, njegovi tovariši; pridobil si je s svojim vedenjem največje nasprotnike svojim prijateljem. Ni čuda, da še sedaj, po 25. letih njegove smrti pisarijo njegovi učenci vdovi. Profesor Pfaff ga slavi v svojem uvodu kot človeka kratko, a jedrnato: «V desetih letih, v katerih sem v Sibirju in Inomostu s Krajncem občeval prijateljski malone dan za dnevom, naučil sem se ga nenavadno spoštovati in ljubiti kot človeka, tovariša in učenjaka. Težko, da bi se kdo поблиže spoznal s tem tihim in skromnim možem, ki bi ne dobil enakega mnenja o njegovi ljubeznjivosti, vestnosti, temeljitosti, izvrstni učenosti in njegovi zreli in preišljeni sodbi . . .»

Oglejmo si še Krajncevo književno delovanje in preza-sluzno učiteljevanje. Ni pač mogoče meni nestrokovnjaku ocenjevati njegovih proizvodov in zaslug za vedo. O tej točki naj govorijo strokovnjaki sami, kot najzanesljivejši presojevalci in sodniki:

Dr. Seutz¹, njegov tovariš, piše: «V času, ko se izdaje vse in vsakojako, poleg izvrstnega tudi fabriški nestvori, Krajnc ni izdal nobenega dela. Toda, kar je dal v tisk iz civilnopravnih razprav, bilo je dostojno in njega vredno. Krajnc je dokazal, da si lahko izvrsten profesor, ne da bi tiskal knjige na vatile.

Način njegovega predavanja je bil celo pridobljiv. Imel je v polni meri v oblasti, kar imenujemo v življenju razum in previdnost, ki sta ga obvarovala enostranosti in zmot.

¹ Slovan I. 1885. str. 362.

V svojih predavanjih ni deloval toliko z nališpano zgovornostjo, nego z jasnimi in doslednimi mislimi. Namen mu je bil, da razjasni in osvetli pretežke in zavite razmere in pojme civilnega prava.»

Razprav torej ni mnogo tiskanih. Veliko pozornost je vzbudilo delo: «O vodilnem načelu knjižnega prava» (Über das leitende Princip der bücherlichen Rechte¹. O tej razpravi piše juridični list: . . . «Tem večja zasluga Krajnčeva je, da je do cela in pravilno spoznal iz teh temnih sledov načrte, ki so temelj državljskega prava, tako, da je treba to vedo popolniti le še v nekaterih točkah. Dolžnost naša je, opozoriti na to izborni, do sedaj še premalo znano delo prerano umrlega učenjaka.»

Veleuma Krajnca je spoznal učenjaški svet šele po smrti. Rokopisno ostalino je prevzel glasoviti učenjak civilnega prava, profesor Pfaff, predelal tvarino in izdal pod naslovom: «System des österr. allgemeinen Privatrechtes (Grundriss und Ausführungen von Dr. Josef Krainz, ordentl. Professor der Rechte in Prag. Aus dessen Nachlass herausgegeben u. redigirt von Prof. Dr. L. Pfaff. Erster Band: Der allgemeine Theil. Wien 1885 etc.»).

To delo je za avstrijsko pravo velike važnosti; to trditev podpirajo ocene najvplivnejših pravnikov. Profesor Pfaff piše v uvodu²: «Kako natanko je Krajnc poznal duh in zmisel naše civilnopravne zakonodaje, izprevidel sem v polnem obsegu šele, ko sem bil dobil gradivo civilnega zakonika; kajti le to je potrdilo v marsikaterih točkah Krajnčeve nazore, katere je imel prej čisto sam . . . V spisih je sestavljen sistem avstrijskega civilnega prava, z vestno uporabo domačega in zarimskega prava, sistem, ki ima pred vsemi dose-danjimi deli prednost, da obsega vso silno tvarino; sistem, ki se sicer ujema v glavnih potezah z redom, utemeljenim že več od pol stoletja po pravnikih, ki je pa v svojih člankih

¹ Allgem. österr. Gerichtszeit. 1868 št. 95—100; in l. 1869. št. 13—31.

² Stran V.; Slovan str. 362.

poseben, ter pač že s tem pomenja mnogokrat napredek civilnopravne vede.»

Znamenit znanstven list¹ piše v oceni te knjige tudi to-le: «Delo se odlikuje posebno po veliki samostojnosti, jasnosti in priprosti razlagi. Tudi zistem je dobro premišljen in ima marsikatero posebnosti itd.»

Vseučilišče v Pragi je postavilo učenjaku v spomenici² od leta 1899. lep spomenik. Na strani 120. čitamo: «Veliko važnost Krajncovo v učiteljevanju in vedi smo spoznali do cela še-le po njegovi smrti.» O delu, katerega je izdal profesor Pfaff, piše: «Posebno znamenito radi neobsežnega znanja in oblasti vse pravne tvarine, avstrijskega in splošnega slovstva, je še sedaj edino popolen, samostojno premišljen zistem občnega privatnega prava itd.»

Šaleščani! tako so cenili in še cenijo sedaj našega rojaka, ko ga krije gomila že 25 let, nemški učenjaki in znanstveni zavodi! Čudno, dà, nespodobno bi bilo, če bi se ga ne spominjali njegovi domačini; vsaj ga niso mogli nikdar odškodovati za žrtve in napore iz l. 1848.

Radostno lahko javimo svetu, da so se letos meseca avgusta zbrali možje in osnovali pripravljalni odsek³, ki je sklenil prirediti Krajncu na čast ob priliki 25letnice njegove

¹ Literarisches Centralblatt für Deutschland, Jahrgang 1886 str. 18.

² Die deutsche Karl Ferdinando-Universität in Prag. Festschrift zur Feier des 50jährigen Regierungsjubiläums seiner Majestät des Kaisers Franz Joseph I. Herausgegeben vom akademischen Senate 1899.

³ Člani tega odseka so bili gg.: Karol Verstovšek, predsednik; župnik Fr. Cizej; župan V. Ježovnik; Dr. I. Kac; notar I. Kačič; Dr. Chloupek; Ivan Krajnc iz Št. Ilja; U. Lager; Dr. Mayer; pravnik Meža; župan Oremuž; podžupan Skaza; kaplan Šijanec; župan Iv. Vošnjak.

smrti veliko slavnost in vzdati v stolp škalske cerkve lepo spominsko ploščo z napisom:

Dr. JOSIPU KRAJNCU

pravniku, pisatelju in vseučiliščenemu profesorju, postavili ob 25letnici njegove smrti njegovi rojaki.

* 17. II. 1821.

† 22. II. 1875.

To redko slovesnost smo praznovali dne 2. septembra leta 1900. Ljudstva se je zbralo veliko število; celo vdova slavljenceva, gospa Krajnceva se vkljub svoje starosti in slabega zdravja ni ustrašila poti in se je udeležila slavnosti. Povzdignila so svečanost celjska narodna društva, posebno vrli «Sokol» in «Celjsko pevsko društvo».

Že sprejem in županov pozdrav v Velenju je obetal lep dan; navdušenje je priklopelo do vrhunca, ko so prišli z narodno godbo celjski in drugi gostje, katere so spremljali kmetski fantje na konjih v Škale. Pozdravil jih je jedrnato domači župan, kateremu se je zahvalil, kakor tudi v Velenju, starosta «Sokola» g. dr. Iv. Dečko.

Prišedši na sejmišče, je otvoril predsednik pripravljalnega odseka slavnost s srčnim pozdravom vseh društev in gostov; zastopano je bilo tudi «Pisateljsko društvo» in «Pravnik» iz Ljubljane.

Slavnostni govornik g. dr. Karlovšek je govoril o slavlencu jako temeljito in navdušeno skoro celo uro; pazno so vsi poslušali govornikove besede, da bi si utisnili v srce spomin na svojega rojaka. Ko je padla zavesa s plošče, so vsi navzoči vzkliknili nekako otožnih misli, da ni Krajnceva več med njimi, večkratni «Slava».

Šaleški pevci so iznenadili občinstvo z lepo ubranimi zbori; jako zanimiva je bila telovadba «Celjskega Sokola» pod vodstvom br. Benčana. Le prehitro je potekel čas.

Na večer so se podali udeleženci peš v Šoštanj, kjer se je vršil po lepem vzprejemu pred županovo hišo v hotelu «Avstrija» koncert, pri katerem je sodelovala narodna godba in pevsko društvo iz Celja pod spretnim vodstvom g. Fr. Koruna.

Dostojno smo slavili učenjaka in poveljali spomin na svojega rojaka! Njegov duh naj nas bodri in vodi v težavnem času, ki ni nič boljši kakor tedaj, ko se je trudil Krajnc za svoj narod!

Slava rojaku!

Maribor, dne 1. vinotoka 1900.

Karol Verstovšek.

O p o m b a. Dolžen sem posebno hvalo častiti vdovi g. Mariji Krajncovi, istotako gospodu dr. Ahnu, c. kr. skriptorju na graški vseučilišni knjižnici, za podatke, da mi je bilo mogoče popolniti životopis.

Vzor.

(Spisal Kres.)

Ah, gospica Ada!

Tvoje oko je temno in globoko kakor pogorsko jezero... Ako sem uprl kdaj svoj pogled v pogorskega jezera nedogledno globočino, dozdevalo se mi je, da je zakrivala ta globočina nekaj skrivnostnega in tožnega — in skrivnostno in tožno so mi šepetali lahni jezerski valovi.

In ako uprem kdaj svoj pogled v tvoje temno in globoko oko, gospica Ada! — ali ne odseva tudi v njem nekaj skrivnostnega in tožnega?...

* * *

Mladi bledi avskultant Ivan Klas je bil zaljubljen z vso elementarno silo prve ljubezni v gospico Ado Kolarjevo. Osebno se je seznanil z njo v gledališču pri neki operni predstavi, ko je sedel poleg nje. Od tedaj jo je zvesto zalezoval. Ogovoril jo je, kjerkoli in kadarkoli je mogel.

Toda Ada je bila vedno hladna in resna in vedno se je znala naglo odtegniti njegovi družbi...

Ada je bila edina hči sivega knjigovodje Kolarja, ki je služil pri znani tvrcki v mestu K. Odkar je umrla njegova soproga, ljubljena Adina mati, se je nesrečni Kolar vidno postaral; v zadnjem času je začel celo nevarno bolehati.

Skoro nezmožen za opravljanje službe je prosil svojega šefa za dopust in lepega poletnega dne je odpotoval z Ado v bližnje toplice; dasi je bil brez upa in nade, da bi mu to pomagalo, slušal je vendar svet svojih znancev in — prošnjo svoje ljubljene hčerke...

Zadovoljno sta prežila prve dni na deželi. Najela sta pritlično stanovanje v lični vili. Ada je skrbno stregla svojemu papanu, kateremu je res postajalo s početka vedno boljše. Obema — očetu in hčerki se je smehijala najlepša nada...

Ada je hodila čestokrat v lepo bližnjo okolico v spremstvu papana ali pa tudi — sama. Vsako popoldne je namreč stari malo zadremal in tedaj je bila — prosta... In tako je sedela sama nekega lepega dne v parku za vilo, v kateri je bivala, in čitala M. Prevostov roman «Confession d'un Amant» v francoskem izvirniku. Nad njo in krog nje so šumele širokolistne katalpe v lahnem, toplém vetru.

«Klanjam se gospica Ada! Čisto sami?»

Ada se je zganila in pogledala kvišku. Pred njo je stal — Klas. Lahna rdečica se je razlila po njenem snežnobelem obličju, ko se je srečalo njeno mirno oko z ognjenim očesom bledega, suhega mladeniča.

Kaj pa vi tu — gospod avskultant?»

«Oprostite gospica — — sem vas li morda neprijetno iznenadil?»

«O — likakor ne!» Vstala je naglo, mu podala prijazno roko in zopet sedla! «Toda oprostite! kaj vas je pa vendar prignalo sem?»

Zdaj je bil pa Klas v zadregi in tudi njegovo brezkravno obličje je zardelo, toda neznatno in komaj vidno.

«Hm — znali bi radi, kaj me je prignalo sem?... Ah gospica — strašno ste radovedni!» Skušal se je nasmehniti in se ozrl naokoli. Nikogar ni bilo v bližini.

«Dovolite, kaj pa ste čitali gospica?»

«Izvolite tu knjigo!»

«Prosim!»

«Umete francoski?»

Klas je zakašljal suho in naporno.

«Ne gospica!» rekel je nato počasi in listal po knjigi.

Prosim vas gospod avskultant — tu na klopi je dovolj prostora! Sedite!

«Ali gospica? Morda —?»

«Sedite! Sedite!»

Klas je sedel poleg Ade; bližina ljubljene deve je vplivala nanj z magično silo. Vrnil ji je knjigo in njegov vroč pogled se je vsesal v njen vitek stas, v njen fin, južni profil, v bujno kito njenih gostih, temnih las...

«Koliko časa ostanete tu?» vprašala je Ada hitro; čutila je Klasov pogled in v dušo ji je leglo neko tajno, težko, a vendar ne neprijetno čustvo.

«Dopust sem dobil za štirinajst dnij!»... Klas ni odvrnil svojega pogleda.

* * *

Dnevi so minevali naglo, po bliskovo.

Dasi spočetka proti svoji volji, vendar se je sestajala Ada pogostokrat s Klasom...

Avskultant Ivan Klas je bil bled in suh kakor trska, vendar dokaj simpatičen črnolas mladenič. Male, rujave, lepo zavite brke pod proporcionalnim orlovskim nosom so dičile njegov drobni, dobrovoljni obraz; izpod temnih, gostih obrvi je gledalo dvoje jasnomodrih oči, ki so, kadar so bile uprte v Ado, zažarele v vročem ognju. — Necega popoldne je šla Ada v lep gozd, ki je zelenel v bližini toplic. Hotela je biti sama; njena duša je hrepenela po samoti.

Toda Klas, ki je vedno pazil ná-njo, našel jo je tudi v gozdu. Samoten gozd ga je ohrabil in po mnogih ovinkih je prijel slednjič krčevito njeno roko in ji razkril svojo ljubezen.

Ada ni ničesar odgovorila, a roke mu vendar ni odtegnila. Molčé sta se vrnila.

Zvečer — stari Kolar je že spal sladko spanje — je slonela Ada dolgo, dolgo ob oknu svoje sobe in zrla v lunojasno noč. Oblekla je korzet in se zavila vrhutega v lahno mantiljo. V njeni duši so se porajali spomini na mladostne dni... Bila je vedno tako sama — sama.

Dokler je živel mati, sijali so ji zlati časi, a že pred sedmimi leti je izgubila dvanajstletna deklica svoj najdražji zaklad. Ostal ji je papa. Tudi tega je vedno ljubila, a ubogi starec se seveda ni mogel toli brigati zanj, kakor za svojo službo. In sedaj je ubogi mož še obolel...

Pred dušo ji je stopila tudi podoba Ivana Klasa in stresnila se je.

«Ah, škoda tega mladega človeka! Bolan je — preveč pokašijuje!»...

V istem hipu je zakašljajal nekdo na cesti v bližini nje-nega okna!

«Gospica Ada!»

«Vi — gospod Klas?»

«Da! Nekaj mi je reklo, da bodete nocoj ob oknu — sicer vas ni bilo noben večer!»

«Ste že bili morda kdaj tu pod oknom?»

«Vsak večer sem šel tu mimo!»...

Šepetaje jima je tekel razgovor...

To se je ponavljalo par večerov.

Približal se je zadnji dan Klasovega dopusta. Tega dne popoldne je imel kratek sestanek z Ado; slednji ni preostajalo več prostega časa, ker se je zdravje starega Kolarja nenadoma zopet shujšalo.

«Zvečer se še vidiva?»

«Da! na svidenje zvečer!»

In krepko sta si stisnila roko...

Proti večeru je odšla Ada s papanom na kratek sprehod.

Zavila sta proti gozdu. Stari je vzdihoval, a stopal je vendar počasi dalje.

Nekoliko od glavne poti v stran je stalo v gozdu več klopi; na eni klopi je sedel mlad par v živem razgovoru.

Zlasti živahen je bil mladi gospod, ki je držal v roki pahljačo in pahljal svoji sosedkinji.

Ada se je ozrla tja in v istem hipu ji je zastala sapa.

Onadva na klopi sta utihnili; gospodu je padla pahljača iz rok in ves v zadregi je vstal in pozdravil. Bil je — Klas in njegovo zadrego si je razlagala Ada po svoje.

«Papa — vrniva se!»

«Da, prav imaš dragica! Danes ni nič kaj prijetno — soparno je! Morda bo še kaka nevihta nocej! U — uh! Obrniva!»

Starec je imel prav. Zvečer je prihrula res huda nevihta. Stari Kolar je zaspal, kakor navadno. Bučanje groma in viharja ga ni motilo.

Ada je legla nocej tudi takoj v posteljo; toda očesa ni zaprla.

Zunaj je hudó besnela nevihta.

Nenadoma se ji je zazdelo, da so se zgenile v vetrnicah lopatice in v hipu je začula skoz besnenje nevihte rahlo trkanje na notranje okno.

«O prijatelj mene ne boš več varal — ne!» je vzdihnila in se ni ganila.

Čez nekaj časa se je zopet ponavljalo trkanje.

Ada se tudi zdaj ni ganila.

Slednjemu trkanju je sledilo zopet drugo — tretje — četrto.

Parkrat se ji je zdelo celó, da čuje klicanje svojega imena... Slednjič je vstala iz postelje, oblekla korzet in stopila k oknu. Polagoma je odprla notranje okno.

Lopatice v vetrnicah so bile na pol zastrte; zganila jih je popolnoma.

Mrzel veter ji je zavel v obraz par deževnih kapelj in jasen blisk ji je razsvetil nočno temino.

Pod oknom je stal Klas še bolj bled nego navadno in se držal za prsi.

«Moj sveti Bog! Gospod — gospod Ivan!»

«Ah gospica — vendar? Vi — vi ste gotovo mislili — u — uh kako me! — — — Ona v gozdu — veste — je bila

Portret iz daljine.

moja sestrična. Prišla je sem s svojim očetom. Bila sva slučajno sama! Oprostite — popoldne sem pozabil — !» ...

Šepetaje je govoril te besede; več ni mogel. Opotekel se je onemogel od okna.

Ada je stala ob oknu kakor v sanjah ter se tresla kakor trepetlika.

«Gospod Klas, gospod Ivan! Vam je slabo? — Čujete?»

«Lahko noč — gosp — !» Klasove besede so zamrle v bučanju viharja in šumenju dežja; grom je že malce ponehaval.

«Oh — ubogi revež! V takem viharju, — v takem dežju — ni čuda — ! Ah, in vsega — vsega sem kriva jaz! Da — jaz!»

Zaprla je naglo okno, zdrknila k postelji in sklenila roke v vroči molitvi; a kmalu so se ji zalile oči s solzami... In ihtela je dolgo, dolgo v noč.

Stari Kolar, ki je začel zopet zelo bolehati, se je vrnil s svojo hčerko v mesto.

Ada mu je stregla marljivo, kolikor je bilo v njeni moči. Njene misli pa so uhajale tja v mestno bolnico, kjer je ležal na smrt bolni Klas.

Večkrat je zdrknila, ako je njen papa malo zadremal, s solzami v očeh pred razpelom Matere Božje na kolena.

«Oh, usmili se njega, če je še mogoče — Devica!... Ako ne dobim njega, — ne vzamem... ne maram — nobenega! Obljubljam — svečano obljubljam — Devica... Jaz sem kriva njegove smrti — jaz!... Oh reši ga, če je mogoče!»... Toda nad mladim življenjem Klasa, ki se je bil smrtnonevarno prehladil je že razstrl svoji krili angelj smrti in njegovo trhlo telo se je sušilo in venelo, kakor v poletni suši rahli cvet...

Ne dolgo pozneje se je premikal mimo Kolarjevega stanovanja mrtvaški sprevod. Zvonovi so zvonili in otožno ubrani glasovi pojočih bogoslovcev so se razlegali po ulici. Ada je stala ob oknu brez solzâ in blede ko smrt; njeno

dušo je morila kruta boleost in molče je motrila črno krsto, v kateri je ležal oni, ki jo je tako strastno ljubil.

Klasu je sledil kmalu tudi stari Kolar...

* * *

Ah gospica Ada!...

Iz tvojih temnih in globokih oči odseva nekaj skrivnostnega, tožnega,

A to pristojta tvojemu lepemu obrazu!...

Tvojega življenja pot je postala težavna: služiti si moraš kruh sama... sama.

Kot učiteljico francoščine sem te spoznal v znani rodbini in skupno z menoj se je seznanil s teboj tedaj moj prijatelj dr. Slak.

Ta se je zaljubil v tebe in te ljubil... ljubil; a ti si ga zavrnila...

In ko si ga zavrnila, je odsevala v Tvojem hladnomilem pogledu bridka žalost.

Ah gospica Ada!

V tvojem lepem telesu biva lepa in čista duša.

Navadno nimajo lepe žene — lepih in čistih duš!...

Idrijčanka

„prijateljica“ in spremljevalka Napoleona I.¹ imenovana
„pasja grofica“.

(Spisal P. pl. Radics.)

I.

Napoleon je bil po zmagi pri Austerlitzu na višku zemeljske sreče. Premagani sta bili obe evropski cesarstvi. In dne 15. decembra 1805. l. se je vrnil v c. kr. grad Schönbrunn blizu Dunaja, da bi tam napovedal Evropi mir.

Prav tačas je privedel Filip Mainoni, c. kr. dvorni tajnik pri topničarskem ravnateljstvu na Dunaju, svojo dvajsetletno rejenko Viktorino Krausovo v Schönbrunn. Napoleon jo je videl. In plavolasa lepotica mu je ugajala tako zelo, da se je (kakor je pravila sama) poročil ž njo. General markí Montholon ji je bil baje za pričo.

Viktorina se je rodila dne 15. decembra 1785. l. v Idriji na Kranjskem. Tam je bil njen oče Jožef Kraus c. kr. rudarski nadzornik; in mati njena, Rozalija, je bila po rodu Schlibarjeva. Pri krstu je dobila imena Eva, Lucija, Cecilija, Viktorija, pozneje pa si je dala ime Emilija. In tako jo bomo imenovali tudi dalje v povesti.

Bodisi, da je bila z Napoleonom poročena v resnici (kar tudi ne bi bilo nemogoče) bodisi, da je šla ž njim kot «ljubica», toliko je gotovo, da je spremljevala slavnega vojskovodjo v naslednjih šestih vojnah, katere je imel s Prusi, Rusi, s Španijo, Avstrijo, zopet z Rusi in z zvezno vojsko skoro

¹ Po pisnih in pisanih kakor tiskanih istodobnih virih, potem iz prepisov aktov iz arhivov v Solnemgradu.

vse Evrope na Nemškem. In ostala mu je zvesta tudi potem, ko se mu je izneverila boginja vojne sreče.

Pa posegati nočemo naprej v povest.

Še ko je prebival Napoleon v Schönbrunnu, (koncem decembra 1805) je dal naslisati Emilijo kot *Venero*. Slikal jo je tedanji najslavnejši dunajski portretni slikar vitez *Lampis*. Slika je doprsna podoba v naravni velikosti.

To lepo sliko je kupil na dražbi nek doktor zdravilstva iz Linca (*Wainzelsberger*), pozneje jo je imel nek posestnik tovarne za usnje v Lincu (*Kaindl*) in zdaj hranijo sliko na Dunaju.¹

Napoleon je vzel (iz Schönbrunna) Emilijo seboj v *Monakovo*. Ker po devetletnem zakonu s cesarico Jozefino, ki je bila vdova po generalu *Beauharnaisu*, ni imel otrok in je vendar hotel zagotoviti nasledstva v vladarstvu na Francoskem, je posinovil svojega pasterka *Evgena Beauharnaisa* in ga oženil (ko je prebival v Monakovem) dne 11. januarja 1806. l. s kralj. bavarsko princezino *Avgusto*. Pri poroki je bila tudi cesarica *Jozefina*, dne 26. januarja pa se je vrnila v Pariz.

Le malo mesecev je užival Napoleon v Parizu mir. Že dne 15. julija 1806. l. je šel z Jozefino na prusko vojno na Nemško. Ob Renu pa se je ločil od nje dne 28. istega meseca.

Namestu nje ga je zdaj spremljala *Emilija*, ki je posihdob hodila ž njim v moški obleki.

Dne 8. oktobra so se začeli poboji; in dne 14. istega meseca je bila v bitki pri Jeni poražena pruska vojska, dne 27. oktobra je prišel Napoleon slovesno v Berlin. Ko sta se podali mesti *Magdeburg* in *Lübeck* dne 6. novembra, je bilo konec vojske s Prusi. Ugnati je bilo treba le še Ruse, ki so pomagali Prusom. Dne 8. decembra je šel Napoleon na *Pozensko* in dne 18. istega meseca je vedel svojo vojsko v *Varšavo*. Tam pa je ostal do dne 23. decembra.

¹ V zapuščini slikarja *Obermüllerja*.

Po vsem Pruskem so gospodarili Francozje. Dne 7. in 8. februarja 1807. leta so bili premagani Rusi pri Erlavi, dne 14. junija pa pri Friedlandu. Priboril si je tudi Ostrolenko in Dancig, in dne 12. julija je napravil mir v Tilzitu na ruski meji. Ob tej priliki so Prusi izgubili polovico zemlje.

Po eni teh krvavih bitk je dal Napoleon Emiliji zlat prstan. Vanj so bile vrezane besede: «Cotte reponse console, mais ne suffit pas.»¹ Trgovec Volderauer v Solnemgradu ga je dolgo imel. Prstan je bil narejen kakor pečatni prstan in je imel malo škatljico (Kapsel). In v tej so bile tiste besede. Prstana zdaj ni več. Čas ga je strl.

Ko se je vračal Napoleon na Francosko, je bil dne 17. julija 1807. l. v Draždanih in dne 27. istega meseca je prišel v St. Cloud in tam sta se ločila z Emilijo. Posihdob je živela sama záse.

Medtem, ko so se Francozje srečno vojskovali s Švedi, Španci in Portugalci, je šel Napoleon s cesarico Jozefino dne 26. novembra na Laško; dne 1. januarja pa jo je privedel zopet v Pariz.

Po kratkem času so se poslabšale razmere na Španskem. Zato je prišel z Jozefino sredi aprila na grad Marrac pri Bayonni, da bi se sešla z odstavljenim španskim kraljem; in do dne 22. julija je ostal v tem kraju; dne 15. avgusta pa se je vrnil v St. Cloud. Ker se je na Španskem godilo Francozom vedno slabše, (izgubljali so polagoma pridobljeno zemljo) se je namenil Napoleon iti sam tja, misleč, da tako opogumi vojake. Nadjal se je, da bo zopet privabil bojno srečo.

Gredoč na Špansko dne 29. oktobra, je vzel zopet Emilijo seboj. Dne 5. novembra je prišel v Viktorijo, dne 9. istega meseca v Burgos, potem je vedel dne 4. decembra svojo vojsko v Madrid. Začetkom januarja 1809. l. je šel pogledat provincijo Galicijo. Ko je izvedel, da

¹ Ta odgovor tolaži, a ne zadostuje.

se pripravljala Avstrija na vojno, se je vrnil dne 25. januarja na Francosko in začetkom marca je bil v Parizu.

Dne 9. aprila mu je Avstrija napovedala vojno in dne 12. aprila je že šel iz Pariza na Nemško, kamor je vzel Emilijo zopet seboj.

Dne 23. aprila v bitki pri Abensbergu blizu Regensburga je sovražna krogla lahko ranila Napoleonu desno nogo. Ali zaraditega se je zamudil le nekaj dni. Emilija mu je stregla. Dne 30. aprila pa je že šel čez reko Salco pri Burghausenu na avstrijska tla. Dne 1. maja je bil v Riedu, dne 3. maja pa so si njegove čete junaško priborile prehod čez reko Travno pri Ebersbergu, dne 8. istega meseca je prišel v Št. Polit in dne 10. maja je došel pred Dunaj. Tudi zdaj je stanoval kakor 1805. l. v cesarskem gradu Schönbrunn, kjer je bil spoznal Emilijo. Ob bitkah na Moravskem polju blizu Dunaja je ostala Emilija v Schönbrunn. V bitki pri Aspernu dne 21. in 22. maja se je Napoleonu prvokrat izneverila bojna sreča. Ali dne 6. in 7. julija pri Wagramu mu je bila zopet prijazna. Prodril je do Znajma na Moravskem. Nato se je vrnil zopet v Schönbrunn, da bi se tam pričela mirovna pogajanja.

Napoleon je vsako jutro pred Schönbrunnskim gradom pregledoval svoje čete. Tačas se je priril dne 11. oktobra nek nemški mladenič siloma do njega. Nek general ga je hotel ustaviti, ali mladenič ga je sunil z ročem svojega orožja. Ko so mladeniča prijeli, so dobili pri njem velik nož, s katerim je hotel umoriti cesarja, kakor je priznal. Mladeniču je bilo ime Friderik Staphs. Doma je bil iz Neunburga, in je hotel, kakor je dejal: Nemčijo rešiti najgrozovitejšega sovražnika. Po vojnem pravu so ga ustrelili dne 17. oktobra 1809. l.

Prejšnji dan (16. oktobra) se je napotil Napoleon na Francosko, (potem, ko je podpisal mirovni sklep [14. okt.]) kamor se je vrnila tudi Emilija.

Dne 20. novembra je prišel v Fontainebleau, kjer je povedal cesarici Jozefini, da se misli ločiti

od nje po Laurentu¹ zaraditega: «da bi dovršil ustanovitev svoje dinastije.» Pri tem sta mu stala ob strani nadkancelar Lambacerer in tajnik v civilni službi. Dne 26. decembra je ločil senatski sklep zakon med njim in njegovo soprogo Jozefino. Nato si je izbral za soprogo avstrijsko princezino Marijo Lujizo; na ponudbo je imel pa tudi neko rusko princezino. Z Marijo Lujizo se je poročil dne 11. marca 1810. l. na Dunaju po zastopniku. Dne 1. aprila so pa v St. Cloudu obhajali civilno poroko. Pred to poroko je stanovala nadvojvodinja v cesarskem gradu v Compiègne.

Vsled rojstva kralja Rimskega dne 20. marca 1811. leta bil je Napoleonov prestol dozdevno utrjen.

Napoleon je imel že zdaj velik del Evrope; le Španška se je borila še zmerom. Angležka se mu še tudi ni podala, in Rusije, ki je bila tudi še sama svoja, se je nekako bal! V pruskih trdnjavah pa so bili še zmerom Francozje.

Na Nemškem in Poljskem so se zbirale francoske in zvezne čete; medtem pa se je Francoska skrbno pripravljala na vojno.

Dne 9. maja 1812. l. je odšel Napoleon s cesarico iz St. Clouda. Šla sta čez Metz, Moguncijo in Frankobrod v Draždane, kamor sta dospela dne 17. istega mesca. Napoleon je zbral tam nemške vladarje.

V Pragi pa se je potem ločil od cesarice Marije Lujize. Emilija je prišla zopet k njemu in prebila z njim vred trpljenje, ki je doletelo francosko vojsko, ko je šla na Rusko. Dne 22. junija je napovedal Napoleon vojno Rusom. Drugi dan pa so prekoračili francoski vojaki reko Njemen. Od dne 28. junija do dne 16. julija je bil Napoleon v Vilni; dne 17. avgusta se mu je podal Smolensk. Rusi so se umikali in za seboj pustošili kraje. Dne 7. septembra je bila krvava bitka ob Moskvi. Dne 14. septembra pa je šel Napoleon s svojo vojsko v Moskvo. Ali

¹ Geschichte Kaiser Napoleon I. (Weber).

Moskva je kmalu pogorela in Napoleon ni imel nikamor djati trudnih vojakov, kjer bi prebili mrzlo rusko zimo.

Veliko vojakov mu je bilo pomrlo zaradi trpljenja in pomanjkanja; zato se je bal, da bi mu strupeni mraz ne pomoril še onih, ki so mu bili ostali. Odrinili so torej zopet iz Moskve dne 17.—19. oktobra. Sovražnik pa jih je napadal zadej in ob strani. Pri Gorodini si je moral dne 24. oktobra Napoleon z bitko napraviti pot. Dne 31. oktobra je dospel v Vijazno, kjer je ostal do dne 2. novembra; dne 7. novembra je prišel v Smolensk, kjer se je pa ta čas še prej naredila zima kakor druga leta; zato je bil šel dne 13. novembra zopet odtod. Po vsakovrstnem trpljenju zelo decimirana vojska je koračila dne 26.—28. novembra čez Berezino pri Borisovu. Dne 4. decembra je Napoleon izročil Muratu, napolitanskemu kralju, vrhovno poveljništvo čez ostanke svoje vojske; sam pa se je vrnil naslednji dan iz Smorgonija čez Vilno, Varšavo in Draždane v Pariz. Domači nemiri so ga silili domov. Potoval je na saneh pod imenom vojvode Vičenskega, kateri ga je spremljal. Dne 18. decembra 1812. l. je došel z Emilijo v Pariz, kjer je isto zopet odslovil.

Ko se je leta 1813. pooblačilo politično nebo, je izročil Napoleon sredi meseca aprila francosko vlado cesarici Mariji Lujizi in odpotoval z Emilijo iz St. Clouda k znova zbrani vojski na Nemško. Dne 25. aprila je dospel v Erfurt. Še enkrat se je sprijaznila sreča z njim. Dne 2. maja je potolkel Ruse in Pruse pri Lützeniu, dne 21. maja pa pri Bautzenu in jih pognal nazaj v Šlezijo. Nato so sklenili šesttedensko premirje in se sešli v Pragi k mirovnemu kongresu. Ker se je pa ta izjalovil, mu je napovedala dne 10. avgusta tudi Avstrija vojno.

Dasi zvezna vojska dne 26. maja pri Draždanih ni bila srečna, se je vendar dne 30. avgusta po zmagi pri Kulmu pričela njena zmagovalna doba. Napoleona so zapuščali zavezniki, in bitka pri Lipskem od dne 16.—18. oktobra ga je

porazila do cela. Mogel se je boriti le še za vrnitev v domovino. Od dne 23.—25. oktobra se je umikal od Erfurta, dne 1. novembra od Frankobroda in dne 2.—8. novembra pa od Moguncije; in dne 9. istega meseca so stale že njegove čete v St. Cloudu.

Zvezna vojska je dne 20. in 21. decembra prestopila Ren. Dne 25. januarja 1814. l. je odrinil Napoleon iz Pariza, kjer je poslednjikrat videl svojo rodbino.

Tri mesece je Napoleon spretno vodil vojsko na Francoskem; sem pa tje mu je bila sreča naklonjena; ali vendar so dne 31. marca pridrli zavezniki v Pariz. Napoleon je bil v Fontainebleauvu, kjer se je dne 4. aprila odpovedal vladarstvu. Tam je izvedel tudi odlok, da je prognan na otok Elbo v sredozemskem morju.

Vsi njegovi ljubljenci so ga morali zapustiti, njegov sluga Konstant, njegov mameluk Roustan in tudi njegova Emilija, katero je bajè imenoval za baronovko pl. Wolfsberg!

Da bi jo preskrbel za prihodnjost, je ustanovil fond in ga naložil v angleški banki. Dotične listine pa je izročil Filipu Mainoniju, ki je bil medtem postal že c. kr. dvorni svètnik in referent pri dvornem vojnem svetu na Dunaju.

Podaril mu je tudi red francoske legije za bivše in bodoče velike (!) zasluge.

Kapital je približno iznašal 480.000 gld., od tega je dobivala na leto 24.000 gld. obresti ali «apanaže», kakor je Emilija sama rekla.

Še enkrat je poskusil Napoleon svojo srečo; dne 26. februarja 1815. l. je pobegnil z otoka Elbe in dne 1. marca je stopil na francoska tla. Zmagovalno je šel skozi Francosko. Zvezne moči pa so mu poslale svojo vojske nasproti. Združitev istih na Nizozemskem je hotel Napoleon preprečiti. Dne 16. junija je premagal Pruse pri Ligoyji, ali pri Waterlooovu so ga dne 18. junija Angležje in Prusi porazili popol-

noma, tako, da se je moral dne 22. istega meseca zopet odpovedati vladarstvu.

Dne 14. julija se je podal Angležem, ki so ga odvedli na otok Sv. Helene v atlantiškem morju, kjer je živel od dne 18. oktobra 1815. l. do svoje smrti dne 5. maja 1821. l.

Malo let po 1815. l. se je Emilija omožila z odvetnikom Schönauerjem na Dunaju. Ko so izvedeli v Evropi Napoleonovo smrt, je plačeval dvorni svetnik Mainoni Emiliji namesto 24000 gld. z različnimi izgovori na leto le 9000 gld. obresti na njene rentne listine. Tudi ji ni hotel izročiti dragega lišpa, ki je bil shranjen pri njem, dasi ga je večkrat zahtevala.

Dne 23. decembra 1820. l. se je Emilija sodnijsko ločila od dr. Ivana Mihaela Schönauerja, dvornega in sodnega odvetnika na Dunaju. Nato je osamljeno živela z materjo in sestro v Bregencu na Predarlskem, kjer si je kupila nato hišo z vrtom.

Leta 1826. ji je umrla mati, katero je iskreno ljubila. Na pokopališču ji je dala napraviti lep spomenik. Ženska podoba iz belega mramorja v naravni velikosti drži obe roki na žarni (Trauerurne), stoječi na črnem kamnu, na katerem se beró besede:

•Muttertreue ist die Ehre deines Grabes
Kinderliebe weiht das Denkmal dir.

E. Victorine. »

in «hier ruht die am 31. Dezember 1826 entschlummerte
Frau Rosalia Kraus gewesene k. k. Bergverwalters
Wittwe.»¹

Dobra znanca Emilijina v Bregencu sta bila, kakor se sodi po pismih, trgovec Josip Pfister in neka Celestina Platzer.

¹ «Materinska zvestoba je čast tvojega groba, otroška ljubezen ti postavlja spomenik» in «tu počiva, 31. decembra 1826. l. umrla gospa Kozalija Kraus, vdova po c. kr. rudarskem oskrbniku.»

Medicinski kirurg Vincenc Brauner, ki je bil 14 let mlajši od nje, je bil njen intimen prijatelj. In ko je bil po leti 1828. leta premeščen za okrožnega ranocelnika v Solnograd, se je preselila tudi Emilija tje. Seboj je vzela prihranjenih 40.000 gld.

Poleg svoje službe kot ranocelnik je Brauner tudi nekaj časa poučeval babištvo na praktičnem oddelku medicinsko kirurgičnega zavoda v Solnogradu, dokler ni leta 1831. dobil definitivno istega mesta dr. Franc Bartsch.

Emilija si je najela veliko stanovaje in vrt na Mirabelskem trgu (Mirabellplatz) v Solnogradu za 300 gld. na leto. In za ložo v gledišču je plačevala 8 gld. na mesec. Ko je leta 1830. zaradi neugodnega zraka Emilija dalje časa bolchala, je Brauner opustil svojo službo kot okrožni zdravnik in stregel samo njej.

Živela je popolnoma zase. Dne 12. novembra 1831. leta je kupila Emilija gornji oddelek palače grofov Lodron na Mirabelskem trgu (v katerem so sedaj po večini zbirke deželnega muzeja) od trgovčeve vdove Katarine Volderauerjeve za 2500 gld. konv. d. Isti dan je kupila tudi vrt v ulici Sv. Trojice od lekarnarja Gottlieb Bernholda tudi za 2500 gld. Dne 12. decembra istega leta je kupila «Rauchenbichlerhof», ali vilo «Waldbühel», ki je spadala k vasi Gnigl. Ž njo vred je tudi kupila gospodarska poslopja, pekarnico, vrtno hišo in devet oralov zemlje, vse od Vitala in Helene Hacker za 7050 gld. konv. d., na tem posestvu pa je bilo 2200 gld. vknjiženega dolga s 4% obrestmi na leto.

Naslednje leto 1832 (1. avgusta) je prodala ribiško kočico, stoječo za njeno vilo in vrt Josipu Mayrju za 1250 gld., od katerih je bilo plačati 1000 gld. v dveh letih.

Kazalo je vse, da bo živela brezskrbno in prijetno. Vendar je trajalo to samo malo let. Kar nena doma je izvedela pretresljivo novico, da se je umoril oskrbnik njenega premoženja, Filip Mainoni, c. kr. dvorni svetnik na Dunaju. Skočil je iz svojega

stanovanja v tretjem nadstropju na cestni tlak; zadnje dni pred smrtjo pa je bil sežgal vse listine.

Emilija je bila torej ob vse listine, katere so ji dajale pravico do «apanaže»; zato je tudi isto izgubila. Tudi njen dragi lišp, katerega je hranil njen oskrbnik, se ni mogel več najti.

Emilija je bila že v 47. letu. Brez premoženja in brez dohodkov je ni čakalo na starost drugega kakor beda. Tistih 40.000 gld., katere je bila prinesla seboj iz Bregenca, je porabila sčasoma pri nakupovanju različnih posestev in pri zidanju obširnih poslopij. S tem denarjem si je tudi nabavila kočije, konje, brez števila psov, (zato jo je ljudstvo imenovalo «pasja grofica»)¹ papige in opice. Tudi potem, ko je že bila v največji bedi, ni mogla živeti brez «menažerije».

Celih 27 let je potratno živela, kako bi se mogla kar naenkrat navaditi skromnosti! Da je imela toliko moralične moči in takoj spočetka prodala svoja posestva, bogato sobno opravo, lišp, podobe itd., bi bila še izkúpila okroglih 20.000 gld. in si s temi zagotovila 1000 gld. letnega dohodka. Ali nedostajalo ji je moči in treznega razuma. Da je mogla oskrbovati svoja posestva, si je izposodila večje vsote; poleg teh je bilo še vknjiženih dolgov toliko, da na zadnje niti obresti ni mogla več plačevati od njih.

Ali brez «menažerije» nikakor ni mogla biti. Poleg 12 krav je imela 32 psov, papagaje, opice, 62 ptičev itd. Za pse se je napravilo vsak dan iz funta masla in jajec veliko skledo pečenjaka; poleg tega pa so jedli še najboljše meso.

Kadar je komu teh ljubljencev odklenkala zadnja ura, je dala nagatiti njegovo kožo. Minljive ostanke pa dala zagrebsti na vrtu in jim postavila mramornat spomenik.

¹ Hundsgräfin.

Polirjeva hči Magdalena Bernhauptova je služila pri njej sedem let, od 1833—1840, samo da je stregla tem njenim ljubljencem. Solnograški deželni muzej hrani v svoji zbirki več teh živalskih eksemplarov. Ko je bila potreba največja, je zbolel kirurg Vincenc Brauner, ki ji je bil dvanajst let zvest prijatelj, in umrl dne 23. decembra 1838. leta za vodenico v bolnici sv. Janeza v Solnogradu. Imel je 39 let. Zdaj ni imela nobene moške pomoči več.

Drage svilene obleke, fini batisti, lišp in druge dragocene stvari, vse je šlo v zastavnico.

Najvišjim dostojanstvenikom, kakor vdovicesarici avstrijski, bavarskemu kralju in kraljici je pošiljala prošnje za podporo in od leta 1838. dobivala na leto 400 gld. kot milosten dar. Poleg tega je dobivala po smrti odvetnika dr. Schönauerja (na Dunaju), od katerega je bila ločena, na leto 300 gld. iz zaklada odvetniških vdov.

Ko je hotela spomladi 1839. leta gospa pl. P. kupiti njeno vilo, je Emilija dejala, da je nikakor ne more prodati, ker si bo nanjo izposodila večjo vsoto in poplačala potem več malih dolgov.

Svoja posestva je cenila skoro na 40.000 gld., dolga pa je bilo samo 19.600 gld.

Naposled se je vendar odločila napraviti kupno pogodbo za vilo za 12.000 gld. Ali kmalu jo je zopet razdrla; zato je morala plačati pravdne stroške. Prav tačas so jo pritiskali upniki in jo toževali, ker jim ni mogla plačati.

Emilija je bila te misli, da je vzrok njene poznejše bede to, ker je razdrla kupno pogodbo zaradi prodaje vile.

Ali nam se to nikakor ne zdi. V največji potrebi ni hotela biti brez psov, opic, papagajev in drugih vsakovrstnih ptičev, kar je imenovala «odsev svojega nekdanjega blagostanja.»¹ Za te živali je izdala zadnji novec.

¹ «Schimmer ihrer ehemaligen Wohlhabenheit.»

Tačas se je živelo po ceni. Lahko bi bila še zmerom dobro živela, ker je bila sama, seveda brez «menažerije», posebno ker ji ni bilo treba plačevati stanovanja.

Ali delala je zmerom nove dolge. Da bi jih plačala, je prosila najvišje dostojanstvenike, da bi ji dali milostni dar za tri leta naprej, kar so ji seveda odbili. Njej se je zdelo to neusmiljeno. Zato je prosila Nj. eminenco kardinala knezoškofa Solnograškega, naj se potegne za njo. Le-ta ji je dejal, kakor se je dalo tudi pričakovati, da ima dovolj vzrokov, ki mu branijo pečati se z njenimi razmerami.

Emilija ni mogla umeti, kakšne vzroke ima Nj. eminenca, in pravi v zapisniku, v katerem sama opisuje svoje bridkosti, da so «brez pomoči prepustili poginu samotno osebo brez varstva.»¹

Nekdanje življenje Emilijino, s katerim si je pridobila premoženje, ni bilo moralično. Zato si je upala pač preveč, da je prosila cerkvenega kneza pomoči.

Emilija ni spoznala, da se ji je svet dobrikal le za toliko časa, dokler je bila srečna ob Napoleonovi strani. Zato je zdaj mislila, da se je vse zaklelo proti njej. Vsak se ji je zdel slepar; in mamila se je z mislijo, da bo že prišla nekoč do svoje pravice. To mamilo jo je pogubilo.

Leta 1839. je vendar prodala konje. Potem pa se je vozila z oslom po bolj skritih potih. Tačas je dala tudi svojo hišo v mestu v najem nekemu korarju, ki ji je posodil toliko denarja, da so bile obresti tako velike, kakor najemnina stanovanja na leto. Tako ni imela zdaj od hiše v mestu nobenih dohodkov več.

Ker je imela veliko dolgov, ni mogla plačevati obresti od vknjiženih vsot, zato jo je tožila 1840. leta Helena Bern-

¹ «Eine schutzlos allein dastehende Person hilflos dem Verderben überlassen.»

hauptova, njena nekdanja služkinja, ki je imela dobiti 541 gl. 40 kr., in zahtevala rubežen, ki se je izvršila dne 1. marca 1841. leta. V gostilni »pri sedmih Švabih« v Gniglih so bile njene premičnine prodane na javni dražbi.

Iz istega vzroka so ji dne 22. novembra istega leta prodali na javni dražbi tudi vilo; kupil jo je poštar pl. Rauchenpichler pod cenilno vrednostjo za 12.000 gl.

Dne 2. decembra istega leta je bila Emilija sodnijsko izgnana iz vile. Ker se ni sama hotela preseliti, so ji prepeljali imovino v bližnjo ribiško kočico, katera ji je še ostala.

Emilija je trdila, da je ta posiljena selitev kal njenih telesnih bolečin. Zaradi neugodnega časa je dobila protin in izgubila svoje močne lase in zobe. Veliko stvari so ji pokvarili ljudje, nekaj jih pa celo odnesli.

Pri eni teh tožb zaradi tatvine je izpovedala to-le: »Jaz se imenujem Viktorina baronovka pl. Wolfsberg. Bila sem sicer omožena z dvornim in sodnim odvetnikom Schönauerjem; ali ločila sva se sodnijsko, zato tudi nimam njegovega imena, ampak se zmerom podpisujem s svojim rojstvenim imenom baronovka pl. Wolfsberg. Sicer pa o svojem rojstvu tako ne vem nič natančnega povedati, ker ga pokriva megla. Moj rednik c. kr. dvorni svetnik Mainoni pri c. kr. dvornem vojnem svetu je pred svojo smrtjo sežgal vse moje dokumente in listine, katere je hranil, zato niti ne vem, koliko sem stara.« Emiliji se je zdelo imenitno, da je njeno življenje zavito v skrivnostno temo.

O Napoleonu je govorila z največjim spoštovanjem. Ali izvedeti se ni dalo iz nje o njem ničesar drugega, kakor na katere vojne ga je spremljala in kdaj sta se seznanila. Drugo pa je ostalo vse tajno.¹

¹ Po poročilih sodobnika Schallhammerja v Solnogradu.

Dne 12. februarja 1842. leta je prodala Emilija v mestu hišo in vrt nekemu korarju za 12500 gld. Dolga je bilo ob kupni pogodbi že 15.400 gld., zato se je tedaj ostalih 2900 gld. zavarovalo na ribiški kočici.

Istega leta dne 30. oktobra je vložila prošnjo na Nj. Veličanstvo. V prošnji je tožila oblastva in posamezne osebe. Prosila je tudi Najvišji dvor brez legitimnih dokazov, da bi ji izposloval rento pri angleški banki. Kakor je bilo pričakovati, so ji prošnjo odbili in vrnili.

Zdaj so ji zarubili kravo, ker ni mogla plačati, zdaj je zopet tožila, da ji je prodal srebrnino oni, komur jo je bila zastavila.

Dne 27. novembra 1842. l. jo je sodnijsko zarubil dr. G., kateremu je bila dolžna 300 gld. Zadnji odsev njenega blagostanja je izginil. Emiliji ni ostalo drugega, kakor postelj, miza, nekaj stolov, najpotrebnejše perilo in nekaj hišnega orodja. Dne 27. in 28. februarja so prodajali 351 različnih njenih stvari v gostilni «pri Raku» v Solnogradu na javni dražbi. Celó njena menažerija je bila naprodaj.

Ali prodali so samo eno opico in eno srako; 5 papig, 8 ptičev pevcev, 2 grlici, 8 pavov in dvanajst psov je ostalo, da bi pričali o nekdanjem njenem bogastvu, kakor je dejala sama. Njena sobna oprava je bila črno napojena s pozlačenimi medenimi okraski. Ob ti priliki so tudi prodali Emilijino podobo, o kateri smo govorili spočetka, za 5 gld., reci pet goldinarjev in štiri Guache-slike.

Njen eksekutor odvetnik dr. G. je kupil dragocenejše stvari, kakor 18 batistastih srajc, toliko žepnih rutic, veliko ogledalo, porcelanasto posodo in najlepše francoske cvetice, kar je Emilijo zelo jezilo.

Svoje gorje si je lajšala s tem, da je popisala cele pole. Med akti njenega kuratorja je ena Emilijina prošnja do

Frg Mozirje

cesarja, 10 tožb na c. kr. deželno sodišče, sedem poročil o krivici, ki se ji je storila, in 10 pisem do kuratorja. Te je porabil njen sodobnik Schallhammer, ki je pisal o Emiliji. Po teh se spozna njena precej pičla olika in njena fiksna ideja, da se ji je godila krivica.

Ko je bila meseca junija 1843. leta Napoleonova vdova cesarica Marija Lujiza v kopališču v Išlu, jo je prosila Emilija pomoči. In dobila je 200 gld., kar je jasen dokaz, kako velikodušna in usmiljena je bila Marija Lujiza.

Domov grede je stanovala cesarica v Solnogradu v gostilni «pri nadvojvodi Karlu». Emilija je bila toliko drzna, da je prosila avdijence pri njej. Ista se ji ni dovolila, dasi jo je še dalje nadlegovala.

Dne 5. julija 1843. leta je c. kr. mestno in deželno sodišče dejalo Emilijo Viktorino Schönauerjevo (da je baronovka pl. Wolfsberg, se ni dalo dokazati) pod kuratelo zaradi zapravljenosti. Odvetnik dr. G. je bil imenovan njenim kuratorjem. Le-ta je moral poročati o njenem premoženju in o njenem duševnem stanju. Dne 3. marca 1844. l. je izpolnil svojo dolžnost in naznanil, da ima Emilija še ribiško kočico, ki je vredna 838 gld. 20 kr. in hišno opravo, vredno 31 gld. 33 kr., ali 937 gld. 30³/₄ kr. konv. d. je dolga. Sicer pa dobiva od Najvišjih dostojanstvenikov na leto 400 gld. milostnega daru, zaradi tega še ni v konkurzu. Najbolje bi bilo, če se posestvo prodá na prostovoljni dražbi, ker je treba velikih poprav. Tudi je mogoče, da ji bodo upniki odpovedali in jo tirali, ker ne bo mogla plačati, do izvršbe. Ali Emilija nikakor noče tega in žuga, da se bo umorila, če ji prodado zadnje posestvo. Zato ne svetuje, da bi se ob takem duševnem stanju njegove varovanke kaj prodalo. Emilija ima še zmerom fiksno idejo: c. kr. višje sodišče ji mora pomagati do prejšnjega premoženja. Sicer pa živi popolnoma mirno v svoji hišici in ne nadleguje nikogar, razen

visokih in najvišjih oblastev. Nikakor ni hotela vzprejeti 6 srajc in 4 rjuhe, katere ji je dal napraviti kot kurator, dasi se je prepričal sam, da leži, v resnici pomilovanja vredna, po cele tedne brez perila v postelji. Tudi je ni mogel pregovoriti, da bi dala očediti stanovanje, ker ima v istem 12 psov, perutnino, 5 papig, 12 ptičev pevcev in opice. Za blazno je ne smatra, tudi zdravnik, ki jo je preiskal, je potrdil isto.

Dne 20. julija 1844. leta, torej še istega leta, je poročal kurator c. kr. mestnemu in deželnemu sodišču, da Emilijini dolgovi zmerom bolj rasto.

Najvišji dostojanstveniki ji plačujejo milostni dar na teden, da bi ne trpela bede, ali ona porabi skromne pomočke za pse in druge živali, le zase ne. Nj. eminenca ji je povedala, da želé Najvišji dostojanstveniki, kiji pošiljajo milostni dar, naj gre v kak zavod, kjer se bo skrbelo za njeno telesno in duševno blagost. Nj. eminenca ji je zato nasvetovala bolnico usmiljenih sester v Schwarzachu, ki je v domači deželi.

Dasi je bil tudi kurator zadovoljen s tem nasvetom, se isti vendar ni izvršil zaradi Emilijine bolehnosti.

Dne 4. oktobra 1843. leta je umrl dr. Schönauer na Dunaju v Alzerskem predmestju, Schlüsselgasse št. 35, star 73 let. Po njem je dobivala Emilija 300 gld. penzije na leto iz juridične vdovske socijetete in sicer do smrti.

Isto leto je opisala svoje bridko doživljenje zelo obširno po svoji navadi. S tem je posebno pokazala svoj značaj, katerega ji je strlo burno življenje in svojo razdražljivo čud.

Dne 16. aprila 1845. leta je umrla v šestdesetem letu, telesno in duševno potrta, in pustila 10.675 gld. 2 kr. dolga.

Barvar Florijan Schlögl v Gnigli je bil določen osrbnikom njene zapuščine, in dal Emilijo pokopati na po-

kopališču v Gnigli. Njen grob je na desni strani cerkvenega vhoda, med groboma Marije Zellbeck in mizarja Damijana.

Njeno bolešno sestro, Ano Krausovo, ki se ni mogla sama živiti, so poslali v bolnico gniglske občine, in tam je umrla dne 26. septembra 1852. leta, stara 39 let. Pokopana je blizu svoje sestre.

Slepec.

Zamišljen je sedel ob oknu sam...
Tja je pritaval, da bi mu hladil
zrak čelo, ki mu je gorelo danes...
Pod njim so misli švigale mu temne,
ah, temne kakor noč, ki ga obdaja...
Premišljal je usodo svojo težko:
«Kaj sem zagrešil, da sem rojen slepec?»

Še nikdar ni tako mu bilo strašno!
Vdal se usodi svoji je krivični,
a danes ga objela je z močjó
nepremagljivo bol, obupa polna:
«Kaj sem zagrešil, da sem rojen slepec?»

In tamkaj izpod okna zazvenel
glas pevkin je srebrnočist mu v sobo.
Iz misli slepca je predramil spev:

O, solnce, luči zlate vir,
studenc ti življenja,
kako ob tvojih žarkih se
cvet rožicam razpenja!

Kako je jasen svod neba,
ki se nad nami boči!
Ko dvigne k tebi se oko,
up duši daš plačočiči...

Kako dehté vijolice,
akati in ciklame,
kako pogled v prelepi svet
vso dušo nam razvname!

O, solnce, luči zlate vir,
ti kralj na nebu jasnem,
kako slave te ptičice
ob zori v spevu glasnem!

Kako se vžiga biserov
morjé po polju širnem,
kako budi ljubezen — ah,
nam v srcu se nemirnem!

In v mladem jutru duši se
razvijejo peruti,
in k tebi, solnce, dvigne se
in bede več ne čuti.

O, solnce, luči zlate vir...

A dalje slepec ni naslušal več;
iz mrtvih mu oči prikipele potok
solzá pekočih je, rojenih v boli...
Vstal je od okna in s korakom naglim
po sobi begal je od stene k steni...
In roke so mu švignile v lasé,
iz prsi pa se mu izvil je vzklik:
«Kaj sem zagrešil, da sem rojen slepec?»

Sklonila se mu glava je na prsi,
roke so se sklenile mu na hrbtu,
korak mu begal je od stene k steni
čimdalje burnejše, a v duši mu
odmeval spev je bolj in bolj glasan:
«O, solnce, luči zlate vir...»

In duša vsa, z bolestjo prepojena,
tja hrepenela mu je nekam k luči...
In begal je po sobi gor in dol
in s čelom je priletel v trdo steno...
In takrat se mu vžgala iskra je
v brezmejni noči pred očesom mrtvim!
«O, solnce, luči zlate vir...»

Nasmeh se mu razlil je po obrazu,
in s čelom se zagnal je v trdo steno
še drugič, tretjič... kakor v blaznosti...
In zgrudil se na tla in vzkliknil je
v poslednjih hipih slepec: «Solnce — luč!...»

E. Gangl.

Stric Kopaševič.

Črtica. Spisal E. Gangl.

Moj stric Polde Kopaševič je vedno enak: majhen, šibak človek z dolgo, posivelo brado, z veliko majoličasto ruto v desnem žepu, z grčavo palico, ki si jo je vrezal v meji, v desnici in s tobakiro v levici. Tak je, odkar ga poznam.

V Metliki ima gostilnico, v kateri je sam najboljši gost. Po obedu sede v kot za mizo ter čaka, da se naberó vsakdanji gosti: nekaj uradnikov sodišča in davkarije, ki prihajajo dan na dan tjakaj pit črno kavo in belo vino. Kadar sem doma na počitnicah, sem tudi jaz malone vsak dan med to čestito gospodo.

Najprej razpravljajmo o dnevnikih novicah. Mnogo jih ni, zakaj Metlika je daleč ločena od sveta, in redkokdaj se pripeti kaj posebnega. Kadar pride v Metliko kak trgovski potovalec, je to že dogodek.

Kadar dodobra preotrimo in vsestranski obdelamo domače novosti, potem se poprimemo politike. To je vendar ob sebi umljivo! Zreli politiki smo vsi in jasen pogled imamo v vse, kar razburja duhove po širokem svetu. Ako nimamo dovoljnih informacij o tem ali onem, sežemo po «Dolenjskih Novicah» in po «Welt-Blattu», ki ležita gostom na razpolago razgrnjena na mizi v gostilnici strica Kopaševiča.

In vi ne veste, kako sladko je človeku, kadar kadi cigareto, pije črno kavo in bere sloveče časopise! Pozabi na vse bridkosti in težave žalostnega našega zemeljskega potovanja, in njegov duh zapade nekakšni sladki sanjavnosti.

Jaz to dobro vem, jaz sem to že večkrat poizkusil!

Pa stric Kopaševič me ima jako rad. Sam ne vem, zakaj. Nikdar mu nisem bil usiljiv. Morebiti mu je kdo povedal, da gojim do njega primerno spoštovanje, za kar mi vrača dobrodejno naklonjenost.

In kdo ne bi spoštoval strica Kopaševiča!

Saj ni samo gostilničar in posestnik, on je celo podžupan metliškega mesta, načelnik gospodarskega odbora, član ravnateljstva posojilnice in v mladih letih je bil požrtvovalen muzikant metliške mestne godbe.

Tisti, ki ne govore resnice, pravijo, da sta bila muzikant in klarinet enake velikosti. Pa to je postranska reč. Glavno je, da me ima rad moj stric Kopaševič.

Kadar dospem na počitnice in pridem prvokrat po obedu k njemu, postavi na mizo liter vina in me povabi, naj prisedem.

«No, fant, pij!»

In trčiva in pijeva...

«Pa kako kaj živiš v Ljubljani?»

«Hvala, stric! Kakor hočejo drugi.»

«In kako hočejo?»

«Kakor se jim ravno zdi.»

«No, glej! Ti pa govoriš jako modro.»

«Saj sem hodil v šolo, stric.»

«Res je! V šolo si hodil! Saj časih tudi kaj napišeš.»

«Tudi, kadar nimam drugega dela.»

«Pesmi zлагаš.»

«Kadar mi je dolgčas.»

«Mi pa pijemo, kadar nam je dolgčas.»

«To je gotovo pametnejše, dragi stric.»

«He, to je božja volja.»

In vdana v voljo božjo zopet trčiva in pijeva...

In gost in siv dim se začne plaziti po gostilniški sobi. Gospodje pušijo pipe in smodke. Kot polprozoren pajčolan nas čim bolj objema dušeci dim, in naše duše se razvnamajo.

«No, fant, pij!...»

«Hvala, dobri stric! Nisem vajen vina po obedu.»

Ali da se ne zamerim stricu, pijem...

In moj stric prihaja melanholičen: «Star sem že, star, in kmalu me bodo položili v zemljo, ki jo čuva sveti Rok tik moje pristave. In nič več ne bom užival tega božjega daru, te sladke vinske kapljice! Vse mine na svetu. Minila je moja lepa mladost, in starost je prišla nadme z vso svojo pezo. In tudi to bo minilo! Moje kosti so stare, in težko me nosijo noge. Samo vino me še nekoliko poživi in tobak me vzdrami, kadar si ga nasujem v nos. To so božji darovi, fant! In božji dar je bila moja mladost, in božji dar bo moja zadnja ura. In božji dar so vsa bremena, ki jih potrpežljivo prenašam v korist metliškemu mestu...»

In stricu Kopaševiču zleze glava na prsi, in oči se mu kopljejo v solzah... To je svet, veličasten trenutek!

Oči, vlažne in trudne, mu gledajo v mladost, ki stoji za njim v vsem cvetočem blesku, lepa kot mlada nevesta, ki je prišla sladiť življenje...

Ali je nalezljiva taka otožnost?...

Kozarec sem stisnil v pest, in zamislile so se moje oči v roj muh, ki so srebale po mizi razlito vino.

Daleč sta vzleteli najini duši... daleč, daleč... v neizmernost, nepovratnost...

Pobiral sem trske ob domači hiši in gradil sem lesena poslopja. Iz ilovice sem mesil ljudi in jim zidal prijetna domača ognjišča. Obe moji sestri sta stali pri meni mladih in cvetočih lic kot dva angela. Mlajša, živahnejša je brbljala prve besede, starejša, resnejša je gledala podobice v knjigi, ki ji jo je prinesel sveti Miklavž. Nad nami pa je čulo materino oko, iskreče se v globoki ljubezni. V pisarnici je sedel za mizo med visokimi kupi aktov naš oče in si je težko služil denar. Ali kakor je bil zakopan njegov duh v moreče delo, vendar so mu vsplavale vsak trenutek misli v domačo hišo, kjer so objemale svoje ljubljence v skrbi in ljubezni...

In stric Kopaševič vzklikne: «Umrl bom, umrl bom!
In takrat mi bo spet dobro!...»

V meni je nekaj vstalo, nekaj mehkega, solznega... Sedanjost je stala pred menoj, trudna in neprijazna — v vsi realnosti svojega bitja. Tam na drugem koncu sobe je sedel moj oče. Pogledale so ga moje oči in videle so na njegovem resnem licu globoke gube, ki mu jih je začrtala vanje neprestana skrb. In še dalje so šli moji pogledi in ustavili so se pred domačo hišo, kjer je sedela moja mati s pletenjem v rokah in z naočniki na sladkih, dobrih očeh, kjer je sedela moja sestra in vezla. Ah, te dobre ljudi imam zopet ob sebi, in jaz sem zopet med njimi! Vrnil sem se med nje drugačen nego sem šel z doma. Ali naj vam povem, kak? Pustite me, težko mi je o tem govoriti!

In izpil sem kozarec vina...

«Ali veste, stric, da mečejo umazane roke na poštene ljudi blato in kamenje?»

«Dobro si povedal, fant! Zatorej pij!»

V tem pa je vstopil v sobo nov gost, naš znanec in prijatelj notar Kranjec. Bil je mož obilen v svojem telesu in dober v svojem srcu. Veselo me je pozdravil in prisedel k mizi.

Stric Kopaševič je postavil na mizo nov liter vina. Natočil je kozarce, ki so zapeli in bili hipoma prazni. Gostje so se začeli razhajati, in končno smo ostali le mi trije. Odprl sem okno, in kmalu je zavel v zakajeno sobo sveži zrak. Bilo mi je, kot bi mi kdo položil hladno dlan na vroče čelo.

In stric Kopaševič pravi: «To-le izpijmo, potem pa pojdimo v brinje!»

«V brinje!»

«V brinje!»

In izpili smo in šli.

Brinje pa ni nič drugega nego pristava strica Kopaševiča, kjer je imel vinsko zalogo. Ob meji je raslo brinje, in po steni se je razpletala vinska trta. V senci njenega širokega listja je stala miza in klop, in tamkaj smo posedli

ter pili stričevo vino. Njega moč nam je čim bolj silila v glave. Stricu je zaplula oči čudna megla. Zvil se je kot v klopčič in prav pošteno zadremal pred polnim kozarcem.

Meni je bilo tesno in vroče.

Prihajal je večer, tih in miren. Lahna sapica je šumela po trti, in zvezde so zagorele visoko nad nami na jasnem nebu.

Notar je mnogo pil. Pomagal sem mu, kolikor sem mogel. Prevzet od vinskih duhov je vstal in dejal z odkritosrčnim glasom: »Pobrativa se!»

In ko sva bila gotova z bratovščino, je sedel notar na klop ter kmalu zadremal...

Čutil sem, da me boli glava.

Šel sem torej na griček ob kleti. Hladeče mi je božala vročo glavo večerna sapa.

In tamkaj za mejo sem zagledal cerkev svetega Roka in ob nji pokopališče z belimi spomeniki. Kot duhovi so se mi zdeli v blede mesečini. Gledal sem dolgo tjakaj, in oči so iskale oni grob, kjer spé moji predniki in moja sestra Leopoldina. In ko so našle oni grob, so se vsesale vanj...

Tako sem gledal dolgo in nepremično...

In nekaj belega je vstalo iz črne zemlje... Dolga, vitka postava s sladkim pokojem na bledem licu. Iztezala je roke proti meni, kakor da bi me vabila, naj pridem k nji.

In ni me bilo strah, saj je bila to moja sestra Leopoldina!

Notar pa se je takrat zdramil in s tresočim, zaspanim glasom je zapel: »Bratje, bodimo veseli!...»

Dva portreta.

Zakaj sem ostal samec? Gospa milostljiva, to vam je cela povest. Ali jo hočete slišati? Da? — Prosim, vzemite mojo roko, da vas povedem v damsko sobo. Tam vam obrazložim vse.

Vstala sva, zapustila plesno dvorano ter se umaknila v zatišje.

In tam sem ji povedal povest dveh portretov.

I.

Moj gospod sosed, Pankracij Bevsk, ima na svojih vratih vizitnico, na kateri je čitati:

Pankracij Bevsk

akad. slikar

izvršuje portrete à 6—10 gld.

Seveda ima Bevsk vedno polne roke dela. Prosim, za 6—10 gld. cel portret s tušem in ogljem v življenski velikosti, — ali ni to nečuvveno cenó? In Bevsk je prijazen kakor samostanski vratarji, ljubeznjiv kakor rojen Žid in priden kakor živ stroj. V treh dneh izgotovi, — če treba — po dva portreta brez ozira na debelost života in brez ozira na gladko ali kosmato lice. Zato pa ima vedno dosti posla in dosti zaslužka; njegovi tovariši, ki trdijo, da Bevsk akademije nikdar niti videl ni, pa postopajo brez dela ter požirajo, ker navadno nimajo boljšega, sline. . . .

Kadar imam čas, stopim v Bevskov atelijé, saj prebivava že leto dni v istem nadstropju ter sva se ob vinu celó pobratila. In tako vidim večkrat njegove naročnike in naročnice ter slišim pri tem njihove želje in zahteve.

Nekega dne sem sedel zopet pri Bevsku, ko sta vstopila v sobo skoraj skupno gospod in gospa.

Bevsk je pljunil v kot, vrgel s kuštrave glave majhno črno čepico, kakršno nosijo ključavničarski vajenci in se priklonil skoraj do tal, zvijal sloko svoje telo kakor tič flamingo.

«Poljubljam roko, milostljiva gospa! — Ponižen sluga, blagorodje!» je zapiskal s svojim sila visokim glasom in vrtel oči kakor bi ga lomila božjast.

«S čim morem biti na uslugo?» je vprašal nadalje ter mencial svoje ogromne roke kakor postrežljiv komi. «Ali želite morda kak portretek?»

«Da, svojo pokojno ženo bi imel rad na velikem portretu,» je dejal gospod rdečezaripljenega, golega obraza z velikimi ribjimi očmi, obilega trebuha in mogočnih kratkih nog. Bil je čisto črnooblečen in gospe, ki je stopila za njim, niti pogledal ni.

«Oh, prosim, sedite!» je cvilil Bevsk in zamahnil z roko proti stari zamazani, črnousnjati zofi. Gospod je takoj sedel na desni ogel zofe in gledal čmerno skozi okno.

«In milostljiva gospa?» se je obrnil Bevsk z lakajskim nasmehljajem do dame. «Morda tudi kak portretek?»

«Dà, sliko svojega pokojnega moža bi rada,» je zaihtela dama, majhna, čedna, suhljata osebnica v črni žalni obleki z dolgim pajčolanom preko hrbta.

«Oh, prosim, sedite!» je zacvilil Bevsk iznova ter še enkrat zamahnil s svojim mesenim loparjem proti zofi. Gospa je sedla na levi ogel zofe ter gledala turobno v tla.

Bevsk pa je skočil za ogoljeno sivo špansko steno ter privlekel troje okvirjev različnih velikosti.

«Prosim, tale velikost je po 6, — tale po 8 — in tale po 10 gld.» je razlagal. «Katerega želite, milostljiva?»

«Mislim, da bo po . . . po 8 gld. najpravša velikost», je vzdihnila dama.

«Kaj še, kaj še!» se je raztogotil gospod, ne da bi se ozrl na njo. «Čim večje platno in čim večja glava je, tem lepši spomin». In kar naenkrat je zaihtel ter jokaje pristavil: «Saj to je zadnji strošek za drago rajnico!»

«Dà, dà, prav imate, gospod!» je ihtela dama, — «le veliko platno, le veliko glavo to je zadnji strošek za dragega rajnega!»

In ihtela je na ves glas, gospod pa se je vsekoval neprestano.

«Torej vsak portret po 10 gld.» je zajavkal Bevsk; «to bodeta lepi sliki, lepa spomina, dà, dà . . . Ali smem prositi za fotografiji?» je pristavil nežno.

Gospa in gospod sta potegnili iz žepov v kuvertah tičoči fotografiji ter ju izročila Bevsku.

Ta pa je teatralski zaječal:

«Ah, kako krasna dama! — Ah, kako prijazen gospod!»

In zavijal je, ogledovaje fotografiji, svoje oči kakor bi ga trpinčili najhujši krči v želodcu.

«Dà, dà, krasna ženska je bila,» je mrmral v svoj črni robec gospod.

«Dà, dà, prijazen gospod je bil!» je šepetala pod pajčolanom črna gospa.

Stegnil sem iz svojega kota vrat in videl, da kažeta sliki mršavo žensko zagrizenih potez, majhnih sivih, hudobnih oči ter plešca širokega, sirovega, kosmatega obraza, žival-skih čeljustih in velikega, na koncu zateklega nosu pijanca.

Bevsk pa je kimal s svojo kuštravo glavo:

«To bosta dve lepi, imenitni glavi, kateri napravim z ljubeznijo!»

«Le lepo napravite in če velja še toliko!» je dejal gospod.

«Dà, le lepo!» je ponovila dama.

«In sicer čim preje!» je prosil gospod.

«Dà, čim preje!»

«Tu je polovica na račun.»

«Tu še moja polovica.»

«Jaz sem poštni oficijal Koren.»

«Jaz pa železniškega kontrolorja Kapusa vdova.»

«Čast mi je! Čast mi je!» je mencial Bevsk ter se zvijal kakor kapeljna požirajoča štorclja. Nato ju je spremil do vrat. Ko pa jih je oprl, je stopil oficijal Koren kavalirsko na stran in dejal:

«Prosim, gospa kontrolorka!»

Kapusovka je melanholski nagnila glavo ter odgovorila smehljaje:

«Oh, preljubeznjivi ste!»

In odšla sta skupaj doli po stopnicah.

Pogledal sem za njima na ulico, a iz hišne veže ju ni bilo dolgo časa. Ko pa sta stopila na ulico, sta si brisala oči ter odšla, vsak čas se ustavlja, skupaj, počasi preko trga.

II.

Teden pozneje je bil praznik vseh svetnikov. Bil je otožen meglen dan, pust in dolgočasen, da se mi ni ljubilo nič.

Stopil sem h Pankraciju Bevsku.

Pravkar je dovršil naročena portreta pokojne Korenke in pokojnega Kapusa. Bila sta strašna. Kapusova glava me je živo spominjala starega Orangutanga v dunajski cesarski menažeriji, Korenka pa je bila slična čarovnicam Shakespearjevega Macbetha.»

«Podobnost je naravnost velikanska!» sem lagal iz vljudnosti.

«Kaj ne? Dvoje krasnih kipov!» je piskal Pankracij. «Prav potrudil sem se, da sem pogodil karakteristiko.»

«V istini . . . čestitam.»

In povabil sem slikarja, da greva na pokopališče. Takoj je bil pripravljen. Pripel si je visok ovratnik z dolgima, pokonci stoječima ogloma, si zavezal veliko črno, izprano kravato, šinil s svojimi dolgimi, suhimi prsti parkrat skozi razmršene lase, pokril ogromen širokokrajn klobuk ter ogrnil havelok, ki je bil včasih bajè rujav, a danes umazano rumenkast.

Šla sva.

Na pokopališču se je trlo ljudi, ki so nosili vence, svetiljke in trakove. Na nekaterih grobeh so brlele svečice. Smrdelo je po žganem loju in olju.

Hodila sva po glavnih potih, ogledovala s cveticami in z zelenjem okrašene gomile, čitala napise ter poslušala ljudi, ki so postajali med grobovi.

Nakrat sva zagledala Korena in Kapusovko. Stala sta ob nagrobni plošči ter se živahno pomenkovala. Ko sva prišla mimo, ju je Bevsk pozdravil s svojim širokokrajnikom, a zapazila ga nista.

«I, i, vodenica, seveda, vodenica!» je dopovedovala Kapusovka. «Pil je skoraj neprestano . . . pivo, vino, žganje — vse kar je bilo. Nikdar ni imel dosti. Oh, zapil je vse, da sem včasih stradala ob njem . . . Bog mu odpusti! Koliko sem ga prosila, zmerjala — koliko jokala! Nič ni pomagalo, dokler ni obležal. In kar hipoma ga je zalilo — srce mu je menda utonilo in umrl je.»

«Naj v miru počiva!» je dejal Koren. «Očitata mu danes gotovo ničesar več.»

«Gotovo ne, — oh, Bog varuj!»

«Imel je vsaj nekaj od tega sveta. Vidite, ljuba gospa, moja žena — Bog ji daj večni mir in pokoj! — pa ni imela ničesar. Ni pila, ni jedla, za obleko se ni brigala — samó varčila in varčila je. Kolikokrat sva se sporekla radi tega! Najrajši bi bila živela ob sami vodi in ob samem zraku! Oslabela je čisto, da je nazadnje ni bilo drugega kot kost in koža! Dobila je sušico in umrla. Vem, da je celó umrla — lačna!»

Bled

«Jej, jej, kakšne so nekatere ženske! Meni pa je glavno: dobro jesti, čedna obleka, red in zadovoljnost.»

«Tudi meni, gospa! Zakaj bi človek ne jedel, če ima kaj! In čemu bi se čedno ne oblačil, če se more! Dà, red in zadovoljnost . . . to je glavno.»

«In pa zmernost, gospod oficijal, — zmernost!»

«Dà, dà, zmernost . . . zlasti v pijači. Jaz ne izpijem nikdar več kot poldrug liter . . . pa ga že čutim.»

«Dà, dà, to je tudi moja mera . . . Poldrug liter — to je čisto dovolj. In če si človek privošči še porcijo teletine ali pa piške, mora biti s svojim življenjem docela zadovoljen.»

«Dà, dà, popolnoma se strinjam. In človek ni pri tem niti pijanec . . .»

«. . . niti skopulja . . . dà, dà.»

In govorila sta dalje . . .

Medtem pa se je zvečerilo. Po grobeh je zamigljalo tisoč in tisoč lučic . . . v dolgih plamenih so se svetili robovi visokih spomenikov in ob velikem križu sredi pokopališča je bakljal iz dveh visokih žar velik plamen proti meglenemu nebu.

Svečanosten mir je ležal nad gomilami . . .

Še dolgo sva ostala z Bevskom. Ko pa sva se vračala domov, sva stopila tudi v gostilno blizu pokopališča. Bila je nabito polna, da sva komaj našla mal prostorček. Gostje so bili sami posetniki grobov. Novo vino jih je tako razgrelo, da so bili že precej glasni, nekatere ženske v črnih robcih so se glasno smejale, neki moški s črnimi kravatami pa so se s svojimi pijanimi očmi hrepeneče ozirali po ženstvu.

Zapustila sva gostilno in se napotila domov. Vso pot sva srečavala vesele pare v črnih oblekah.

Na oglu neke ulice pa sva se malone zadela ob dvojico, ki je stopala roko v roki.

Gospodu rdečezaripljenega, golega obraza z velikimi ribjimi očmi, obilega trebuha je sedel cilinder s širokim florom že prav nevarno postrani in mogočne kratke noge so stopale skoraj opotekajoče. Ob njegovi desnici je visela

majhna, suhljata dama v elegantni žalni obleki z dolgim pajčolanom spredaj in zadaj . . .

«Ali ju vidiš?!» je zajavkal Pankracij par korakov dalje. «Kam neki gresta?»

Obstala sta . . . govorila . . . obstala in govorila zopet . . . Videti je bilo, da nista še docela složna. Ko sta se ustavila še enkrat, sta krenila v stransko ulico ter izginila skupaj v neko hišo . . .

«In moja portreta?» se je jezil Bevsk. «Gotovo ne pri-deta niti blizu več!»

III.

Pankracij se resnično ni motil.

Zaman je pričakoval Korena in Kapusovko, — minulo je pol leta — a niti sledu o njima. Bevsk je vrgel portreta med staro šaro za oguljeno špansko steno tik peči ter prisegel, da ne napravi nikdar več nobene slike za vdove in vdovce.

Velikonočni teden pa je prišla gospa Kapusovka sama h Pankraciju. V zadregi se je smehljala, ko je sedla na Bevskovo umazano zofo v svoji vijoličasti obleki, z ogromnim, z nojevim perjem koketno okrašenim klobukom na glavi in z dragocenim belim solnčnikom v roki.

«Gospod slikar, ne zamerite», je dejala, sramežljivo pogledovaje na tla in na strop, «prišla sem naročit dva portreta. A prosim, najprej naj plačam še svoj in Korenov dolg.»

Na mizo je položila desetak.

«Čisto sva pozabila na to res — ne zamerite, čisto sva pozabila. A za nova dva portreta vam plačam takoj.»

In na mizo je položila še dva desetaka.

«Tu pa je moja slika in tu mojega ženina.»

Bila je fotografija gospoda oficijala Korena!

«Oh, oh, milostljiva — čestitam — dovolite: iskreno vam čestitam!» je piskal Bevsk s svojim petelinjim glasom ter se zvijal kakor bi bil božjasten.

Gospa Kapusovka se je ljubeznjivo-sramežljivo smehljala ter vstala.

«Portreta dobite do danes teden, milostljiva . . . toda, oprostite, kaj naj storim z onima?»

In s svojo loparjasto roko je pokazal Bevsk proti peči.

Kri je šinila Kapusovki v obe suhljati lici. V zadregi je onemela za nekaj hipov, potem pa dejala suho in nevoljno:

«Ne moreva ju rabiti več: — obdržite ju sami ali pa prodajte v starini, če hočete! Meni je vsejedno.»

In naglo je smuknila skozi vrata . . .

Portreta Korenke in Kapusa je podaril Pankracij Bevsk meni.

Obesil sem si ju v svoji sobi.

In kadarkoli me začnó obhajati zaljubljene muhe, ter začne moje samsko srce hrepeneti po družici, tedaj stojim ure in ure pred tistim Orangutanom in pred tisto čarovnico à la Shakespeare ter mislim na novoporočenca — na Korena in Korenko . . .

In tako sem ostal — samec.

Trdo voljo pa imam, milostljiva, da ostanem samec vedno, zakaj bojim se, da bi tudi moja žena naročila kdaj pri kakem Pankraciju Bevsku moj portret za 8—10 glđ., a ga plačala šele takrat, ko bi si naročila — drugega!

Fr. G. Kosec.

Važnejši dogodki v preteklem letu.

Celjski Slovenci

so tudi to leto napravili korak naprej na kulturnem in gospodarskem polju. Dne 28. vel. travna je otvoril g. Peter Majdič veliko železno trgovino «Merkur», premagavši vse stavljene mu zapreke. Ta trgovina je velevažnega pomena za našo popolno emancipacijo od nasprotnikov. — Dne 17. rožnika so priredila združena narodna društva prelepo Prešernovo akademijo. — Proslavo sokolske desetletnice so sicer razna oblastva prepovedala, pa baš ta prepoved je vzbudila tem večje navdušenje ter pripomogla k tesnejši organizaciji. Vsa društva so delovala vztrajno v svojih delokrogih ter se udeleževala raznih vesellic in proslav na zunaj.

Naše časnikarstvo.

Odprava zloglasnega časniškega kolka je dala našemu časopisju novo življensko moč. Blagodejni nasledki so se takoj pokazali. Na novo so začeli izhajati časopisi: «Zvonček», list za slovensko mladino, v Ljubljani; «Narodni Gospodar», glasilo «Gospodarske zveze» v Ljubljani; «Slovenski Učitelj», glasilo krščanskih učiteljev, v Ljubljani; «Gorenjec» v Kranju. Na Dunaju je začel izhajati vseslovanski list «Slovanski vek». Dosedanji časopisi pa so ali znižali naročnino ali pa začeli večkrat izhajati, tako: «Domovina» v Celju in «Gorica» v Gorici dvakrat na teden, «Soča» v Gorici trikrat na teden,

tedniki pa so postali «Mir» v Celovcu, «Primorski List» v Gorici in «Slavisches Echo» na Dunaju.

Slomšekove slavnosti.

Leto 1900 bi se smelo imenovati nepretrgana doba veselice in narodnih proslav, med katerimi zavzemajo prvo mesto one, uprizorjene v proslavo našega vladike, pedagoga, pesnika in pisatelja Antona Martina Slomška. V ta namen so se vršile veselice skoraj v vsaki župniji, najsijajnejše pa dne 5. vel. srpana na Ponikvi, v rojstnem kraju nepozabnega narodnega dobrotnika, kjer se je odkrila spominska plošča. Ednake slavnosti dosedaj še Spodnji Štajer ni videl. Impozantna pa je bila tudi ednaka slovesnost v Ljutomeru, katero so uprizorili ondotni rodoljubi in rodoljubkinje dne 8. kimovca z značajem slovenskega tabora.

France Prešeren 1800—1900.

Preteklo leto je bilo za Slovence leto jubilejev in proslav. Prvo mesto pa je zavzemala od Adrije do Mure, da, celo preko mej naše domovine — 100letnica rojstva slovenskega pesnika — prvaka, Franceta Prešerna.

Življenjepis in rajske poezije tega duševnega velikana so pač znane vsakemu Slovencu, ki je obiskoval šolo. Rodil se je France Prešeren dne 3. grudna 1800 v Vrbi na Gorenjskem, a umrl je kot odvetnik v Kranju dne 8. svečana l. 1849. Leta 1847. je izšla prvič knjiga njegovih poezij, s katerimi je do tedaj na književnem polju skoraj neznan slovenski narod stopil v vrsto kulturnih sosedov.

Slovenski rod ni samo ponosen na svojega božanskega pesnika Prešerna, temveč je tudi hvaležen. Vse slovenske pokrajine so preteklo leto tekmoval med seboj, kako lepše in dostojnejše proslaviti pesnikovo 100letnico. Take slavnosti so se vršile najlepše na Dunaju, v Celju, Pragi, posebno pa

v Ljubljani dne 1. in 2. grudna. Posebnemu odboru za Prešernov spomenik prispevajo idealni Slovenci in Slovenke iz vseh slojev, že je nabrana lepa vsota, s katero se postavi v slovenskem središču Ljubljani Prešerna vreden in dostojen spomenik. Lepši spomenik pa si je postavil pesnik sam s svojimi nesmrtnimi poezijami. Slovenci trdno verujemo njegovim proroškim besedam: «Vremena Slovincem bodo se zjasnila.»

Odkritje spominske plošče dr. Jos. Krajncu.

Dne 2. kimovca je praznovala Šaleška dolina nenavadno veličastno slavnost. V Škalah pri Velenju se je odkrila spominska plošča pok. dr. Josipu Krajncu, slovenskemu učenjaku in pisatelju.

Abstinenca štajerskih slovenskih deželnih poslancev.

Zaradi krivičnega zapostavljanja in napadov so ostavili naši poslanci štajerski deželni zbor ter izdali tudi zadevni oklic na svoje volilce. Volilci so njihov izstop odobraval.

Pridobitve in izgube štajerskih Slovencev.

Splošna bilanca štajerskih Slovencev v kulturnem, političnem in gospodarskem oziru se sme tudi v preteklem letu imenovati povoljna. Izgubili smo občino v slatinskem kopališču, ki se je razdelila, zastavili smo pa zato trdne korake ob nemški meji, kajti v marenberškem okrajnem zastopu so prvič zmagali Slovenci, a na Muti se je otvorila šola družbe sv. Cirila in Metoda.

«Proč od Gradca!»

Ta klic je postal parola štajerskih Slovencev. Veliki politični shodi v Laškem trgu, Žalcu, Ormožu, Ljutomeru itd.,

to jo navdušeno sprejeli. Želja po emancipaciji od Gradca
e najboljše spričevalo, da je prebivalstvo na Spodnjem Šta-
erskem politično zrelo za vsako narodno organizacijo.

Grofica Zofija Chotek, soproga prestolonaslednika.

Vseslovenska zveza županov.

Po prizadevanju ljubljanskega župana g. Ivana Hribarja
se je vršil na binkoštni ponedeljek ustanovni shod vseh slo-

venskih županov. Vsled nasprotovanja nekaterih slojev si ta važna misel še ni mogla pridobiti vsestransko trdnih tal.

I. slovenska umetniška razstava v Ljubljani.

«Slovensko umetniško društvo v Ljubljani» je priredilo od 15. kimovca do 28. vinotoka I. razstavo del slovenskih slikarjev in kiparjev v «Mestnem domu» v Ljubljani. Razstavo so obiskali dne 7. vinotoka tržaški, dne 21. vinotoka pa štajerski Slovenci. Ljubljanska prestolica je obakrat sprejela izletnike prav prisrčno.

Gospodarska organizacija na Slovenskem.

Osnovale se je zopet več denarnih zavodov in kmetijskih zadrug. Velike važnosti je nova «Kreditna banka» v Ljubljani.

II. katoliški shod v Ljubljani

se je vršil od 11.—16. kimovca ob mnogobrojni udeležbi.

400 letnica združenja Goriške in Gradišćanske s habsburško vlado

se je zelo slovesno praznovala v mesecu kimovcu v Gorici, kamor je dospel tudi naš cesar.

Strossmayerjeva jubileja.

Največji dobrotnik in miljenec Jugoslovanov, djakovski biskup dr. Josip Juraj Strossmayer je obhajal v pretečenem letu dva redka jubileja. Dosegel je redko starost 86 let, dne 8. kimovca pa slavil 50letnico svojega škofovanja. Obeh slavnosti se je udeležil ves jugoslovanski rod.

Poroke v cesarski hiši.

Dne 22. sušca se je poročila nadvojvodinja -vdova Štefanija z ogrskim grofom Lonyayem ter izgubila vse dvorne naslove. Neednak zakon je sklenil tudi nadvojvoda prestolonaslednik Ferdinand d'Este, ki se je poročil s češko grofico Chotek, ki je dobila naslov kneginje Hohenberg. Dne 27. vinotoka pa se je poročila nadvojvodinja Marija Imakulata Rajnerija z virtemberškim vojvodom Robertom.

Draga, kraljica srbaka.

Aleksander I, kralj srbaki.

Državni zbor.

Parlamentarne razmere so dospele na konec onemoglosti. Dne 22. svečana se je sklical državni zbor, a se že 25. sušca odgodil; še enkrat se je sklical dne 8. vel. travna, toda zaman, dne 8. rožnika se je isti zopet odgodil, dokler se ni dne 9. kimovca razpustil ter so se razpisale nove volitve.

Naš cesar v Berolinu.

Dne 4. velikega travna je obiskal naš cesar nemškega cesarja v Berolinu, da prisotstvuje proglašenju nemškega

prestolonaslednika polnoletnim. Naši nemški listi so skušali to potovanje po svoje tolmačiti, toda potovanje ni imelo drugih posledic, kakor da je postal nemški cesar Viljem II. maršal avstrijske vojske.

Poroka v Srbiji.

Proti volji svojih staršev se je poročil srbski kralj Aleksander z vdovo Drago Mašin. Ker je novoporočena kraljeva dvojica odpravila krivice, ki jih je zadal srbskemu narodu bivši kralj Milan, obetajo nastopiti v Srbiji boljši časi.

V Črni gori

so praznovali dne 14. vel. srpana 40letnico vladanja svojega priljubljenega kneza - pesnika Nikole.

Umor italijanskega kralja Umberta.

Dne 29. mal. srpana je ustrelil laški anarhist italijanskega kralja Emanuela Umberta II. v Monzi, kamor je prišel kralj k neki telovadski slavnosti.

Pariška razstava.

V Parizu je bila skoraj celo leto dosedaj največja svetovna razstava, katero je obiskalo mnogo milijonov ljudi iz celega sveta.

Vojska Burov z Angleži.

V vinotoku je minulo eno leto odkar se bojujejo v Južni Afriki Buri proti Angležem. Vojska še ni končana, a bliža se svoji odločitvi, v kateri bo zopet zmagala pest mogočnejših Angležev zoper pravico. Dosedanje izgube Angležev v tej vojni iznašajo z mrtvimi, ranjenimi in obolelimi vred 100.000 mož; izgube Burov iznašajo 16.000 mož, med temi je 10.000 ujetnikov. Nadaljna usoda svobodoljubnih Burov je pač že zapečaten, ker najbrž ne bodo mogli pridobiti zase nobene vlade, katera bi posredovala v njih korist.

Vojska na Kitajskem.

Na Kitajskem so se vzdignili proti tujcem takozvani bokserji, ki so povzročili krvavo klanje kristjanov ter ustrelili nemškega poslanika Kettelerja. Posledica je bila, da so posegle vse evropske velesile vmes ter poslale na Kitajsko svoje

Umorjeni italijanski kralj Umberto.

čete in vojno brodovje. Bokserji, ki so postopali v začetku v sporazumljenju s kitajsko vlado, so se tako pomnožili, da jim sedaj niti ta ne more do živoga. Konec bojev še najbrž ne bo tako kmalu, ker se vstaja še vedno širi. Tudi Avstrijci so izgubili že nekaj svojega vojaštva.

Naše slike.

Napredek splošne umetnosti je nekako merilo izomike naroda. Tudi letos je napredovalo v svojih izdelkih tiskarstvo, posebno barvotisek. Slike «Večer na obali Opatije» in pa «Pozdrav iz daljine», ki ste prirejeni v večbarvnem tisku, kažeti, da bomo v knjigotiskarstvu kmalu dosegli ono popolnost, katero zavzema danes še litografija, svetlotisek in pa heliografija.

Pokrajinske slike «Št. Pavel v Savinski dolini», «Škofja Loka», «Mozirje» in «Bled», pa nam poleg napredka umetnosti kažejo tudi krasoto in ljubkost naše mile slovenske domovine. Te slike nameravali smo opisati geografično in tipografično, pa se nam je odsvetovalo, ker se bode izdala knjiga «Slovenija», ki hoče prevzeti to nalogo za slovensko domovino.

Ljubljana

Gričar
&
Mejač

Prešernove
(Slonove)
ulice šte. 9

Najstarejša in največja
trgovina z izgotovljenimi
oblekami.

Priporočava svojo bo-
gato zalogo izgotovljene
obleke za gospode i dečke,
gospe i deklince po najnižjih
cenah.

Predmeti, kojih ni v
zalogi, se izdelujejo po
meri točno in cenó na
Dunaju.

Svoji k
svojim!

Vsa
popravila se
izvršujejo
cenó
in zanesljivo

Postrežba ločna!

Rafael Salmič

urar in prodaja zlatnine
v Celju v Narodnem domu

priporoča svojo veliko zalogo zlatih,
tula-, srebrnih in nikelnastih žepnih
ur za dame in gospode. Posebno tudi
jako primerna darila v zlatu in
srebru, kakor verižice, uhaue, zapest-
nice, vsakovrstne priveske, svetinje, amu-
lete itd. Žlice, nože, vilice, tabatière,
nastavki za slike, sadje, cvetlice itd. —
Zaloga optičnih predmetov. —
Velika izber stenskih ur, budilk in ur
z nihalom najnovejše in najboljše, kakor
tudi špeciialitete. Vse po najnižjih kon-
kurenčnih cenah.

Nova lekarna
pri angelu varhu

J. R. Hočevár-ja

na Vrhniki.

Zaloga vedno svežih in pristnih zdravil.

Razne domače in tuje specialitete.

Preskušena zdravila za živino.

Posebno se priporočajo naslednji z največjo natančnostjo sestavljeni preskušeni lekarski izdelki:

Izvrsten **zobni prah** štabnega zdravnika dr. Schiffrer-ja. Škatljica 60 v.

Ustna voda izbornega učinka. Steklenica 1 krono.

Kožni prah za potresavanje. Škatljica 50 v.

Protinski cvet za udrgnenje. Steklenica 1 krono.

Prsni sirup za kašelj. Steklenica 1 krono.

Esenca za želodec v steklenicah po 20 v. Tucat 2 kroni. Istotako **balzam**.

Tinktura zoper kurja očesa. Steklenica 50 v.

Krčne kapljice. Steklenica 40 v.

Zdravila za živino:

Konjski cvet (restitucijski fluid) najboljšega učinka pri konjih. Steklenica 1 K 60 v.

Redilni prah za živino, ki se lahko rabi za konje, krave in prašiče. Redi živino, zboljša kravam mleko in vzbuja slast do jedi. Škatljica 60 v.

Pristno **Marsala-vino** izvrstne kakovosti, za bolnike in okrevajoče. Buteljka 1 K 60 v.

Nova lekarna
pri angelu varhu

Velika narodna trgovina

manufakturnega blaga

KAROL VANIČ

v Celju

„Narodni dom“

„Pri dobrem pastirju“

Cesarja Jožefa trg

Graška cesta

prilporoča veleč. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo velikansko zalogo **suknenega, modnega in volnenega blaga** za moške in ženske obleke. Baržuna, pliša, svile in vsakovrstnih modnih olupšal. Perilnega blaga, berkalina, atlasov, barhanta, oksforta, damasta, letne in zimske pikete, lanene in pavolne bele tkanine, mizne garniture. Čipke, veznine (štikarije), sobne preproge, linoleum, volnene zastore in vsakovrstne garniture. Potna in posteljna ogrinjala. Istotako imam tudi vedno veliko zalogo najmočnejših svilenih robcev.

Velika izber kravaf, sraje, zavratnikov, rokavic, nogavic in modercev v vsaki velikosti komad od 92 vin. do 9 kron. Planinsko, slovensko in jubilejsko platno.

Velika zaloga žime in perja.

Sobne preproge v vsaki velikosti!

Slovinci! Svoji k svojim!

Slovinci! Svoji k svojim!

Edina narodna steklarska trgovina

Fran Strupi v Celju

Graška cesta št. 4

Svoji k
svojim!

prodaja vsakovrstno v to stroko
spadajoče blago, kakor steklo,
porcelan, svetilnice, zrcala, različne
okvirje za podobe, šipe za okna
itd. itd.

na bebelo in na drobno.

Prevzamejo se tudi vsa v to stroko
spadajoča dela pri stavbah, kakor
tudi vsa popravila, katera se izvrše
po najnižjih cenah.

Postrežba točna in solidna!

Najnižje cene.

Največji izbor.

Preobleke.

Popravila.

L. Mikusch,
tovarna deznikov.
Ljubljana, Mestni trg 15

Herbabny-ja nižje fosforno-kisli apneno-železni sirup.

Ta že 31 let vedno z dobrim uspehom rabljeni, od mnogih zdravnikov najboljše sojeni in priporočeni sirup za prsi odstrani izlozo, pomiri kašelj, pomanjša znoj in vpliva dobro na pljuča. Nadalje vpliva na slast in prebavljanje, pospešuje reditev in okrepčuje ter utrjuje život. V tem sirupu se nahajajoče železo, ki je v lahko prilijlivi obliki, je koristno za stvaritev krvi, raztopljive fosforno-apnene soli pa posebno za utrditev kosti pri slabotnih otrocih.

Ena steklenica Herbabny-jevega apneno-železnega sirupa stane 1 glđ. 25 kr. (K 2-50), po pošti 30 kr. (40 vin.) več, za zavitek.

Svarilo! Mi svarimo pred posnemanjem našega že 31 let obstoječega nižje fosforno-kislega apneno-železnega sirupa, ki bi pod tem ali kakim drugim imenom se prikazal, ker je po sestavi in učinku od našega originalnega izdelka čisto različen. Zato prosimo, da se vedno odločno zahteva Herbabny-ja apneno-železni sirup in na to gleda, da je na vsaki steklenici zraven stoječa protokollirana varstvena znamka. Nikdo se naj ne da zapeljati po nizki ceni ali po kakem drugem izgovoru, da bi taka posnemanja kupoval.

Herbabny-ja blagodišeča esenca.

Bolečine olajšujoče mazilo.

Herbabny-ja blagodišeča esenca je že več kot 30 let mnogokrat preskušeno sredstvo, katero se je obneslo pri vseh boleznih (razen pri vnetju), ki nastanejo zaradi prepaha in prehlajenja v kosteh, sklepih in mišicah, in katere so šele nastale ali se perijodično ponavljajo. Te bolečine, kakor tudi živčne bolezni olajšuje in ozdravi ta esenca, vpliva pa tudi krepilno in oživljajoče na mišičje.

Cena: 1 stekl. 1 glđ. = 2 K., po pošti za 1 do 3 steklenice 20 kr. = 40 v. več za zavitek. Pristno le z zgoraj stoječo varstveno znamko.

Edina izdelovalnica in glavna odpošiljalnica

lekarna pri „USMILJENJU“ na Dunaju

VII., Kaiserstrasse 1, št. 73 in 75.

Zaloge skoro v vseh lekarnah avstro-ogrske monarhije.

Trgovina z železnino „MERKUR“

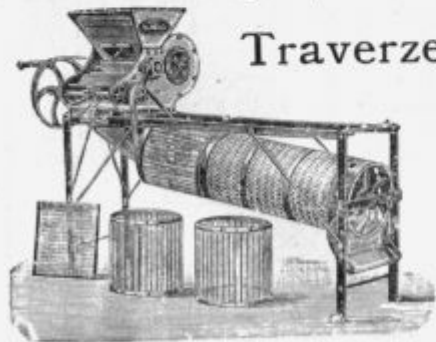
Na debelo!

PETER MAJDIČ

Na drobno!

CELJE, Graška cesta števil. 12.

Velika zaloga železa, pločevin, železja za pluge in vozove, poljedelskih strojev, sesalk za vodnjake in v druge svrhe, cevi iz kamenščine, ključavničarskih izdelkov, štedilnikov, peči, kuhinjske posode in sploh vsega v to stroko spadajočega blaga.

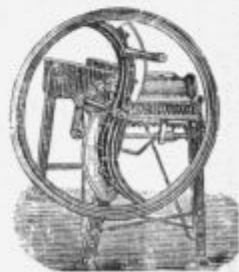

Traverze Cement

Strešna lepenka

Bogata izber

nagrobnih križev.

Slovenei pozor!

Zahtevajte povsod

nogavice in rokavice,

jopiče in vse vrste

pletenin iz

D. Hribar-jeve tovarne

*To domače blago je
trpežno, eno in se
kosá z vsakim drugim
izdelkom bodisi ka-
tere koli konkurence.*

Slovenski trgovec.

SVARILO! Svarim pred naročevanjem in nakupovanjem brezuspešnih in zato cenejših ponarejevanj mojega edino pristnega balzama! Moj balzam se dobiva samo z mojo zeleno kupčijsko in varnostno znamko «Thierry-jev balzam».

Edino pravi THIERRY-JEV BALZAM.

Po zdravstvenem oblastvu preiskan in potrjen.

Oprava steklenic je podvržena kupčijakemu zakonu za zavarovanje vzorcev.

Izključno edina in neposredna, oblastveno koncesijonirana in trgovinsko protokolirana izdelovalnica in razpošiljateljica je

lekarna «Angelj varuh»

A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogški Slatini.

Ta balzam se rabi za zunaj in znotraj. On je 1. Nedosegljivo zdravilo pri vseh pljučnih in prsnihi boleznih, hladi katar in zabranjuje bljuvanje, odpravi hud kašelj in ozdravlja celo zastarane take bolezni. 2. Deluje posebno dobro pri vnetju grla, hripavosti, vseh vrstnih boleznih itd. 3. Mrzlico prežene korenito. 4. Zdravi neverjetno hitro vse bolezni na jetrih, v želodcu in črevih, posebno želodčev krč, koliko in trganje po životu. 5. Ozdravi bol in odpravi zlato žilo in hemoroide. 6. Mehča prebavljanje in čisti kri ter ledvice, ozdravlja otožnost in pobitost ter pospešuje tek in prebavljanje. 7. Služi tudi dobro pri zobobolju, otlihi zobeh, gnjilobi v ustih in pri vseh zobnih in ustnih boleznih, ter odvzame riganje in neprijeten duh iz ust in želodca. 8. Je dobro sredstvo zoper črva, trakuljo in epilepsijo ali božjast. 9. Za zunaj se rabi kot čudotvorno zdravilo za vse rane, nove in stare, sledove ran, pšeno, ošpice, cevke, bradavice, opekline, ozeblino, hraste, garje in spuščaje, razpokane in raskave roke itd. itd. in ozdravlja glavobol, šumenje, trganje, protin, bolečine v ušesih itd., o čemer jasno pouči obširen navod o porabi. 10. Je sploh najboljšo zdravilo, ki naj se rabi za znotraj in zunaj z gotovim uspehom, je zanesljivo, cenó in nič ne škoduje in brez katerega bi naj za prvo pomoč nobena družina ne bila, posebno ob hripi (influcenci), koleri in drugih nalezljivih boleznih.

En sam poskus bode bolj poučil in prepričal, nego to oznanilo. Pravi in neponarejeni je ta balzam le tedaj, ako je vsaka steklenica zaprta s srebrnim zaporkom, v katerem je vtisnjena moja tverdka, ako ima vsaka steklenica zelen listek in je zavita v navod o rabi, na katerem je ravno ista varstvena znamka z istim napisom kakor zgoraj. Naj se tedaj vedno pazi na gori označeno zeleno varstveno znamko! Ponarejalce in poanemalce mojega edino pravega balzama strogo ovačim po zakonu varstvenih znamk pri sodišču in ravnotako tudi vse prodajalce ponarejenih izdelkov. Kjer ni nobene zaloge mojega balzama, naroči se naj naravnost na naslov: Lekarna „angelj varuh“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogški Slatini.

Pred ponarejevanji varuje najbolje direktno naročevanje iz moje tovarne. Razpošilja se samo v patentovanih originalnih okroglih zavojih po 12 malih ali pa 6 velikih steklenic. Do vseh poštinih postaj avstro-ogrskih velja s pošiljato: 12 malih ali 6 velikih steklenic 4 krone, za Bosno in Hercegovino velja frankirana pošiljatev 12 malih ali 6 velikih steklenic 4 krone 60 vin. Manj kot 12 malih ali 6 velikih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo za poslani denar ali s poštanim povzajem.

Adolf Thierry, lekarnar v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Schulzengel-Apotheke

des A. THIERRY in
PREGRADA

Moč in delovanje pristnega

centifolij-mazila (preje imenovano
čudotvorno mazilo)

S tem zdravilom se je ozdravila 14letna
bramorka (gnitje kosti), katera se je sma-
trala za neozdravljivo, v novejšem času
celo 22letna huda raku podobna bolezen.

Pristno centifolij-mazilo, pri najhujših, tudi
zastarelih boleznih trpečega človeštva rabljeno z naj-
boljšim uspehom, nedosegljivo pri zdravljenju ran, ka-
kor tudi lažanju bolečin, je pravzaprav le spojone
čudotvornih naravnih moči rdeče rože «rossa centi-
folia» v zvezi z drugimi, radi svoje zdravilne moči zna-
menitimi snovmi.

Pristno centifolij-mazilo se rabi pri razbo-
lelih prsih otročnic in ako tem mleko po mlečnicah
zastane, ali prsi otrpnejo, pri pšenu, pri raznih starih napakah, odprtih nogah,
ranah, slanutoku, oteklih nogah, celo pri bramorki, pri vsekanih, zhođenih, ob-
streljenih in vrezanih ranah in pritiskih; izvleče vse tuje tvarine, kakor: steklo-
vino in tršice, pesek, svinec, trne itd.; pri vseh oteklinah, izrastkih, karbunklih,
bulah, celo pri raku; pri črvu ali liši, zanohtnic na prstu, mehurjih, ranjenih nogah,
opekjinah vsake vrste, ozebljih udih, pri preležanih bolnikih, pri opeklini na
vratu, pri otokih, ako iz ušes teče ali se otrokom odpre v ušesih itd.

Pristno centifolij-mazilo je kolikor stareje toliko izvrstneje pri uporabi!

Prigoroča se družinam, da imajo vedno pri rokah to edino preservativno
sredstvo. — Manj kot dve pušici se ne razpošilja; razpošilja se le za poslani
denar ali s povzajem. S poštino, voznim listom in zavijanjem vred veljata dva
lončka 3 krone 40 visarjev.

Mnogoštevilna spričevala na pregled!

Kupovalce svarim pred ničvrednim ponarejenim mazilom in prosim, naj vsakdo
pazi na varstveno znamko, vžgano vrhu lončka in tvrdko „Lekarna „angelj
varuh“ A. Thierry-ja v Pregradi“. Vsak lonček mora biti zavit v ravnokat
navod o rabi z varstveno znamko. — Ponarejalci in posnemalci mojega edino pra-
vega angleškega čudotvornega mazila se strogo kaznujejo po zakonu o varstvenih
znamkah, ravnokato tudi prodajalci ponarejenih izdelkov.

Debiva se v lekarni „angelj varuh“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Zaloga skoraj po vseh lekarnah. Kjer ni zaloge naj se naroči narav-
nost pri lekarni «angelj varuh» A. Thierry-ja v Pregradi pri Rog. Slatini.

Številka varstvene znamke za Avstro-Ogrsko: 4524.

HEMORHOIDNI PRAŠEK

gotova pomoč, zdravi in odstranjuje hemorhoide (zlato žilo, krvni tok čev, zavoz-
lanje). Rabi se na zunaj, brez zadržka v opravih. Natančneje pove navodilo za
rabo. — Vsaka škatlja mora imeti moj podpis. — Edna škatlja velja brez stro-
škov doposlana 8 kron. — Pravi prašek je le dobiti naravnost iz lekarne „angelj
varuh“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Lekarna „Angelj varuh“ A. Thierry-ja v Pregradi.

Čudotvorni Pain-Expeller

le za zunanjo rabo.

Presenečeno gotov učinek mazila zoper protin, trganje po kosteh, hudo kostenico v sklepkih, bolečine v hrbtu in križu, vražji tok, mrtvoudnost, zunanje prehlajenje, izvinitev, otekline v udih, vnetje itd., kakor tudi kot zunanje krepčilo po vseh naporih in kot obvarovanje proti vsem navedenim boleznim.

Pristno le z zgoraj stoječo firmo in varstveno znamko ter s kovinsko-mošičnim zatvorom firme izdelovalčeve. — Manj kot dve steklenici se ne more pošiljati in staneti franko na vsako pošto Avstro-Ogrskega in Nemškega po poštnem povzetju ali za naprej poslani denar 3 krome 40 vin.

Lekarna pri „angelju varhu“

A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Pristna angleška pomada

   za obvarovanje kože

ki nima v sebi nobenih škodljivih ali prepovedanih snovi, deluje hitro in zanesljivo zoper vse kožne bolezni, obvaruje proti škodljivemu vplivu vremena in solčnih žarkov, odpravi čudežno vse nečistosti kože na licu in telesu, kot pege, solne pike, zakažne črve itd., gube in trpkoto kože, naredi grbaste in rudeče roke nežne in gladke in podeli po daljši rabi obrazu mladostno živahnost in nežnost, koži pa splošno razno obliko. Vsaki večer naj se pred spanjem lice in tisti deli lahko namažejo in naribljejo, katere hočemo pomladiti in nežne ohraniti. Na roke se naj denejo rokavice in tako se naj ponoči zgodi učinek. Zjutraj se je treba umiti s svežo mrzlo vodo in z dobrim milom (najboljše z mojim Boraks-milom). Vsak lonček mora imeti na pokrovu vtisnjeno firmo:

Lekarna pri „angelju varhu“ A. Thierry-ja v Pregradi.

Eden lonček pristne angleške čudotvorne pomade stane 1 krono 60 vin., edno Boraks-milo 80 vin. Za poštino iz zaboj 80 vin. posebej.

Po originalu angleškega recepta se izgotavlja v lekarni „Angelj varuh“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rog. Slatini.

Pristna angleška Tannochinin-pomada za rastenje las.

Ona zadržuje izginitve las, prerani izpadek in osivenje las, je čisto neškodljiva in boljša kakor vsaka druga pomada te vrste. 1 lonček velja 2 kroni. Za poštino in zabojček 80 vinarjev več.

Vsak lonček mora imeti na pokrovu vtisnjeno firmo: Lekarna „Angelj varuh“ A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Lekarna „Angelj varuh“ A. Thierry-ja v Pregradi.

* HEMATIN-PASTILE *

po originalnem francoskem receptu prirejene iz pristnega Liebiškega mesnega ekstrakta v spojini s kemičnimi bistvi so najbolj zanesljivo sredstvo zoper bledico in malokrvnost ter zoper bolezni, ki nastanejo iz teh dveh. One redijo ob ednem tudi kri in so sploh redilne. Pri vseh snakovih pričenejo se bledice in malokrvnosti, ki se lahko spoznajo po lahkem opešanju in pri slabosti mišic, srčnem utripanju, težkem dihanju, motenju prebavljanja, želodčnem krču, omotici, trdovratnem glavobolu itd. dotičnega človeka, naj se ne zamudi pravočasno ustaviti nadaljevanje te bolezni. Zato naj vsak zaupno naroči Hematin-pastile, ki so edino zanesljivo sredstvo zoper bledico in malokrvnost.

Hematin-pastile se narede za vsako naročilo sveže v lekarni „Angelj varuh“ A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.

Edna škatljica velja 3 krome 40 vinarjev, za poštino in zavitek 60 vinarjev več.

Vsaka škatljica mora imeti lastnoročni podpis izdelovalca.

Zagorijanski prsni sirup.

Jako prijetno okusno sredstvo za odraslene kakor tudi za otroke vsake starosti proti krčevitem in dušljivem kašlju, prisnem in pljučnem nahodu, zasliženju, boleznem hljuvanju, prsnim boleznim, utešljivo in bolečine odstranjajoče pri vseh, tudi zastarelih boleznih na prsih in pljučih.

Polovična steklenica stane 1 krono 20 vin., cela 2 kroni 20 vin. Za poštino in zaboj 80 vin. več. — Na vsaki steklenici mora biti kovinska mošnica z vtisnjeno mojo firmo. Izdeluje in dobiva se v lekarni

„Angelj varuh“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rog. Slatini.

DIGESTIV pristno angleški univ. jedilni prašek in prašek za prebavljanje, katerega izdeluje lekarnar

A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Nedosegljivo in nepresežno domače zdravilo, ki krepi želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje, redi in kreпча telo in lahko odpravi vsako težko prebavljanje, priporoča se posebno po povzlitju premnogih in prekrepek, mastnih napihujočih jedil ali preobilne pijače. Čisti tudi kri in ubrani začetek in razširjanje večine bolezni na prebavilih. Tega praška naj se vzame edna ali dve majhni žličici četrtr ure po vsakem obedu s kupico vode ali še bolje dobrega vina in izpije naj se potem še pol kozarca vode ali vina. — 1 škatljica velja 2 kroni. Za poštino in zaboj 80 vinarjev več. — Vsaka škatljica mora imeti v dokaz, da je prava, lastnoročni podpis izdelovalca: „Thierry Adolf“. — Kjer ni zaloge tega izvrstnega praška, naj se naravnost naroči in piše na A. Thierry-ja lekarno pri „angelju varhu“ v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Pristno angleške Cascara-Sagrada kri čistilne kroglice.

1 škatljica 60 vin., 1 zavitek s 6 škatlami 3 krome. Za poštino in zabojček 60 vin. več. — Posebno priporočljive za pospeševanje potrebe brez škodljivih nasledkov. Vsaka škatlja mora imeti lastnoročni podpis izdelovalca A. Thierry-ja. Kjer ni zaloge mojih izdelkov, naj se naroči naravnost v lekarni „Angelj varuh“ A. Thierry-ja v Pregradi.

A. Thierry-jeva edino pristna življenska esenca.

12 malih ali 6 dvojnih stekl. velja poštine in vseh stroškov prosto 5 K.

Kwizde korneuburški redilni prašek za živino

veterinerično sredstvo za
konje, rogato živino in ovce.

Cena 1 škatlje K 1.40, pol
škatlje K —.70.

C. kr. priv. umivalna voda
za konje.

Cena steklenici 2 K 80 vin.

Glavna zaloga

FRAN IVAN KWIZDA

ces. kralj. avstroogrski, kraljevi rumunski in knežji bolgarski dvorni založnik
in okrožni lekar v Korneuburgu pri Dunaju.

„PRI NOVI TOVARNI“

Konrad Schumi

velika zaloga modnega in manufakturnega blaga

v Ljubljani, Prešernove ulice št. 1.

Najfinejše blago za dame in gospode, potem
zastori, mizne garniture, preproge, platneno
blago, svilnato blago, batist, satin, cefir, jo-
pice, spodnja krila, predpasniki, Jaegrovo
perilo, žepne rute in vse drugo manufakturno
blago po čudovito nizkih cenah.

—+—+—+—+ Najcenejši nakup! —+—+—+—+

HOMEOPATIČNA LEKARNA

Naročila več kakor 10 kron po pošti franko.

Staroznana dež. lekarna pri Mariji pomagaj
Ph. Mr. Milan-a Levstek-a v Ljubljani

(E. Svobode naslednik)

pred mesarskim mostom, Reseljeva cesta št. 1.

Priporoča svoje dobro znane med. farm. izdelke in izborno delujoča domača zdravila, kakor:

Cvet zoper trganje in revmatizem 1 stekl. 1 K. Planinski zeliščni sok lajša hripavost in zdravi kašelj, 1 stekl. 1 K. Najboljši staroznani balzam, 1 stkl. 20 v., tucat 2 K. Zdravilna žolodčna esenca, 1 stkl. 20 v., tucat 2 K. Medec. ribje olje za slabotne, uzodnega okusa, 1 stekl. 1 K. Melousine ustna in zobna voda, izbornega učinka, 1 stekl. 1 K. Tannochinin-tinktura zoper izpadanje las, 1 stekl. 1 K itd.

Domača zdravila za živino:

Redilna štupa za konje, govejo živino in prašiče, 1 zaboj 70 v. — Razen teh naštetih se dobivajo tudi vsa druga zdravila najboljšje kakovosti vedno sveža po najnižji ceni. — Po pošti na vse kraje pošilja se vsak dan dvakrat.

Moric Rauch

steklar v Celju

Rotovške ulice št. 4

priporoča svojo največjo zalogo vsakovrstnih steklenih in porcelanastih posod za gostilne, kavarne in dom, kakor tudi drugih steklenih izdelkov. Zaloga vsakovrstnih najfinerjih oljnatih barv. Največja izber zrcal in podob vseh velikosti v okvirjih in brez njih. Posebno pa opozarja sl. občinstvo na veliko zalogo vsakovrstnih najnovejših svetilnic za gostilne z izredno svetlobno jakostjo, kakor tudi od priprostih do najkrasnejših namiznih in visečih svetilnic po najnižjih cenah. Priporoča se tudi za vsakovrstna steklarska dela pri novih stavbah in sprejema vse v njegovo stroko spadajoče poprave ter jih izvršuje solidno, točno in ceno. Posebno opozarja tudi na svojo bogato zalogo krasnih božičnih in novoletnih daril po najnižjih cenah.

C. BRADY-jeve želodčne kapljice

poprej imenovane Marija-celjske želodčne kapljice.

Znano je, da služi za vzdrževanje zdravega in krepkega telesa v prvi vrsti želodec, kateri sprejme v preživljenje namenjene jedi, isto potom prebavljanja naprej širi ter jih privede v podobi krvi telesu. Za vzdrževanje zdravega želodca je potrebno pred vsem krepko, zdravo prebavljanje. Zdravo prebavljanje se mora ohraniti po zmernem zvižanju, po varovanju velikih prebavljivih jedil, prehlajenja želodca vsled naenkratnega dobivanja velikih množin mraznih pijač, nadalje po varovanju prehlajenja sploh, po duševnih vplivih in po drugih škodljivostih pri prebavljanju. Zdravo prebavljanje se izvanredno pospešuje po želodčnih kapljicah C. Brady (Marija-celjske želodčne kapljice), katere napravijo na želodec prijeten in okrepčujoč učinek. Aromatično-grenki sestavki teh želodčnih kapljic vplivajo ožrvljajoče na dober tek, zabranjujejo razbruhajoče prikazni v želodcu, ki nastanejo vsled preobilnega zavzivanja jedi in pijače, ki se prikazuje v raznih oblikah kot želodčne slabosti ter pomirijo krč. Sploh so se želodčne kapljice vedno izkazale dobre pri motenem prebavljanju ter se štejejo veliko let sem k najprijubljenjšim sredstvom ljudskega zdravljenja.

C. Brady

Seh... ..

lijah, na katerih je razvidna zraven stoječa, zakonito položena varstvena znamka s podpisom C. Brady. — Zavojne vignete so pri trškem urjedvalnem uradu trgovinske in obrtne zbornice v Olomucu po naznanitvi z dne 11. maja 1890, pod št. 155, Tom. II. Pag. 3, k trdki C. Brady za Avstro-Ogrsko trgovinsko sodno varovane. Pri vsakem navodilu za rabo mora se nadalje opozoriti, da so v tiskarni Heinrich Guseck v Kremsieru tiskana.

Cena stekleničici 80 v. Dvojna steklenica K r 40.

Osrednja zaloga v lekarni „zum König von Ungarn“ Karla Brady na Dunaju.

Dobiti jih je v vseh lekarnah.

Ne morem si kaj, opetno opozoriti, da se moje želodčne kapljice na mnoge načine ponarejajo. Naj se pazi tedaj pri nakupovanju na goreno varstveno znamko s podpisom C. Brady, ter se naj odvrne vse izdelke, ki niso z goreno varstveno znamko in s podpisom C. Brady opremljeni.

Hotel
prve vrste

sredi mesta, blizu
poštnega in brzo-
javnega urada, ima
90 sob z vso ugod-
nostjo, salon, jedil-
nico in kavarno.

Hotelski omnibus
odhaja k vsakemu
vlaklu, ekvipaže v
hiši.

Hotel
pri Slonu

v
Ljubljani

Anton Gnezde

vdova
lastnica

Tu je edino ko-
pališče z ljub-
ljanskimi želez-
nimi in šotnimi
kopeli — ednake
Francovim kopelim,
pod vodstvom gosp.
vladnega svetnika
prof. dr. pl. Valente,
in parne, krovilne
in kopeli v banjah.

Vodenica se ozdravi!

Najsi je ista nastala vsled **obolelosti ledvic ali srca** ali vsled drugih
ncrednosti v krvotoku. **Vodenica v trebuhu, srčnem mehuruju, sklepih**
ali v **možganih** izgine, če se rabijo

vodenične kroglice

Oskar MÜLLER-ja, lekarja v Veršecu št. 8, Južno-Ogrsko.

Cena škatlji z navodilom o rabi 3 K, dvojni škatlji 5 K. Če se pošlje 40 v.
več, dopošlje se pošiljatev poštnine prosta.

Naročila je nasloviti naravnost na izumitelja, ker se vsako naročilo sproti
sveže napravi.

Od zahvalnih pisem navodemo tu radi pomanjkanja prostora samo eno:

Vaše blagorodje! Zahvaljujem se Vam najsrčneje za hitri in dobi uspeh, katerega
so napravile pri meni Vaše kroglice. Bila sem popolno začudena, ko že po sedmih dnevih
nisem imela nobene vode niti v trebuhu niti v zelo otekljih nogah, presenečena pa tudi,
da poenjtuje moja srčna bolezen; zamorem iti sedaj tudi na izprehod, ko tri leta nisem
mogla zapustiti sobe. V tem, ko Vam še enkrat izrekam svoje najodkritosrčneje priznanje
in najboljšo zahvalo za kroglice, znamenujem z veslepoštovanjem

Marija Koutek, uradnikova vdova.

DRAGOTIN HRIBAR-JA

tiskarna knjig in umetnin, knjigoveznica, trgovina knjig, papirja, pisalnega in risalnega orodja

priporoča se p. n. gg. duhovnikom, pisateljem, založnikom in slavnemu občinstvu za vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmodernejše oblike. Vedno v zalogi so **obrazci za posojilnice, sodnije, občine, šole** itd.; kakor tudi v več krasnih barvah tiskane **diplome za častne občane in člane**.

Nadalje priporoča gg. trgovcem in slavnemu občinstvu svojo veliko zalogo

vsakovrstnega papirja

za pisarne, pisma, risanje in zavijanje, raznovrstno barvanega, svilnatega (za cvetlice), za vezanje knjig itd., zalogo raznih risank in pisank in posebno še lastno zalogo najboljših šolskih zvezkov, Hardtmuthovih in drugih svinčnikov in angleških peres po originalnih tvorniških cenah.

Zavitke za pisma raznih velikosti in barv, peresnike, črnilo, tablice, črtalnike, brisalke, krede, gobice, pušice in škatlje za peresnike, torbice, knjižice za beležke, trgovske knjige, pečatni vosek itd., po najnižjih cenah.

Posebno lepa izber papirja in zavitkov v mapah in elegantnih škatljah. **Najbolje citre, gosli, kitare in harmonike.**

Velika izber albumov za fotografije in spomenice, map za pisma in papirje, tintnikov, okvirov za fotografije, listnic itd. po nizkih cenah.

Šolske in molitvene knjige še poseben popust.

ZLATAR

Kupuje zlato in
srebro po
najvišjih cenah!

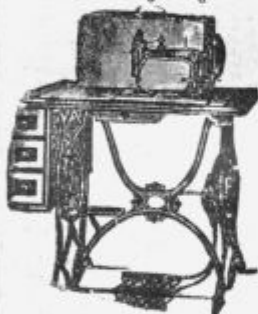
Ludovik Černe

Ljubljana, Wolfove ulice št. 3

Velika zaloga zlata, srebra, uhanov,
murčkov, prstanov (poročnih prstanov),
veržic itd.

Vsa v to stroko spadajoča dela se
izvršujejo točno in po nizki ceni.

Za vsak stroj se jamči.

FRANJO DETTER

Ljubljana, Stari trg št. 1.

Prva in najstarejša zaloga
poljedelskih
in šivalnih strojev.

Ustanovljeno l. 1870.

Ceniki zastoj in poštnine prosto.

Izdelovalnica
elegantnih ameriških vrtnih mebljev.

Cene nizke, delo trajno.
Cenik franko in zastoj.

ŠTEFAN BOUCON

tovarna stolov na Teharjih

(kamor naj se blagovole poslati tudi vsa
naročila)

se priporoča č. duhovščini in slav.
občinstvu za napravo vsakovrstnega
v to stroko spadajočega dela.

⇒+ Vzprejema poprave in pletenja. +←

Ustanovljeno 1842.

Telefon št. 154.

BRATA EBERL

črkoslikarja, pleskarska obrt za stavbe
in pohištvo, dekoracijska slikarja

Postrežba
točna

Cene nizke

mojstra-pleskarja
c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice

LJUBLJANA, Frančiškanske ulice

priporočata p. n. občinstvu vsa v njihovo stroko spadajoča dela
v mestu in na deželi kot priznano dobro in fino delo po naj-
nižjih cenah.

Tovarna oljnatih barv, firnežev in lakov.

Oljnate barve v kositrenih posodah po pol in eno kilo vsebine. — **Kranjski laneni firnež**. — **Angleški lak** za vozove. — **Sušilni lak**. — **Lak za pohištvo**. — **Lak za šolske table**. — **Jantarjev lak** za tla. — **Lak iz špirta**. — **Lak za železo**. — **Lak za slamnike**. — **Kovinski lak**. — **Lak za emajliranje**. — **Firnež za zlatarje**. — **Dunajsko-novomeški terpentini**. — **Franc. mast** za pode. — **Vosek** za krtačenje. — **Snažilna pasta** za pohištvo. — **Brundin**, pasta za čiščenje kovine (Globus). **Barve** za obleke. — **Dr. Schönfoldove barve** za umetnike. — **Barve** za studije. — **Slikarske potrebščine**. — **Očiščeno laneno olje**. — **Bronza**, tekoča in v prašku. — **Barve** za učence. — **Barve** za zidarje. — **Kemične barve**. — **Stekleni papir**. — **Plovce**. — **Čopiči**. — **Lopatce**. — **Paleta**. — **Napoj**. — **Klej**. — **Jekleno obljanje** (Stahlwelle). — **Rapidal**, najboljše sredstvo za likanje podov, itd. itd.

Najcenejša dobava
pismenim

dobrih ur s 3 letnim
poroštvom.

Hans Konrad

tvornica ur in izvoz zlatnine v Mostecu (Brüx, Češko)

priporoča pod strogim jamstvom svoje že 15 let
najboljšim pripoznane izdelke

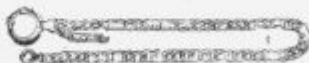
ur, zlatnine in srebrnine.

Tvrdba je odlikovana z avstr. c. kr. državnim
orlom. Ima zlate in srebrne razstavne svetlinje
in tisoče pismenih priznanj. Stroga realnost!
— Vse blago je preskušeno in pečateno od
c. kr. novčnega urada. Kar ne ugaja se zamenja

ali se pa pošlje na željo denar nazaj, tedaj je izključena vsaka izguba.

Prava srebrna remonter-ura K 11·60. Ista z dvojnimi pokrovom K 15·50, anker-remonterka z dvojnimi pokrovom in 15 rubini K 17·50, dobra nikljasta remonterka K 7·50, goldin-remonterka K 11·50, srebrna remonterka za dame K 13·50, z zlatim robom K 15·—, z dvojnimi pokrovom 17·50, z zlatim robom in dvojnimi pokrovom K 19·—. Prava 14 karatna zlata remonterka za dame K 28·—, z dvojnimi pokrovom K 37·—, Prava 14 karatna remonterka za gospode K 48·—, z dvojnimi pokrovom K 70·—. Zlati prstani K 4·50. Prstani z dijamanti od K 16·— višje. Baby-budilnice, 18 cm visoke, niklasto kolesje, ankerzistem z napravo za ustaviti, natančno uravnane K 3·90, s kazalom, ki po noči sveti K 4·40, s koledarjem K 5·60, s premikajočimi podobami, kakor: zibajoča deklica, čevljar, sodar, kovač, mesar itd. K 5·60.

Prave srebrne oklopne verižice za ure s c. kr. novčnim pečatom, dolge 30 cm, 15 gr teške K 2·40, 20 gr teške K 3·—, 30 gr teške K 4·40, 40 gr teške K 5·20, 50 gr teške K 6·50, 60 gr teške K 7·60, 70 gr teške K 9·—, 80 gr teške K 10·40, 100 gr teške K 13·60, 150 gr teške K 19·—.

Srebrni priveski, kompasi, ključi, medaljoni, kakor so v ceniku.

Prave 14 karatne zlata verižice v najnovejših vzorcih po teži.

Sprejemajo se za plačilo pisemske znamke vseh dežel.

Pošilja se po poštnem povzetju ali proti predplačilu.

Bogato ilustrovani ceniki brezplačno in franko!

Razglase in priporočila

za tu- in inozemske journale, strokovne časopise

koledarje itd.

preskrbuje najboljše in najcenejše prvi avstrijski urad
za anonce, ki je že 43 let na najboljšem glasu.

A. Oppelik-ovi naslednik, ANTON OPPELIK

DUNAJ, I., GRÜNANGERGASSE Nr. 12.

Najnovejši imenik časopisov in koledarjev brezplačno
kakor tudi stroškovne proračune za one, ki hočejo
inserirati.

JOSIPINA ŠUMI

tvornica kanditov v Ljubljani, Gradišče.

P. n. trgovcem in slav. občinstvu priporočam svojo veliko zalogo
raznih sladličarskih izdelkov, ter navajam nastopno: Čokolada
v vsaki velikosti od 1—65 kr. Kakao-prašek (Cacao-Pulver),
zakuhano na mleku jako priljubljena pijača za male in odrasle.
Malinovec (Himbeersaft) liter 80 kr., na debelo ceneje. Fine
bonbone iz čokolade in druge. Roks- in drops-metinke in druge
trgovske sladčice. Vedno v zalogi cvetlice in rože za okrašenje
tort v vsaki velikosti. Sadlin (solzne) kilo 80 kr.

Za sv. Miklavža in Božič

vsakovrstne predmete za okrašenje božičnih dreves itd. Škatljice
(Bonbonier) jako fino izdelane, napoljene z bonboni, lepo ter
času primerno darilo po vsakej ceni, male in velike.
Vsa v to stroko spadajoča naročila izvršujem točno ter po naj-
nižji ceni. — Privatnim pošiljam le proti povzetju.

M. ALTZIEBLER

lončar v Celju

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih glinastih pečij v vseh barvah, konzole za štedilna ognjišča

vrtno dekoracije, raznovrstne vaze
ter vse druge v njegovo stroko spadajoče predmete.

Za pobarvanje šolskih tabel

priporoča trgovina DRAGOTIN HRIBAR-JA
v CELJU, izborni

temni lak

brez leska, po originalni tvorniški ceni kilogram po 7 K 60 v. Eden kilogram tega laka zadostuje za prebarvanje 4 do 6 tabel. Zunanja naročila se izvršujejo točno.

